

Неоніла Крем'янчанка

РАБІВ ДО РАЮ НЕ ПУСКАЮТЬ

Нариси, оповідання

Тернопіль
2015

ББК 84 (4 Укр)-44
К 79

К 79 **Крем'янчанка Н. І.**
Рабів до раю не пускають: нариси, оповідання / Н. І. Крем'янчанка – Тернопіль: «Терно-граф», 2015. – 160 с.; іл.

ISBN 978-966-457-251-1

Ще не забуті події на Майдані і війна на Сході України болем відзиваються зі сторінок нової книги Неоніли Крем'янчанки «Рабів до раю не пускають». Тут ідеться і про героїв Небесної сотні, і про тих сміливців, які виборюють нашу незалежність на Донеччині і Луганщині, і про волонтерів, священнослужителів, без допомоги яких важко жилося б нашим землякам-героям в холодних окопах під пильним прицілом «друзів-братів».

Книга звернена до наших гарячих сердець, завдяки яким ми зуміємо дати гідну відсіч ворогу. За щасливе майбутнє боролася Небесна сотня, за це боротимемося й ми.

ББК 84 (4 Укр)-44

Усі права захищені.

ISBN 978-966-457-251-1

© Крем'янчанка Н. І., 2015

© ТзОВ «Терно-граф», 2015

Україно! Ти – моя молитва,
Ти – моя розпука вікова...
Гримотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права!
(Василь Симоненко)

ЩО ТАКЕ МАЙДАН?

Це не лише Революція Гідності, що тривала від осені 2013-го в Києві та по всій території України, не тільки боротьба мільйонів громадян за кращу долю нашої держави, за кращу долю наших дітей. Майдан – це поняття набагато глибше та ґрунтовніше.

Це велике очищення нашого Духу і піднесення його до Божих вершин. На Майдані Бог показав нам суспільство Майбутнього – чесне, шляхетне, справедливе, співчутливе, патріотичне, мужнє, готове на будь-яку жертву для ближнього і навіть на смерть.

Майдан – це віддзеркалення того, чого чекає від нас Бог.

Там говорили різними мовами, молилися по-різному. Але на Майдані усі люди були єдиним цілим – народом України та дітьми Божими.

Хто ступив на територію Майдану, того Небесна Сила примусила відкрити своє серце і відчутти надпотужну космічну енергію Добра.

Бог чекає від нас змін – добропорядності, мужності, милосердя, перебудови всього суспільства на засадах чесності та справедливості.

Майдан – це територія Майбутнього, яке завжди житиме в нас і до якого ми повинні твердо йти.

Він підняв Людину до величі Духу!

Автор

Розділ 1.

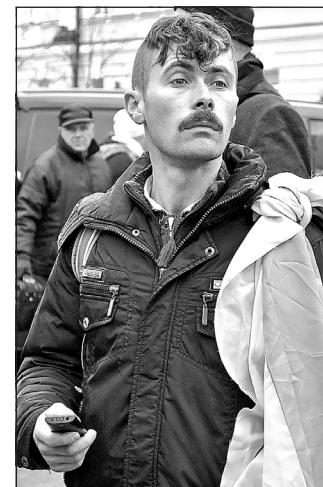
ПАНТЕОН УКРАЇНИ

Герої Небесної сотні з Тернопільщини

Сашко Капінос

Сашко на Майдані

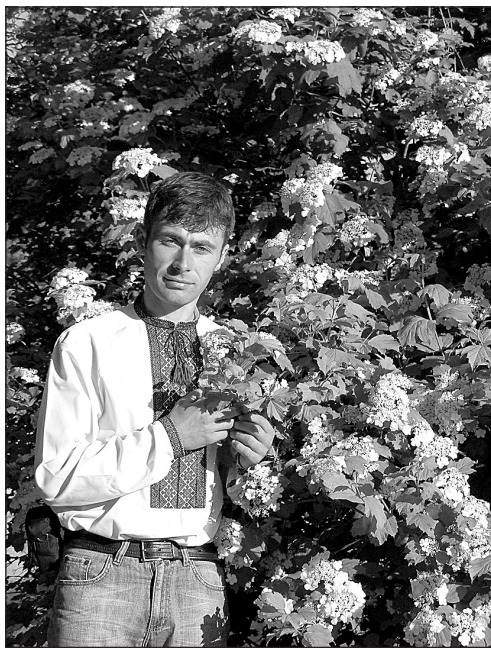
НЕПОХИТНИЙ «КРЕМІНЬ»

Гуркоче грім над Гострою горою. А матері здається, що то її син, тепер уже – один із небесних воїнів архангела Михайла – промовляє до неї з вишини.

«Не журіться, мамо! – ніби чує вона. – Я буду завжди з вами! У моїх піснях, у моїх справах, у голосі вільного грому! І завжди буду з Україною, яку любив понад моє життя! Я жив за законом: «Богові – душа, життя – Україні, а честь – для себе».

Гуркоче грім над Кременецькими горами, і мати вслухається в нього, наче в слова свого сина...

Олександр Анатолійович Капінос (псевдо «Кремінь») народився 10 березня 1984 року в селі Дунаїв Кременецького району на Тернопільщині у дружній сім'ї, де поважали працю та народні традиції. Із золотою медаллю закінчив школу, із червоним дипломом – Львівський лісотехнічний інститут. Як один із кращих випускників, був на стажуванні в Польщі, потім два роки пра-

Калина біля хати

цював за контрактом на Вінницькому деревообробному комбінаті. Здавалося б: чого іще хотіти? Хлопець із села потрапив у велике місто, має високу зарплату, можливість зробити виробничу кар'єру... Та Олександра кликало рідне поле, вітер волі!

Залишив усе й поїхав додому. Разом із батьком, братом і чоловіком сестри почав займатися фермерством. Працював, не покладаючи рук. А у вільний час багато читав. Цікавився філософією, історією та культурою України, звичаями рідного народу. Коли йшов на якесь свято, брав неодмінно з собою зошит і олівець. Заспіває хтось маловідому народну пісню – Сашко одразу ж сідає біля нього, записує слова, запам'ятовує мелодію. Зібрав десятки українських народних пісень, стародавніх звичаїв...

«Ми, українці, маємо багату культурну спадщину, – говорив він. – Потрібно відродити те, що забулося, і передати, як неоціненний скарб, нашим нащадкам!»

Сестра допомогла Сашкові опанувати гру на баяні, самотужки навчився грати на гітарі та на бандурі (цей музичний ін-

струмент і зараз стоїть у його кімнаті під портретом Шевченка). Не раз сідав на лавці біля криниці, грав і співав пісень свого народу. Всі, хто йшов вулицею, зупинялися і зачаровано слухали. Також, бувало, пізно ввечері, тяжко набовившись, уся родина спала, а Сашко до другої години ночі або читав книжки, або грав на бандурі. Де в нього та сила бралася? Адже о шостій ранку знову мусив йти із рідними до праці!

Мав великий талант організатора, вмів запалити цікавими ідеями усіх навколо себе. І у Вінниці, і в рідному Дунаєві, і в навколишніх селах – Савчинцях та Куликові – організовував народні свята для молоді, в яких брала активну участь і його сім'я, і друзі-однодумці. Люди добре пам'ятають Шевченківські дні, українські вечорниці, Різдво, свято Івана Купала, фестивалі української народної пісні, організовані невтомним Сашком Капіносом. Жодного дня в своєму житті він не прожив даремно. Горів, як факел.

Навчився у художника з Тернополя Ярослава Осадци мистецтва писанкарства, а потім разом із ним провів у школах сусідніх сіл майстер-клас для дітей із виготовлення української писанки. Розучивши з Інтернету забуті українські народні танці, разом із двоюрідною сестрою навчив їх танцювати молодь у своєму селі. Робив усе для відродження українських народних традицій. На противагу тогочасним керівникам держави, що відверто зневажали й топтали все українське!

Дуже любив сорочки-вишиванки. Одну йому вишила бабуся Ксеня – жовтим і блакитним на домотканому полотні. Мав потім кілька вишиванок, але та була для нього найдорожчою. Її взяв із собою на Майдан.

Якщо потрібна була його допомога, по першому дзвінку їхав туди, куди кликали. Влітку 2013-го працював волонтером у таборі для дітей-сиріт «Нове покоління» у Ворохті. Діти його дуже любили, бо вражав їх надзвичайною ширістю, життєрадісністю, дієвістю і патріотизмом. Навіть ті, хто ніколи не цікавився історією України, після розмов із Сашком та участі в його проєктах почали відчувати себе українцями.

Надзвичайно захоплювався героїзмом українських повстанців Холодного Яру (20–30-і роки минулого століття) та воїнів УПА (40–50-і роки). Збирав спогади про свого легендарного земляка «Гармаша» – Гордія Загоруйка. Спорудив у рідному селі героя – Куликові – пам'ятник «Борцям за незалежність України».

Сашко голодує проти мовного закону. 2012 р.

На подив усій громаді – за власний кошт, власними силами. Купив за свої гроші цемент, форми на бордюри, замовив хлопців, щоб змурували. Сам удома вирізав плитки для тротуарної кладки довкола пам'ятника, разом із друзями вклав їх. Покликав священика, щоб освятив.

Виступав за здоровий спосіб життя. Прагнув, щоб молоді хлопці в селі у вільний час не йшли пити спиртне у барі, а займалися спортом. Разом зі своїми побратимами Романом Ванжулою, Сашком Сухом, Віталієм Пасіулою, Олегом Гонтаруком за власні кошти почав облаштовувати спортзал у занедбаному підвальному приміщенні Дунаївецького будинку побуту. Почистили, розпочали ремонт, провели електрику, стали шукати спортивні знаряддя...

Сашко був справжнім господарем на своїй землі. У березні 2011 року відстояв заборону будівництва на околицях Дунаєва заводу з виготовлення компосту для грибів (такий завод загрожував забрудненню повітря і води). Через Інтернет він написав своєму знайомому – Юрію Фоменку із Дніпропетровська: «Сьогодні мусить кожен віднайти в собі господаря, якими були наші діди-прадіди! Господаря своєї землі! Отоді і запануємо в своїй сторонці... А інакше – ніяк!»

Любив природу, тонко відчував її красу. Не раз у неділю брав фотоапарат, відв'язував чорного Мухтара – і йшов на цілий день у гори чи в поля – фотографувати. Особливо вабила його Гостра гора.

По дорозі туди й назад зупинявся попити води із маленького джерела над стежкою (те джерело тепер так і зовуть – «Сашковим», адже юнак щороку з любов'ю розчищав його). Коли пізніше показував рідним нафотографоване, ті дивувалися: «Де ж ти таку красу знайшов?» «Як де? У нас!» – відповідав Сашко. «А ми й не бачили!»

Всі яблуні, вишні та груші в родинному саду посаджені його руками. А ще – калина, із якою розмовляв, немов із коханою. Пестив її листя, радів, коли наливалися сонцем багрянні грона соковитих ягід. Вважав, що всі рослини й дерева – живі і теж здатні чути й відчувати, як і ми, люди.

А ще надзвичайно любив подорожувати. У дорогу завжди брав із собою вишиту сорочку та прапор України. Подорожував пішки, велосипедом або «автостопом» – зупиняв машину на дорозі та й їхав. І все це було не заради розваги. Щороку вклонявся могилі Тараса Шевченка у Каневі, місцю славної битви УПА з НКВД на Гурбах, штабу-музею УПА в Антонівцях, тисячолітньому гайдамацькому дубові у Холодному Яру.

Відбудовував із такими ж, як він, українськими патріотами Запорозьку Січ на острові Хортиця у серпні 2009 року (був тоді у складі ВО «Свобода»).

Мав дуже багато друзів по всій Україні. Серед них – вільний тернопільський козак, психолог Ярослав Кріпиволя, керівник музичного гурту «Тартак» Олександр Положинський, відомий київський бандурист Тарас Силенко.

У липні 2012-го Сашко Капінос голодував на київському майдані Незалежності, висловлюючи протест проти антиукраїнського «мовного» закону, проголосованого Верховною Радою. Протримався найдовше з усіх голодуючих – 12 днів. Керівництво держави до їх вимог не прислухалося. Адже й воно було антиукраїнське...

30 листопада 2014-го, після побиття силовиками студентів, зібрав рюкзак і разом із кількома своїми земляками одразу ж поїхав на столичний Майдан (через деякий час до нього приєдналися побратими із Дунаєва). Залишився там виборювати волю і краще життя для свого народу. Став козаком, а згодом – чотовим 35-ої сотні самооборони Майдану «Волинська Січ» – Сашком Кременем. Брав участь у всіх протестних акціях, відстоював у судах заарештованих активістів, стримував разом з іншими чоловіками своїми грудьми атаки «беркутівців», що із наказу Януковича кілька разів намагалися розігнати революційний Майдан. Був непохитним, міцним, наче кремень.

Меморіальна дошка на стіні НЛЛУ

Коли два чи три рази приїжджав додому переодягнутися, його мама, Олена Олексіївна, просила синових побратимів: «Ви бережіть його!» Та хлопці у відповідь тільки ніяково знизували плечима: «Ви ж знаєте Сашка! Він – завжди попереду, там, де найважче!»

На останнє Різдво у рідному домі, коли він із родиною сидів за святковим столом, бабуся Ксеня запитала: «Коли одружишся, козаче?»

«Я – козак, але ще коня не маю! Коли матиму коня, тоді й одружуся!»

«То я тобі лоша подарую!» – пообіцяв дідусь. Всі засміялися. А Сашко враз посерйознішав і тихо сказав: «Одружуся тільки з такою ж революціонеркою, як я!»

На Майдані у Києві знайшов він своє кохання – Оленку із Чернігівщини – таку ж самовіддану українську революціонерку, як і він. Позналилися у грудні і вже більше не розлучалися. Мріяли навесні одружитися, побудувати хату неподалік од Сашкових батьків, разом засівати поле і ростити дітей. Не судилося...

18 лютого під час сутички із силовиками «беркутівець» вистрілив йому в голову із помпової рушниці. Лікарня, операція, надія на життя. Але вранці наступного дня Сашкове серце зупинилося. Душа козака відлетіла в небо – до перших героїв Небесної сотні...

Коли тіло Олександра Капіноса привезли до рідного двору, всі люди, що стрічали його, впали на коліна. Так вшанували од-

носельці юнака, що віддав своє життя за кращу долю України – за їх кращу долю.

Кохана Сашка – Оленка Котляр – у великому смутку написала в ті дні на своїй сторінці у Фейсбуці: «Слава тобі, мій герою! Коханий, твоєї любові вистачало не лише мені, а й цілому світові. Революція подарувала тебе мені, вона й забрала... У твоєму житті було небагато днів, але в цих днях було багато життя!» Побратим Сашка – Славко Кріпиволя – сказав про героя: «Він був простим, як дитина!.. І, як дитина, тягнувся до Світла та Добра. Простий, щирий, непідкупний. Козаком народився і так козаком і відійшов».

Через півроку в Дунаєві виріс величний пам'ятник героєві Небесної сотні, його ім'ям назвали місцеву школу. Відкрита меморіальна дошка в честь О. Капіноса і в сусідньому Куликові.

Рідні Сашка – його сестра Наталя і брат Сергій – продовжують справи, які він мріяв здійснити. Закінчили ремонт, закупили тренажери й відкрили в селі спортивний зал. Побудували дитячий майданчик, гроші на який заробили ще разом із ним, ходячи по селі з різдвяною виставою. Зробили все для того, щоб у серпні успішно запрацював під Кременецькими горами військово-патріотичний табір для молоді з довколишніх сіл, про який мріяв Сашко і який він сам не встиг відкрити, хоча й оформив для цього всі необхідні документи. Цей табір, названий ім'ям героя Небесної сотні Олександра Капіноса, діятиме тепер на Кременеччині щороку і виховуватиме для України нове покоління патріотів.

Син-герой часто приходив до матері у снах, в своїх піснях, записаних на відео друзями в наметі біля Михайлівського собору на Майдані. А ще – у рокоті громів. Адже Сашко так любив грозу! Інші її боялися, а він – любив! Він розумів природу й, здавалося, умів із нею розмовляти... А ще він вірив у щасливу долю свого народу і в те, що після смерті народиться вдруге: «Коли загину, не плачте, мамо, бо я десь знову народжуся ще одним маленьким Сашком!»

Мати слухає грозу і надіється, що синові слова збудуться...

У травні 2014-го їхали на Гурби молоді українці, зупинилися в Дунаєві. Дві сотні хлопців та дівчат пройшлися маршем до рідної хати героя, провели у його честь мітинг-реквієм. А потім гримнули на всі довколишні поля потужним молодечим: «Слава герою Небесної сотні Сашку Капіносу! Слава! Слава! Слава!» І в ту ж мить озвався грім з-над Гострої гори, наче герой їм відповів із неба.

21 листопада 2014 року Олександрю Анатолійовичу Капіносу було присвоєно високе звання Героя України.

Устим Голоднюк

Устим – курсант

ДЕ КОЗАК – ТАМ І СЛАВА

«Рабів до раю не пускають! – учив своїх козаків легендарний кошовий отаман Іван Сірко. – Найвища честь для воїна – померти за свій рідний край та за своїх побратимів!» Через 400 років юнак зі Збаража дослухався до слів легендарного козацького ватажка, дотримався найвищої козацької честі.

Устим Володимирович Голоднюк народився 12 серпня 1994 року в місті Збаражі на Тернопільщині. Одного разу на виставці стародавньої зброї хлопчикова дозволили одягнути лицарські обладунки. Радості Устима не було меж! Із того дня він завжди старався бути схожим на лицаря – і у вчинках, і фізично. Всюди відстоював справедливість (адже і його ім'я «Устим» означає – «справедливий»). Багато читав, цікавився історією, козачиною. Любив проводити свій вільний час у Збаразькому замку, мури якого пам'ятають звитяжні козацькі часи. Ще коли був школярем, вчителі та учні жартома називали його Устимом

Кармелюком, на що він серйозно відповідав: «Я теж колись стану героєм!»

Устим Голоднюк навчався у Львівському державному лицейі із посиленою військово-фізичною підготовкою імені Героїв Крут, що виховало і зміцнило його як молодого патріота. Пізніше – в агротехнічному інституті міста Бережани, але в душі усе ж мріяв стати військовим.

Був дуже серйозним і відповідальним і, в той же час, завжди усміхненим і привітним. Сусіди пам'ятають його як уважного сина, що завжди у всьому допомагав своїй матері. Надзвичайно добре вихований, галантний, розумний, сильний (займався боді-білдингом), він був справжньою гордістю для своїх батьків. Мав у Бережанах наречену – Марію Гордіцу.

21 листопада 2013-го, почувши по телевізору про відмову чинного тоді уряду та президента від курсу України на євроінтеграцію, сказав по телефону своєму батькові: «Тату, я не хочу такої України! Я їду до Києва!» Він не хотів жити в державі, відкинутій на десятки років у минуле – неукраїнській та ув'язненій, корумпованій та відсталій, де ніхто не цінує просту людину. Він бажав змін в Україні, бажав європейського майбутнього для себе, для своїх майбутніх дітей і для всіх своїх співгромадян. Попрощавшись із нареченою Марією, поїхав до столиці.

У Києві Устим Голоднюк брав участь у молодіжних протестах. Виконував обов'язки начальника охорони Стели. Під час розгону студентського Майдану в ніч на 30 листопада разом з іншими юнаками стримував нападників, щоб дати дівчатам час відійти у безпечне місце. Був жорстоко побитий «беркутівцями», втратив багато крові, мав 12 швів на потилиці. На нього завели кримінальну справу. Але це не злякало, не зломало відважного юнака. Три дні підлікувався вдома – і знову до Києва, на Майдан.

Коли батько дорікнув йому, що не спитав у нього дозволу, щоб знову їхати, Устим відповів йому: «Тату, ти теж своїх батьків не питав, коли їхав голодувати зі студентами під Верховну Раду в 1990-му!»

На Майдані спочатку був волонтером Демократичного Альянсу, збирав ліки, харчі, теплі речі для повсталих. Але, оскільки завжди був у душі військовим, захисником України, невдовзі став бійцем Народної самооборони. Спочатку належав

Устим Голоднюк. Меморіальна дошка

до 1-ої (що мужньо змагалась із «Беркутом» у боях на вулиці Грушевського), потім – до 19-ої (яка була розбита в Маріїнському парку), далі – до 38-ої сотні Народної самооборони Майдану. Постійно був у найгарячіших точках силових протистоянь, ризикував своїм життям. І в час найбільшої небезпеки завжди сміявся: «Небо падає!» Реагував на випробовування мужньо, як справжній козак.

Ніхто із рідних не знав, що одного разу на грудях в Устима розірвалася граната і тільки бронезилет врятував хлопця від біди. Іншого разу його полили із водомета на 20-градусному морозі і довелося буквально розрізати на ньому обледенілий панцир одягу, щоб врятувати. У нього на очах був убитий білорус Михайло Жизневський, покалічені силовиками багато побратимів...

Ніщо не могло зломити Устима, справжнього українського патріота, нащадка запорозьких козаків. Час, проведений на Майдані, зробив його набагато старшим і мудрішим від свого

віку. Зробив справжнім вояком, мужнім і дуже рішучим. У нього був сильний дух і велика фізична витривалість.

Батько кілька разів просив Устима залишити Майдан і повернутися додому, на що той відповідав: «Якщо я звідси піду, якщо звідси підуть інші – України не буде! Я до кінця залишусь на Майдані!»

Подруга Устима – Алла Соколовська – згадує: «Він дійсно був патріотом. Він був на своїй хвилі. І хвиля у нього була така, що не всім таку можна підкорити!»

19 лютого Устимів батько приїхав до Києва, щоб вмовити сина поїхати на кілька днів додому на перепочинок. Вони зустрілися біля Збаразького намету на Майдані, довго розмовляли, ходили разом, дивилися на барикади, зроблені повсталими. Устим похвалився татові новою військовою формою, яку тільки-но собі купив, нашив на неї шеврони, синьо-жовтий прапорець, знак групи крові. Мав блакитну військову каску – знак миротворця.

«На Сході України людей лякають, що ми – жорстокі екстремісти! Який же я екстреміст? Я просто борюсь проти тих, хто хоче знищити моє майбутнє і майбутнє моєї країни! Я – звичайний українець, патріот своєї землі! Борюсь за щасливе майбутнє, мир і достаток на ній!»

О третій годині ночі батько із сином розсталися, домовившись уранці разом їхати додому. Устим пішов на чергування самооборони біля Михайлівського собору, а пан Володимир залишився у Збаразькому наметі.

Уранці він чекав на сина, помагав повстанцям укріплювати барикаду. Але Устим не прийшов.

Юнак у миротворчій касці пішов зі своєю сотнею на завдання – потрібно було винести вбитих та поранених снайперами із вулиці Інститутської. Підступний ворог обірвав його молоде життя, вибравши серед інших його блакитну каску...

Коли Устима підібрали біля верхнього входу у метро «Хрещатик», він був уже мертвий. Куля великого калібру пробила потилицю і вийшла над правою бровою, розстроцивши його миротворчий оберіг. Тіло героя побратими перенесли на щиті до готелю «Україна».

Батько стояв над мертвим сином-героєм, тримав у долоні кулю, якою його вбили (її дав лікар), і божеволів від горя: «Чому я не пішов на завдання разом із ним? Чому не прикрив його сво-

їми грудьми?» Якби не вмовляння священника, що стояв поряд, невідомо, що би він вдіяв.

Замість живого Устима довелося батькові везти додому його тіло...

Подруга-боєць із 38-ої сотні Самооборони Олена Стадник («Білосніжка») тоді написала про Устима: «Майдан чекав на нього! Майдан був вигаданий такими, як він! Майдан створив його, зробив його Героєм і лишив у своїй історії навічно!»

23 лютого 2014-го місто Збараж прощалося зі своїм мужнім сином. Його несли побратими із 38-ої сотні Самооборони Майдану, яка від дня смерті героя почала носити його ім'я. Багатотисячна колона земляків проводжала Устима Голоднюка в останню дорогу. Люди схилили голови перед ним, дев'ятнадцятирічним, що встиг зробити для своєї Батьківщини більше, ніж інші роблять за все своє довге життя. Устим та його побратими з Майдану відстояли європейське майбутнє України, а нас, українців, навчили бути патріотами, не боятися встати на боротьбу за щастя рідного краю, зломити кригу байдужості у людських душах.

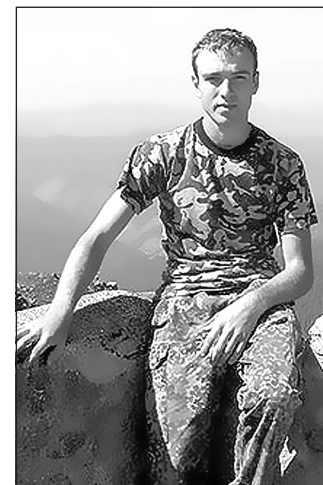
18 лютого 2015-го на його могилі освятили козацький хрест із фрагментами бруківки, якою захищали київський Майдан. Адже Устим був справжнім козаком – мужнім та незламним!

Загальноосвітню школу №2 у м. Збаражі, де навчався Голоднюк, тепер прикрашає меморіальна дошка із його портретом. Іменем героя Небесної сотні названо сквер між вулицями Вірменською та Академічною у Бережанах. Посмертно Устимові Голоднюку присвоєно звання Почесного громадянина двох міст – Збаража та Бережан.

«Рабів до раю не пускають!» – написав він колись на своїй сторінці у соцмережі слова легендарного козацького ватажка Івана Сірка. Гордий, мужній, сильний, Устим ніколи не був рабом! Він був великим патріотом своєї Батьківщини, справжнім воїном-козаком, готовим віддати за Україну найдорожче – своє молоде життя! Він був героєм, яким обіцяв стати колись у дитинстві!

21 листопада 2014 року Устиму Володимировичу Голоднюку було присвоєно високе звання Героя України.

Василь Мойсей

Василь Мойсей

НАЩАДОК ПОВСТАНЦІВ

Він був настільки світлою людиною, що ніхто не міг сказати проти нього жодного кривого слова. Добрий, щирий, щедрий, життєрадісний, не по роках мудрий і розважливий, працьовитий, готовий завжди прийти на допомогу іншим. А ще – безмежно закоханий в Україну! Таким запам'ятали Василя всі, хто мав щастя знати його зблизька.

Народився Василь Михайлович Мойсей 27 березня 1992 року в селі Зубрець Бучацького району на Тернопіллі в багатодітній селянській сім'ї. Мама хлопця, як і тисячі інших українських жінок, щоб допомогти своїм дітям здобути освіту й стати на ноги, змушена була поїхати на заробітки за кордон. Василька ростив батько, старший брат Роман і сестричка Марія, що залишилася в домі замість няньки...

Хлопець ріс дуже працьовитим – будь-яка робота наче горіла в його руках. Ніколи не проходив мимо, коли бачив, що хтось

Бійці Волинської сотні

із сусідок несе тяжку сумку з магазину чи відро води од криниці, – завжди допомагав. Одного разу навіть здавав кров для хворої людини, ще й своїх друзів на добру справу підмовив (у нього була рідкісна – четверта група крові).

Після закінчення школи юнак поїхав на Волинь, де жив його старший брат-священик. Вступив до Університету розвитку людини «Україна» в місті Луцьку на факультет фізичної реабілітації. Мріяв допомагати людям відновлювати втрачене здоров'я. Навчався, а після занять охоче допомагав братові Романові на будівництві храму у його парафії.

Та більше за все на світі Василь любив Україну! Цю любов він успадкував, мабуть, ще від свого діда, що у сталінські часи був засуджений і висланий до Сибіру за свій патріотизм. Василь Мойсей був членом Всеукраїнського об'єднання «Свобода». Мріяв про щасливе, гідне майбутнє для своєї Батьківщини.

Цікавився історією рідного краю, не давав нікому сказати жодного поганого слова про УПА. Говорив про західняків: «Росія нас називає бандерівцями і бандитами! Але ми – не бандити! Ми – просто українці, що дуже люблять свою рідну землю!»

Разом із братом любив вечорами співати повстанських та стрілецьких пісень. Особливо подобалися йому дві: «Йшли селом партизани» та «Ой у лузі червона калина».

Василь дуже хотів мати чорно-червону вишиванку. Пояснивав старшому братові: «Чорне – то наша українська земля! А червоне – це кров, пролита за її волю!»

Їздив із друзями місцями, де колись діяла Українська Повстанська Армія. І одного разу в напівзруйнованій кривці у Карпатах йому з'явився Божий знак – безмовний Білий Ангел...

Мама та рідна сестричка, що віддавна живуть і працюють в Італії, не раз кликали Василя до себе, але хлопець відповідав: «Моя Батьківщина тут, в Україні!»

Мріяв створити власну сім'ю, виростити трьох дітей.

Коли почалася Революція Гідності, багато разів їздив на Майдан. Про це знав лише його батько та найкращий товариш – Степан Стецькович. Від мами хлопець свої поїздки приховував, бо не хотів, щоб вона хвилювалася.

Був на Майдані братом для всіх. Переживав за хлопців. Брав участь у силових протистояннях. Під час штурму Будинку профспілок «беркутівці» його облили з водомета на пекучому морозі. Василь увесь обледенів, і друзі насилу відігріли його.

Коли приїхав одного разу із Майдану до Луцька, сказав братові: «Не повернеться старий лад, бо людські душі вже змінилися!»

Востаннє вони зі Степаном Стецьковичем поїхали на Майдан напередодні 18 лютого, коли почули про «антитерористичну операцію». Хлопці зрозуміли, що влада обрала жорстокий силовий сценарій, і поспішили на допомогу повсталим.

Василь та Степан записалися у Волинську Січ – 35-у штурмову резервну сотню Самооборони, що завжди була на передовій. Василь взяв собі псевдо «Крук» – на честь легендарного курінного УПА з Волині.

Вранці 20 лютого, коли «беркутівці» раптом відступили з вулиці Інститутської, безбройні повстанці зі щитами почали підніматись по ній. Але це була пастка – із дахів та вікон будинків їх почали розстрілювати снайпери. Щось пекуче раптом вдарило Василя в груди, і хлопець упав. Куля пробила його цивільний бронезилет і пошкодила життєво важливі кровоносні судини. Побратим по сотні Сергій Мерчук («Звіробій») витяг пораненого «Крука» за межі обстрілу і передав медикам. Коли побратими несли Василя до швидкої, він казав їм: «Простіть мене, хлопці! Я вас всіх люблю!»

Через кілька годин він помер у 17-ій лікарні міста Києва.

У цей час, як і у весь час Майдану, мас-медіа Росії трубили на весь світ, що в Києві бандерівці вбивають росіян. Але було навпаки – **НА МАЙДАНІ ВБИВАВ ПРОРОСІЙСЬКИЙ РЕЖИМ!** «Бандерівці» ж захищали свою землю, скроплену кров'ю побратимів. Землю, що тепер стала у стократ святішою! Що народила не одного героя і ще багатьох народить!

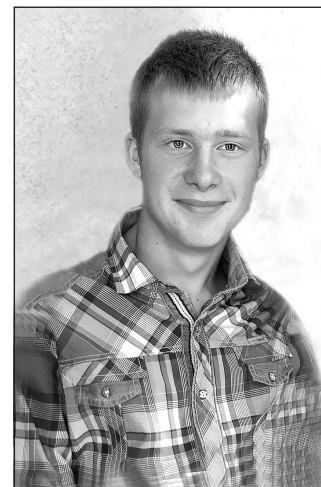
Коли священик Мойсей приїхав до Києва забирати тіло свого молодшого брата, він був уражений – на устах Василя застигла щаслива посмішка. Можливо, перед смертю він знову побачив Білого Ангела, що з'явився йому у Карпатах у напівзруйнованій криївці...

23 лютого 2014-го Василя Мойсея відспівували у Свято-Троїцькому соборі міста Луцька, а потім проводжали до місця вічного спочинку – Меморіалу Слави. Стріляли гармати. Двадцятитисячний натовп людей співав у його честь Державний Гімн України і скандував: «Слава герою Небесної сотні Василю Мойсею!» І кожна людина розуміла, що якби не цей молодий хлопець, не інші герої Небесної сотні, які прикрили нас усіх від біди своїми грудьми, то дуже швидко знову катували б українців вороги і вивозили б на край світу за українську мову, за українську пісню, за те, що ми гордимось бути українцями... На домовині героя червоно-чорним маком полум'янів легендарний стяг ОУН-УПА. Чорний колір – то колір рідної української землі, а червоний – колір крові героїв, що віддали за неї своє життя. Василь Мойсей – один із них.

26 березня 2014-го Луцька міська Рада присвоїла посмертно героєві Небесної сотні звання «Почесний громадянин міста Луцька», а 21 листопада 2014-го Василь Мойсей був удостоєний високого звання Героя України – за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння українському народові, виявлені під час Революції Гідності.

Україна вічно пам'ятатиме свого мужнього сина!

Назарій Войтович

Назарій Войтович

НАЙМОЛОДШИЙ ІЗ ГЕРОІВ

*Ой у лузі червона калина похилилася.
Чогось наша славна Україна зажурилася.
А ми тую червону калину піднімемо!
А ми нашу славну Україну, гей-гей,
Розвеселимо!*

(Із пісні січових стрільців)

Йому було всього сімнадцять літ. Але червона калина, символ великої матері України, змалечку жила в його чутливій, небайдужій душі. Вона кликала його на боротьбу за кращу долю для рідного народу. І юнак пішов на той поклик...

Назарій Юрійович Войтович народився 2 червня 1996 року в селі Травневе Збараського району на Тернопіллі. Був єдиною дитиною у батьків. Ріс дуже добрим, чуйним, співчутливим. Із десяти років щонеділі прислужувався священикові на Літургіях

у місцевому храмі. У більш дорослому віці ходив щоліта пішки на прощу до Зарваниці.

Був світловолоосим, веснянкуватим, із добрим поглядом сірих очей і щирою посмішкою. Любив життя, любив цей світ, любив людей і мав багато друзів.

Добре вчився у школі, був надзвичайно старанним, допитливим. Зачитувався енциклопедіями. Мав славу справжнього всезнайка. І завжди перебував у центрі всіх цікавих подій. Без нього не обходилися ні туристичні походи, ні заняття театрального гуртка, ні різноманітні конкурси та вікторини, ні виступи шкільної екологічної агітбригади. Коли у Збаражі на День міста запускали повітряну кулю, Назар пішки прийшов за чотири кілометри зі свого села, щоб на це подивитися.

Цікавився геральдиком (гербами), зброєю, старовинними монетами. Із туристичних походів нерідко приносив додому щось незвичайне, знайдене ним самим. Хлопцеві подобалися речі, що мали на собі подих минулих віків...

Дуже добре знав історію України. Цікавився козаччиною і національно-визвольними змаганнями. Нерідко влаштовував «екзамен» своєму батькові, запитуючи: «Тату, а який сьогодні день?» І одразу ж сам відповідав, пояснюючи, коли і яка історична подія в цей день відбулася.

Був справжнім патріотом України. Не дивлячись на юний вік, умів відстоювати свою думку, свою життєву позицію. Дуже цінував чорно-червоний прапор українських націоналістів і мав його у себе вдома. Слухав тільки українські пісні, оскільки бачив, що за президента Януковича вони стали фактично забороненими і майже зникли з українського радіо та телебачення. Юнак розумів, що проросійський уряд нищить українську мову, українську культуру, планує в майбутньому повністю знищити українську націю, стерти її з лиця землі. І Назар протестував.

Навчався на третьому курсі Тернопільського кооперативного коледжу за спеціальністю «Дизайн». Гарно малював. На його полотнах нерідко пишались українські пейзажі, світилися мужністю обличчя запорозьких козаків. У куточку кожної картини ставив свій підпис, оздоблений маленькою гілочкою калини та українським тризубом. Коли батьки будували нову хату, Назар із татом виклали на стіні мозаїку – кетяги червоної калини – символ України.

Після пар у коледжі не раз говорив своєму викладачеві географії – Ганні Романівні Вальків: «Україна має таку велику територію, родючі землі, безліч корисних копалин! Ми, українці, мали би бути одним із найбагатших народів у світі! Чому ж ми не досягли такого високого рівня життя і розвитку економіки, як Німеччина, Італія та інші держави Європи? Бо Україна майже завжди була уярмленою чужинцями, що не давали їй розвиватися!»

Назар дуже багато читав. Остання книга, яку так і не встиг дочитати до кінця, – «Холодний Яр» Юрія Горліса-Горського (розповідь про український повстанський рух проти російсько-більшовицьких окупантів).

Коли в листопаді 2013-го почалися студентські виступи за євроінтеграцію України, Назар Войтович брав у них активну участь. Його щодня можна було побачити на тернопільському Театральному майдані серед мітингуючих студентів.

У грудні молодіжні протести переросли у всенародну Революцію Гідності. Хлопець просив у батьків дозволу поїхати до Києва, але вони такого дозволу не дали, переживаючи за життя свого єдиного сина. Переконали юнака, що підтримувати революцію можна й на місцевому Майдані, а навчання кидати не слід. Назар послухався.

Та коли 18 лютого у Києві почали розстрілювати людей, хлопець не витримав. Він не міг більше залишатися осторонь! Любов до України, бажання допомогти тим, хто захищав на Майдані майбутнє Батьківщини, повели його вперед. Незважаючи на свій юний вік, Назар вважав себе справжнім патріотом і дорослим чоловіком.

«Хлопці! Треба їхати! Україна в небезпеці!» – сказав він товаришам по гуртожитку. І почав збиратися.

Увечері 19 лютого, прихопивши для себе захисну каску та наколінники, Назар сів у автобус, що віз людей на допомогу революції. Із ним було ще троє його товаришів.

Цілу ніч розмовляли про Майдан, боротьбу за незалежність України. Назар розповідав друзям про героїзм повстанців Холодного Яру.

Вже із півдороги подзвонив батькові: «Я їду до Києва!» Тато вмовляв сина бути обережним. «Добре, я буду обережним. Стоятиму біля сцени», – заспокоїв його син.

Меморіальна дошка на стіні ТКТЕК

Але яка там сцена! Опинившись вранці 20 лютого на Майдані, він кинувся разом з усіма на Інститутську, де «беркутівці» прорвали оборону на барикаді повстанців. Виносив поранених із поля бою, кидав у нападників бруківку, аж поки жорстока куля снайпера не поцілила йому в голову. Медики у Михайлівському соборі намагалися врятувати життя хлопцеві, але безуспішно.

Назар Войтович був на Майдані усього дві з половиною години, але цього виявилось досить, щоб стати героєм. Душа наймолодшого бійця Небесної сотні відлетіла в небо – до сонму тих запорозьких козаків, яких він так любив, малював на своїх картинах.

22 лютого 2014-го Назара Войтовича поховали в його рідному селі Травневе на Збаражчині. В останню дорогу юнака проводжали десять священиків та тисячі людей з усієї України, що приїхали віддати свою шану героєві.

Україна завжди пам'ятатиме свого славного сина!

23 травня у місті Збаражі люди висадили три тисячі троянд у пам'ять про двох наймолодших героїв Небесної сотні зі Збаражчини, одним із яких був Назар Войтович. Школі у селі Травневе присвоєно його ім'я, на її фронтоні з'явився барельєф із обличчям відважного юнака. У кооперативному коледжі, де він навчався, відкрито куток пам'яті героя Майдану. До вісімнадця-

тиріччя Назара у його рідному селі було споруджено і посвячено п'ятиметровий Пагорб Гідності героїв Небесної сотні, увінчаний козацьким хрестом із тризубом. Замайорів на ньому білий вишитий рушник із кетягами червоної калини – символом України, за яку юнак віддав своє життя.

21 листопада 2014-го Назарію Войтовичу було присвоєно високе звання Героя України.

Тарас Слободян

Тарас Слободян

ЙОГО ЗБРОЄЮ БУЛА ДОБРОТА

Він був надзвичайно доброю та чуйною людиною. Ніколи нікому не відмовляв у допомозі. І ніби випромінював порядність, доброзичливість та спокій.

Тарас Ігорович Слободян народився 10 грудня 1982 року в Тернополі. Його мама – вчителька географії, батько – один із працівників Тернопільської обласної ради.

Коли Тарас навчався у Тернопільській ЗОШ №12 (тепер – НВК «Школа-колегіум ім. Патріарха Йосифа Сліпого»), рідні ніколи не мали з ним жодних клопотів. Був відмінником, займався спортом, дуже багато читав. Ріс надзвичайно добрим, спокійним і покладистим. У побуті завжди йшов на компроміси із молодшим від нього на тринадцять з половиною років братиком Назаром (особливо, коли той не хотів поступатися місцем перед комп'ютером). Був дуже добрим, терплячим і люблячим із ним.

Школу закінчив із золотою медаллю. Вступив до Тернопільського економічного університету на факультет міжнародних відносин.

Група, в якій він навчався, була досить велика – 40 осіб. Навчання – не з легких. Тарасові доводилося багато студювати. Він був старанним і вимогливим до себе, а ще – хорошим товаришем. Він ніколи нікому не сказав «ні», якщо у нього просили про допомогу в навчанні. Любив спілкуватися, поділитися якимись цікавими новинами. А ще – гарно танцював. Його одноклассниця Ірина, яка зараз живе та працює у Києві, ще й досі згадує, як вони з Тарасом у парі виступали на першому курсі на конкурсі «Студентська ліра».

У 2005-му році Тарас Слободян закінчив навчання в університеті, отримавши диплом магістра із відзнакою.

Він дуже любив фізично працювати. Коли батьки зводили новий дім у Підгородньому, постійно допомагав їм на будівництві. Не цурався роботи, а, навпаки, сам шукав її. У тому будинку та навколо нього багато що зроблене Тарасовими руками.

Як одного із кращих випускників, його запросили працювати методистом на факультет міжнародного бізнесу та менеджменту ТНЕУ – в англійській програмі з міжнародної економіки.

Юнак дуже добре володів англійською мовою. Молодший брат Назар згадує, як одного разу вони всією сім'єю поїхали до Києва і як їх приємно вразив Тарас, коли почав вільно розмовляти англійською з іноземцями, котрі про щось його запитали на вулиці.

Як методист, він завжди був дуже уважний і привітний до студентів, вболівав за них, коли здавали екзамени, допомагав у навчанні. Був доброзичливим і надзвичайно ввічливим із колегами по роботі. І за це його, як згадує колишня колега Юлія Мельник, усі дуже любили й між собою називали «наш Тарасик».

Інша його колега по роботі – Вікторія Крамар, яка тепер живе в Канаді, згадує: «Пам'ятаю, коли Тарас прийшов працювати в університет, я з моєю колегою вже мали немалий досвід роботи. Тарас часто заходив до нас у кабінет, щоб уточнити те чи інше, спитати, як правильно заповнити ту чи іншу форму, тощо. Це трішки відволікало, проте ми допомагали новому колезі, а він пояснював свої запитання тим, що хоче все зробити правильно, зробити так, як воно повинно бути. Така його ретельність (у хорошому значенні цього слова) і запам'яталася найбільше. І це

бажання зробити все правильно, зробити так, як воно повинно бути, залишалося з ним до останньої хвилини життя. Тарас був там, де бути було правильно, і зробив усе, що міг, для того, щоб усе в нашій країні було, як воно і має бути.

Вражало ще одне – за весь час роботи в університеті поруч із нами я жодного разу не бачила і не чула, щоб Тарас злився, щоб він на когось накричав чи когось образив. Мені важко пригадати, щоб ще хтось із моїх знайомих мав таку витримку, спокій і ДОБРОТУ. Низький уклін його батькам, що виховали і зростили такі якості його характеру».

Розумний та наполегливий юнак закінчив аспірантуру, написав дисертацію. Все – самотужки, без сторонньої допомоги (він звик усе в житті робити самостійно). Після захисту міг би отримати хорошу посаду в університеті...

У серпні 2013-го Тарас Слободян вирішив поїхати до Києва.

Коли почалася Революція Гідності, юнак став активно ходити на Майдан. Він хотів жити в кращій державі – без корупції та насилля.

Та раптом у грудні телефонний зв'язок родини із Тарасом обірвався. Юнак безслідно зник.

Його тіло знайшли через кілька тижнів у лісопосадці під Сумами – невпізнане, зі слідами жорстоких побоїв та катувань. При ньому були документи. Все це було схоже на почерк бандитів-«тітушок».

Під час Революції Гідності було два її полюси – Майдан та Антимайдан, Добро та Зло.

На Майдан люди виходили без оплати, за велінням своєї совісті. Виходили боротися за справедливу Україну, за демократичні зміни в ній, за щасливе європейське майбутнє для себе та для своїх дітей.

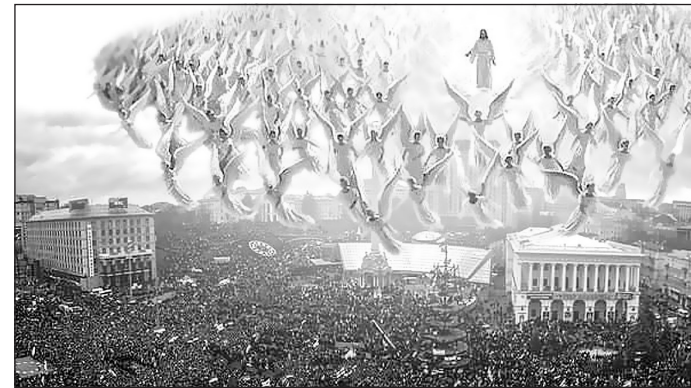
На Антимайдані стояли інші – із примусу та за гроші (по 200–500 гривень у день). Там стояли прихильники президента-зєка Януковича, які не хотіли змін у країні. А ще – «тітушки» – бездушні злочинці, криваві вбивці спортивної зовнішності, найняті для залякування та знищення майданівців. «Тітушки» ловили людей на вулицях Києва, викрадали поранених активістів Майдану з лікарень, вивозили поза місто, били-катували і або викидали десь на узбіччі дороги, або вбивали. Убити могли тільки за жовто-блакитну стрічку, пришпилену до курт-

ки, або за те, що людина була із Західної України. Серед убитих «тітушками» активістів: Юрій Вербицький зі Львова (тіло зі слідами тортур знайдене 22 січня 2014-го біля села Гнідин Бориспільського району, поламані ноги та ребра), Андрій Цепун з Києва (вбитий 21 лютого, коли вночі повертався із чергування на блокпосту під Києвом, сліди побиття, черепно-мозкова травма), Юрій Нечипорук із Хмільника (вивезений за 30 кілометрів від Києва, 20 ножових поранень), журналіст В'ячеслав Веремій із Києва (його вночі 19 лютого витягли з машини на вулиці Великій Житомирській і вбили пострілом у груди). Мало кому вдалося вижити після жажливих викрадень «тітушками», як-от: жорстоко побитому активісту Майдану Ігорю Луценку, тернополянину Василю Бойцуну (його вивезли аж на Херсонщину і там викинули, побитого, біля заправки), чи лідеру Автомайдану Дмитру Булатову (його били, розпинали, різали ножем).

Десятки людей із Майдану пропали безвісти під час Революції Гідності. І до зникнення багатьох із них причетні, скоріше за все, ці криваві бандити...

Тараса Слободяна поховали 5 березня 2014-го на Микулинецькому цвинтарі в Тернополі. Український народ зарахував юнака до воїнів Небесної сотні, не дивлячись на те, що він ніколи не тримав у руках зброї. Його зброєю була велика доброта, віра в справедливість і в те, що українці мають право на краще життя.

21 листопада 2014-го Тарасу Ігоровичу Слободяну було присвоєно високе звання Героя України.

Душі героїв охороняють Майдан

Ігор Костенко

Ігор Костенко

НАЙКРАЩИЙ ВІКІПЕДИСТ СВІТУ 2014 РОКУ

Цей юнак у майбутньому міг би стати всесвітньовідомим ученим і прославити нашу державу на всіх континентах. Міг би стати прем'єр-міністром і вести Україну з любов'ю та мудрістю до високих економічних і культурних звершень. Та він став Героєм, поклавши свій талант і своє життя до ніг великої Матері, віддавши їй усе найдорожче, що мав.

Ігор Ігорович Костенко народився 31 грудня 1991 року в селі Зубрець Буцацького району на Тернопіллі. Ріс у великій та дружній сім'ї: мама, тато, сестричка, дідусь та бабуся. Батьки часто їздили на заробітки до Санкт-Петербурга.

Навчався у загальноосвітній школі рідного села, після дев'ятого класу – в колегіумі Святого Йосафата міста Бучача, пізніше – на географічному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка. У всіх цих навчальних закладах на високий рівень було поставлене патріотично-християнське ви-

ховання. І всюди Ігор Костенко був визнаний одним із найкращих студентів. Дуже порядний, надзвичайно розумний, енергійний, завжди готовий прийти на допомогу іншим. Щонеділі ходив на Службу Божу. Був прихильником здорового способу життя, не пив спиртного, не курив, відвідував тренажерний зал. Захоплювався спортом і щиро вболівав за львівський футбольний клуб «Карпати». Цікавився географією, історією та інформатикою.

У вільний від навчання час працював журналістом в Інтернет-виданні «Спортаналітик» (із січня 2012-го). Допишував свої та редагував чужі статті до української Вікіпедії. Створив понад 280 і відредагував понад 1600 статей. Писав про футбол, хокей, авто- і мотоперегони, про історію України та її війська.

У серпні 2013-го запропонував ідею проведення так званого Вікіфлешмобу – написання тисячами українців у визначений день статей до Вікіпедії. Це надзвичайно збагатило б Вільну Електронну Енциклопедію. Флешмоб пропонувалося провести на 10-річчя Вікіпедії – 30 січня 2014-го. Також працював із друзями над створенням україномовного спортивного Інтернет-видання.

А ще він мріяв побудувати невеличку приватну гідроелектростанцію. Потай від батьків виробив пакет необхідних документів, провів усі необхідні розрахунки, вів переговори із обласними адміністраціями Волинської, Рівненської та Хмельницької областей, шукаючи місце, де зміг би втілити в життя свою ще дитячу мрію. Здавалося, вона ось-ось здійсниться!

Юнак був палким патріотом України. Ще під час навчання в школі створив гурток ОУН і вечорами разом із друзями проводив лекції-слухання з історії України. Впродовж двох років (2007–2009) на доброго християнина і патріота рідного краю його виховували ченці колегіуму Святого Йосафата (недавно там відкрито меморіальну дошку в його честь). І найвищою вершини досягло патріотичне виховання Ігоря Костенка в стародавньому місті Львові – духовно-патріотичній столиці України.

Коли почалися студентські виступи на підтримку євроінтеграції, майже одразу поїхав до Києва. Був там і 30 листопада, під час жорстокого побиття і розгону молоді «беркутівцями», і 1 грудня, коли на півмільйонному Народному вічі було вирішено вимагати відставки ворожого проросійського режиму і люди захопили приміщення КМДА та Будинку профспі-

лок, у якому одразу ж розмістили новостворений Штаб національного спротиву.

Був активістом Євромайдану, але навіть під час революції не забував про свої спортивно-журналістські обов'язки. Так, увечері 1 грудня після усіх гарячих подій дня і концерту музичної групи «Океан Ельзи» на Майдані поспішив у Бровари – писати статтю про бій Усика-Мендози для «Спортаналітика».

Їздив на Майдан увесь грудень і майже весь січень. Брав участь у багатьох Народних вічах та силових протистояннях із «Беркутом». Сміливий, рішучий, був завжди попереду.

Коли траплялися дуже важкі ситуації й протестувальники знали, що можуть загинути, вони прощалися по телефону зі своїми рідними, з коханими. У дні «Кривавих Водохрещ» 19–22 січня 2014-го Ігор двічі прислав із вулиці Грушевського своєму другу – Юрію Мурину повідомлення із номером телефону своєї дівчини – львів'янки Олі Ващук – та словами: «Якщо зі мною щось станеться, скажи їй, що я її дуже кохаю». Але біда тоді обійшла його стороною.

Востаннє Ігор Костенко приїхав на Майдан у ніч на 19-е лютого разом із двома своїми побратимами – Володимиром Дітчюком та Богданом Семою. Цілу ніч хлопці працювали на будівництві барикад. А перед ранком Богдана поранили. Ігор та Володя віддали його медикам у Михайлівському соборі, а надвечір відправили потягом додому.

Уранці 20 лютого, коли хлопці знаходилися біля Головоштамту, надійшла тривожна новина, що «беркутівці» прорвалися через барикаду біля Інститутської. Пролунав наказ зупинити їх і відкинути геть. Побратими кинулися до бою. Ігор Костенко, що одним із перших вирвався на Інститутську, впав під пострілами снайперів. Одна куля влучила йому в голову, інша – у груди. Так він зустрів свій славний кінець.

Коли тіло бійця Небесної сотні везли із Києва до Бучача, у всіх містах Тернопільщини тисячі людей виходили на дорогу, щоб віддати останню шану героєві. Так було, зокрема, у ніч на 22-е лютого у Тернополі на Збаразькому повороті, куди велика кількість людей прийшла зі свічками для прощальної панахиди.

У Бучачі воїни-афганці пронесли його через багатотисячний живий коридор до храму монастиря отців Василіан, де над убитим героєм була відправлена панахида (серед священників правив і капелан Майдану – отець Юрій Матвіїшин). Тіло героя Небесної

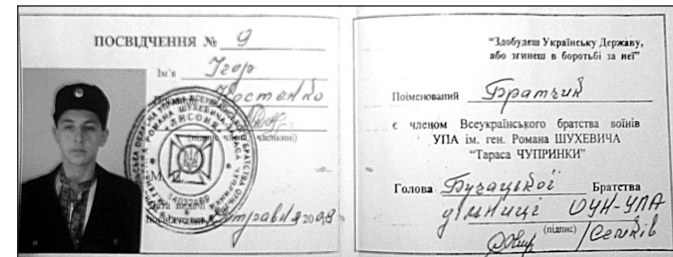
сотні пронесли головною вулицею міста під постріли із мисливських рушниць та вигуки: «Слава Україні! Слава Небесній сотні!»

Двадцять третього лютого Ігоря Костенка поховали в його рідному селі Зубрець у Бучацькому районі.

Україна свято береже пам'ять про свого славного сина. Навесні на пагорбі біля села Зубрець люди висадили тризуб із дерев на честь двох героїв Небесної сотні, яких дало світові це село, – Ігоря Костенка та Василя Мойсея. У їх честь у Зубреці невдовзі буде споруджено величний пам'ятник. 27 квітня 2014-го українською Вікіпедією та ГО «Вікімедіа України» спільно було проведено Вікіфлешмоб у честь Ігоря Костенка, про який він мріяв і до якого, на жаль, не дожив. Запрацювало україномовне спортивне Інтернет-видання «allsport24.com», до створення якого Ігор доклав багато зусиль.

За героїчний подвиг в ім'я Вітчизни та за науково-журналістську діяльність Ігор Костенко заслужив високе визнання від України та світу. 21 листопада 2014-го йому посмертно було присвоєно звання Героя України з удостоєнням ордена «Золота Зірка». А на всесвітній конференції дописувачів та активістів Вікіпедії в Лондоні від імені її засновника Джиммі Вейлза Ігоря Костенка нагородили званням «Найкращий вікіпедист 2014 року». Герой Небесної сотні став першим українцем у світі, що заслужив це звання.

Побратим Ігоря по Майдану Володимир Дітчук говорив про нього на своїй сторінці в соцмережі: «Тобі не треба було загинути, щоб стати героєм, – ти ним був. Ти знав мене 82 дні, а я тебе знатиму все життя. І всім розкажу, що я знав ТЕБЕ. Ми не поїдемо разом у Луганськ на футбол. Бо ти не повернешся з Києва. Повернеться пам'ять і слава. Ти – великий лицар. Відважний і хоробрий. Ти завжди йшов уперед і не знав страху!»

Посвідчення братства УПА

«Отче, благословіть... на смерть!»

20 лютого 2015 року до Києва приїхали десятки тисяч людей для відзначення першої річниці подвигу героїв Небесної сотні. До пам'ятних знаків на вулиці Небесної сотні (в минулому – частини вулиці Інститутської, де герої зустріли свою смерть) люди принесли так багато квітів, що за ними не видно було портретів.

Батько Ігоря Костенка стояв поряд із його пам'ятним знаком, до нього підходили кияни і цілували в руку.

«Що ви, люди, я ж не священик!» – ніяковів чоловік.

«Ви не священик, Ви – батько Героя України, що віддав своє життя за нас! І ми Вам дуже вдячні, що виростили такого сина!»

Пізніше до нього наблизився отець Іоав, капелан Майдану: «Я знав Вашого сина! Розмовляв із ним незадовго до загибелі!»

«Як?»

«Вранці 20 лютого, коли на Інститутській почали стріляти, до мене підійшло багато молодих людей із проханням благословення. І благословення те було непростим. Я не відразу наважився дати його. «Отче, благословіть нас на смерть! – просили мене юнаки. – Ми йдемо на Інститутську і знаємо, що звідти не повернемося!» Вони наполягали – і я їх благословив! Вони свідомо пішли на смерть, щоб врятувати цю Україну! Серед тих юнаків був і Ваш син! Тому не ніяковійте, коли люди дякують Вам!»

Ігор Семенович стояв біля пам'ятного знака синові, стискав у долоні невеличку коробочку із Золотою Зіркою Героя України – його нагородою, яку годину тому отримав від Президента, і дивився на безконечний потік людей із квітами, що поспішали віддати свою шану Героям Небесної сотні. «Мало хто заслужив на таку велику любов від свого народу!» – думав він.

А мимо нього йшли і йшли люди з квітами...

Слава Небесній сотні!

З ними був Бог!

Герої війни на Сході України

Віктор Гурняк («Гарт», «Олігарх»)

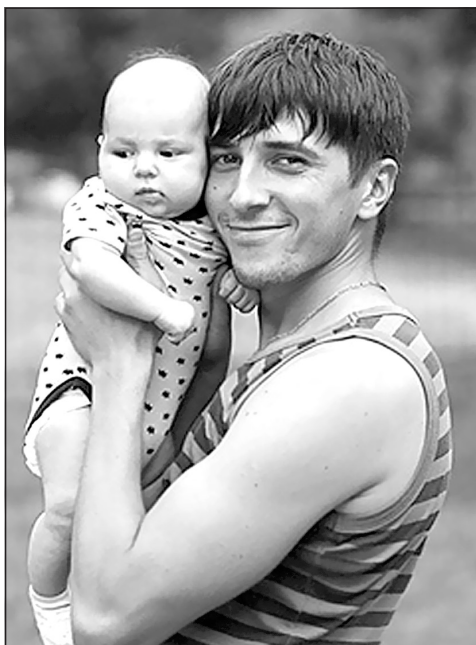

Віктор Гурняк –
комендант «Легіону»

У СЕРЦІ: БОГ, УКРАЇНА, СВОБОДА!

«Ми з Вітею познайомилися в один із найстрашніших і найтяжчих днів на Майдані, – згадує фотожурналіст Андрій Кравченко. – Там уже стріляли, йшли справжні бої. В якийсь момент поряд зі мною вибухнула світло-шумова граната і я впав. Ризикував бути затоптаним у натовпі, але тут до мене підбіг темноволосий хлопець, миттєво підняв мене і камеру: «Давай я тебе витягну, друже! Тут є місце, куди поки не долітають гранати!» Цим хлопцем був Вітя Гурняк. З того часу ми ще не раз бачилися і потоваришували».

Віктор Гурняк був відмінним фотокореспондентом, справжнім майстром своєї справи. Фотографував для інформаційних агентств УНІАН, Reuters, Insider, LUFA (був одним із засновни-

В. Гурняк із донечкою Юстинкою

ків останнього). На Майдані працював із першого дня. Був абсолютно безстрашним і заради хорошого знімка йшов на будь-який ризик. Завжди був у епіцентрі всіх подій. Фотографував під кулями на Грушевського, серед пожежі у палаючому готелі «Глобус», із колони стадіону «Динамо». Його світлини бачила не тільки вся Україна, але й увесь світ.

На Майдані він був не тільки як журналіст, але і як небайдужий громадянин своєї держави, палкий український патріот. «Якби мені навіть не треба було знімати, я б звідси не пішов! – зізнавався він друзям. – І коли буде потрібно, сам візьму в руки зброю!»

Віктор Петрович Гурняк народився 8 червня 1987 року в с. Городниця Гусятинського району на Тернопіллі. Навчався у Тернопільській ЗОШ №27, Технічному коледжі ТДТУ. Змалку цікавився фотосправою (це сталося після того, як його батько купив фотоапарат ФЕД-5), але професійно нею зайнявся аж із 2004-го.

А ще Віктор Гурняк був зразковим пластуном-скаутом (мав позивний «Гарт»). До організації вступив у віці 14 років. Пройшов шлях від юнака до старшого пластуна-скоба. Був курінним 29 куреня ім. Юрія Старосольського, 77 куреня ім. Івана Гавдиди, старшим стрільцем-трибуном 15 куреня УСП «Орден Залізної Остроги». Командував Крайовим табором військового пластування «Леґіон» у 2008 році. Організовував пластові туристичні змагання «Осінній рейд» (2005–2007 рр.), Всеукраїнські змагання з пішого туризму «Стежками героїв» (2007), Крайові мистецько-інтелектуальні змагання «Орліада» (2007). Редагував пластовий часопис «Цвіт України». Був заступником із виховної роботи Тернопільського станичного та окружного пластового проводів.

Один із його вихованців – член пластунського гуртка «Орли» Володимир Сокирко – згадує: «Я пишався Віктором із першого дня нашого знайомства, адже він дійсно був найкращим із найкращих. Він подарував мені ті думки і той світогляд, які я зараз маю. Незабутні ті хвилини, які я провів поряд із ним».

Пластова організація, яка мала на меті допомагати всебічному патріотичному самовихованню української молоді, її фізичному, розумовому і духовному розвитку, завжди сприяла становленню достойних українських громадян – патріотичних, мужніх, чесних, справедливих, духовно багатих, фізично витривалих. Вона формувала справжніх патріотів України. Серед них були і В. Гурняк, його побратими та вихованці.

Відомий пластовий діяч, талановитий фотограф брав активну участь у Помаранчевій революції 2004 року. Входив до складу центрального штабу руху «Чиста Україна». У 2006 році займав посаду прес-секретаря партії «Пора» у Тернопільській області. Очолював у обласному центрі Молодіжну громадську організацію «Фундація регіональних ініціатив» (був надзвичайно талановитим і мав безліч цікавих ідей).

А ще Віктор був добрим люблячим чоловіком і чудовим батьком. Останні роки мешкав разом із дружиною Ірою у Львові, виховував маленьку донечку Юстину, яку просто обоженував. Вона була його гордістю, його маленькою Музою, що надихала до творчості: «Відколи на світ прийшло моє маленьке сонечко – відтоді все моє натхнення я черпаю з погляду донечки, її усмішки, вигляду, коли вона солодко спить». Він настільки любив свою

крихітку, що навіть брав її із собою на відкриття власних фотовиставок, як це було, зокрема, на «Євро-12 кризь призму LUFA» 2.08.2012.

Віктор був доброю, товариською людиною. Мав багато друзів, яких любив і щиро підтримував, разом із якими втілював у життя свої цікаві ідеї. Журналіст Громадського телебачення Петро Задорожний, звертаючись до пам'яті друга, згадує: «Завдяки тобі я захотів стати фотожурналістом і ти першим вчив мене, як правильно знімати. Ти підтягнув мене, щоб працювати на УНІАН, а вже згодом я допоміг тобі відправити перші фото з епідемії грипу 2009 на Reuters. Це з тобою у нас виникла ідея створити своє агентство, яке потім разом із Мар'яном, Маркіяном, Віталіком та Олею стало LUFA.

Але познайомилися ми з тобою набагато раніше – у 2005-му на пластовому таборі «Легион». А в 2008 році ми його вже разом організовували. Саме ти мене запросив допомагати тобі.

Скільки разом ми з тобою провели вечорів у офісі LUFA, макетуючи листівки, обробляючи фотографії і розписуючи плани, як збудувати агенцію світового рівня.

Ти був не лише моїм другом, а другом всіх моїх друзів, батьків і братів. Тебе знали й любили всі».

Під час Майдану 2013–2014 Віктор Гурняк та його побратими-пластуни у пік найбільших протистоянь із режимом завжди були в епіцентрі подій – під час усіх штурмів Майдану та маршів протесту вони йшли першими. 21 листопада 2013-го на Майдан гідності перший із національним прапором у руках вийшов старший пластун-скоб, журналіст 5-го каналу Олександр Аргат. 1 грудня старші пластуни, безпартійні та представники різних демократичних партій, почали встановлювати намети на Майдані. Близько сотні дійсних членів «Пласту» брали участь у творенні громадянських органів спротиву тоталітарному режимові Януковича: «Євромайдан-SOS», Самооборона Майдану, Студентська координаційна рада. Кістяк 15-ої сотні самооборони Майдану складала пластуни, тому її ще тихцем називали «пластовою».

1.12.2013 Віктор Гурняк, ризикуючи собою, знімав побоїще на Банковій. У той день було жорстоко побито «Беркутом» близько 50 мітингувальників. Від побоїв силовиками постраждали і 22 журналісти.

Каска В. Гурняка

Криваві події 18–20 лютого великим болем запеклися у душі пластуна і фотографа. Про це він записав у своєму щоденнику: «У день розстрілів, іще зранку, майже до самого Майдану лилися ріки крові. Сотні поранених, десятки вбитих, тисячі покалічених. У голові перенасичення думок, в очах мутніє від сліз, у горлі клубок. Особливо боляче згадувати, як носили десятки загиблих. Там були мої ровесники, а деколи і молодші за мене. Жовто-блакитний стяг прикривав тіла. І це – так символічно. Адже вони загинули саме за бажання бачити його майоріння над Батьківщиною. Скривавлений, просякнутий вольним духом і жагою перемоги, тепер він покриває чиясь гаряче серце. Хоч воно не б'ється, але ще живе, і житиме вічно! Згадуючи, питаю себе подумки: «Чи моє не таке гаряче? Що мені завадило лежати поруч?» Важко дихається, не можу набрати в груди повітря. Розумію, що сам хотів не менше тієї свободи, готовий був на все заради неї. Але чому не я? Я не хотів померти, але ж вони також не хотіли! Перед очима, уже заплаканими, – усмішка донечки. Мабуть, Бог хотів інакше...»

Коли російські «зелені чоловічки» окупували Крим, Віктор був одним із перших, хто поїхав туди, не дивлячись на небезпеку. Прибув на півострів із волонтерами, що везли допомогу заблокованим на своїх кораблях українським військовим морякам. По дорозі, у Сімферополі, одне із волонтерських авто обстріля-

ли «асвабадітелі», але допомогу на «Ольшанський» та інші кораблі вони усе ж довели.

І знову безстрашний фотожурналіст знаходився в епіцентрі всіх подій. Почував на лавочці біля бази Чорноморського флоту. Цілі дні фотографував для агентства LUFА, висвітлюючи мужність українських військових та жорстоку нахабність переодягнених російських завойовників – все те, що бачив своїми очима на окупованій українській території.

«У кримські дні я зрозумів: не варто шкодувати, що не кинув камінь чи коктейль на Майдані, адже наша зброя б'є значно прицільніше і в рази сильніше. Коли знаєш, що твоїми світлинами світове видання ілюструє статті й увесь світ бачить, що відбувається тут, – розумієш, що це справді потрібно. Автомат окупанта порівняно із можливостями мого фотоапарата – ніщо. І окупанти це розуміють, тому, на щастя, крім нецензурного жесту в мій бік, нічого більше видати не можуть», – написав він у своєму щоденнику.

Через деякий час, коли путінські «зелені чоловічки» почали підступно захоплювати Луганську та Донецьку області України, Віктор Гурняк разом із батальйоном «Айдар», сформованим із вчорашніх захисників Майдану, поїхав на Схід. Українська армія разом із добровольчими батальйонами почали боротьбу проти окупантів-терористів, Віктор мав завдання зробити ряд фоторепортажів про ці події.

Там, на передовій, Гурняк взявся ще за одну добру справу. Побачивши, що нашим бійцям не вистачає техніки, касок, бронешилетів, вирішив допомогти. Став волонтером. У Польщі та Італії закупляв для українських бійців засоби захисту, техніку й особисто доставляв на АТО. Гроші на все це йому присилали люди з усієї України, а він майже щодня на своїй сторінці у Фейсбуці виставляв звіт про виконані закупівлі та доставки. Під час волонтерських поїздок міг легко не спати по кілька ночей. Як фотограф, він звик працювати у темну пору доби, а як пластун, був дуже працьовитий, витривалий і цілеспрямований до фанатизму.

У вересні 2014-го Віктор Гурняк став добровольцем батальйону «Айдар» із позивним «Олігарх», взяв до рук зброю, щоб захистити від окупантів свою рідну українську землю, свою дружину, свою донечку, тисячі інших українських дітей. Але ні волонтерської діяльності, ні праці фотографа не залишив. Час від

часу ще їздив у спецвідрядження, забезпечуючи всім необхідним свій батальйон. А у вільні хвилини фотографував для агентств LUFА, Insider про бої, про будні українських бійців – захисників Вітчизни.

Побратим Віктора – Петро Задорожний – пише: «Ти один із тих, хто вперше взяв мене у зону АТО. Ти подарував мені бронік, бо в мене його не було, і не чекав за це навіть вдячності (для тебе це було звичним ділом). Пам'ятаєш, ми з тобою домовлялись, коли з кимось із нас щось станеться, то не будемо сумувати, бо не хочемо, щоб за нами плакали. І коли ми йшли знімати попадання снаряду поблизу Новоайдара по «зеленці», я переживав, що можемо наступити на міну чи розтяжку. Але ми тоді сміялися: «Якщо двоє – то двоє!»

На усіх своїх фотографіях, навіть тоді, коли на нього чигала небезпека, Віктор завжди усміхався. Таким він назавжди запам'ятається своїм друзям і рідним: веселим, доброзичливим, щирим, надзвичайно енергійним і цілеспрямованим.

У 2007 році Віктор знявся у музичному кліпі гуртів «Тартак» та «Нічлава» під назвою «Не кажи нікому» в ролі Повстанця у вишиванці, який загинув у 1943 році в бою під Загорівим, захищаючи рідну землю від загарбників.

Через сім років він повторив долю та подвиг Повстанця у вишиванці.

У той день Віктор повинен був їхати у волонтерське відрядження, щоб доправити для батальйону ще одну машину. Проте ситуація на передовій була дуже складною, і він, переживаючи за своїх бойових побратимів, не поїхав, не зміг залишити їх у такий час.

Віктор Гурняк загинув 19 жовтня 2014 року біля с. Сміле на Луганщині під час звільнення із оточення українських військових на 32-му блокпосту. Коли під обстрілом вантажив у машину поранених, щоб вивезти їх із поля бою, поряд розірвалася міна. Осколок потрапив у груди, під бронешилет. Рана була смертельною. Душа українського патріота, бійця і старшого пластуна-скоба відлетіла в небо – на вічну пластову Ватру.

Кілька місяців тому, на Майдані, він питав у Бога, чому не його, а інших убили, чому інші гарячі серця огорнув навіки український стяг: «Чи моє не таке гаряче?» Тепер, коли із ним прощалися в Тернополі та у Львові, жовто-блакитний стяг покривав і його серце, так, як раніше покривав серця героїв Небесної

сотні на Майдані. Гаряче серце, що хоч вже і не б'ється, але житиме між людьми вічно!

Героя поховали на Личаківському цвинтарі у Львові, біля пам'ятника «Пласту» на Меморіалі Української Галицької армії. Указом Президента України від 31 жовтня 2014-го посмертно Віктор Гурняк був нагороджений орденом «За мужність» третього ступеня. Головна Пластова Булава удостоїла його найвищої пластової відзнаки – Залізного пластового хреста – «За заслуги в національній визвольній боротьбі за утвердження Української держави».

10 грудня 2014 року десятки світлин талановитого фотографа з лінії фронту, звільнених від окупантів міст сходу України під назвою «Донбас: війна та мир» було розміщено для огляду в приміщенні Європарламенту. Виставки його фоторобіт пройшли також в Естонії, Польщі та Німеччині.

Гаряче серце патріота живе поміж людьми, у його світлинах, у добрих справах, зроблених ним для інших.

Герої не вмирають!

Олег Міхнюк

О. Міхнюк

«АФГАНЕЦЬ»

У тих, хто пройшов Афганістан, дуже загострене почуття справедливості. Тому, коли почалася українська Революція Гідності, вони одразу вийшли на Майдан, щоб відстояти право українського народу на гідне життя. «Афганці» допомагали організовувати самооборону Майдану, а також стояли живим щитом між протестуючими і силовиками, щоб не допустити кровопролиття. Вони, як ніхто, знали високу ціну життя! Тверда позиція колишніх воїнів-«афганців», що стали на захист свого народу, викликала палючу ненависть у тодішньої влади і щире захоплення у простих людей. Серед цих воїнів був Перший заступник голови Української Спілки ветеранів Афганістану Олег Міхнюк.

Олег Іванович Міхнюк народився 27 жовтня 1965 року в смт Мала Дівиця Прилуцького району Чернігівської області. Це містечко дало світові Ольгу Білецьку – дружину голови Директорії Української Народної Республіки Симона Петлюри. А ще там у сім-

«Афганці» на Майдані

надцятому столітті базувалася Малодівицька сотня реєстрового козацтва, яка в 1648 році в складі Прилуцького полку брала участь у Визвольній війні Богдана Хмельницького.

Олег Міхнюк із дитинства мріяв стати воїном. Після закінчення школи поступав до військового училища, але не пройшов за конкурсом. Із випискою з екзаменаційної відомості, додатково здавши екзамен із математики, він був зарахований до Київського політехнічного інституту на радіотехнічний факультет.

29 жовтня 1983 року його мобілізували до армії СРСР. Після проходження військової підготовки у школі «АБВЕРУ» в м. Гаджинай (тоді – Литовської РСР) служив деякий час у Прибалтиці, а в лютому 1984-го був направлений у складі 56-ої окремої гвардійської десантно-штурмової бригади воювати в Афганістані. 31 травня 1984-го у бою під Гардезом, намагаючись винести з-під прицільного вогню снайпера свого командира, був поранений. Оскільки поранення було тяжке, мав право після одужання залишитися до кінця служби в СРСР, але сам попросився назад – в Афганістан, до своїх товаришів, що гинули під кулями. 21 травня 1985-го отримав друге поранення. Рана була важкою, наскрізною, проникаючою – у живіт. Переніс дві операції, опритомнів у кабульському госпіталі. Згодом доліковувався у Ташкенті, а вже звідти його відправили на Україну, давши другу групу інвалідності.

Коли приїхав до Києва, то півроку був змушений поневірятися без документів (вони залишилися в Афганістані), мав лише довідку із госпіталю. Не міг ні отримати пенсію по інвалідності, ні поновитися на навчання в інституті, ні влаштуватися на роботу. У військкоматі без документів йому, двічі пораненому, не вірили і обзивали дезертиром, погрожували здати в міліцію. Жити за рахунок батьків Олегові було дуже соромно, але нічого не міг вдіяти. Писав листи до Афганістану і своєму ротному, і взводному командирам, і в госпіталь, де лежав. Аж через шість місяців зміг нарешті отримати свої документи і поновитися на навчання в Київському політесі.

11 квітня 1986-го сталася несподівана і дуже приємна для Олега Міхнюка подія – в актовому залі КПІ у присутності всіх студентів йому вручили два ордени Червоної Зірки (медаль «За мужність» він отримав раніше в Афганістані). У той день молодий чоловік відчув надзвичайне моральне піднесення (адже ще недавно в Прилуцькому військкоматі його обзивали дезертиром). Справедливість перемогла!

Два роки навчався стаціонарно, далі – заочно, бо вирішив заробляти на життя своїми руками. Пішов працювати машиністом підйомного крана (це давало йому шанс отримати квартиру в Києві). Брав участь у будівництві школи на Троєщині, дитячого садка, актового залу медінституту, готелю «Турист».

Власні поневіряння з документами і важке повернення до цивільного життя змусили Олега Міхнюка замислитися над тим, що колишнім воїнам-«афганцям» потрібна допомога. 25 квітня 1990 року він взяв участь в установчій конференції Української Спільноти ветеранів Афганістану – УСВА, яка мала на меті захищати політичні, економічні та соціальні права «афганців». Взяв активну участь у діяльності цієї організації. З 1991 року керував медико-соціальним відділом УСВА.

Часто помагав колишнім воїнам рятуватися від «афганського синдрому». Періодично до нього звертався хтось із дружин «афганців»: «Поможіть, будь ласка, мій знову по ночах в атаку йде!» Направляв чоловіка в госпіталь у Пущі-Водиці, де колишній воїн міг підлікуватися, поспілкуватися з іншими ветеранами, повернутися до нормального стану.

За особисту мужність та великі досягнення в роботі з соціального захисту ветеранів та інвалідів війни, членів сімей загиблих учасників бойових дій Олег Міхнюк був нагороджений орденами «За мужність» 2-го і 3-го ступенів.

Олег Іванович був членом Федерації карате України. Під час війни в Афганістані він пересвідчився, що армія має великі проблеми через недостатню фізичну підготовку бійців і командирів. Коли зі своїм взводом ходив на бойові завдання, траплялися такі, що їх у гори буквально на руках доводилося нести, бо вони швидко падали від втоми й просилися: «Застрільте мене, далі йти не можу». Тому в середині 80-их «афганці» заснували багато військово-спортивних клубів, щоб готувати в них сильних, витривалих чоловіків.

У 1997-му Олег Міхнюк виступив ініціатором створення Всеукраїнського дитячого патріотичного об'єднання «Майбутнє України». Хотів, щоб молодь виховувалася на патріотичних, історичних та бойових традиціях українського народу. Адже він і сам походив із козацьких країв!

У перші ж дні української Революції Гідності Олег Іванович пішов на Майдан, де невдовзі був обраний командиром 8-ої «афганської» сотні самооборони, до якої ввійшли переважно ветерани війни в Афганістані. Використав увесь свій життєвий та військовий досвід, щоб не допустити кровопролиття між силовиками та повстанцями. А коли в кінці протистояння усе ж почалися справжні бої, показав себе як сміливий та рішучий командир. Людей, непокірних режимові Януковича, в наступ на вулиці Грушевського взимку 2014 року вів він – сотник Міхнюк!

Після закінчення Майдану Олег Іванович очолив громадське формування з охорони порядку і державного кордону «Київська міська варта». А від початку АТО, незважаючи на те, що він був інвалідом другої групи, просився до армії – прагнув ділитися з молодими бійцями своїм військовим досвідом, навчати їх не тільки воювати, але й оберігати своє життя під час бою. Та «афганцю» відмовили. Тоді Олег Іванович сказав своїм близьким: «Я їду. Не можу бачити, як гинуть хлопці, які не вміють воювати!» І поїхав на Схід. Але не сам – разом із командиром туди вирушила майже вся його «афганська» сотня. Вони, добровольці, вступили до 24-го батальйону територіальної оборони «Айдар» і стали на захист Української держави.

Олег Міхнюк, маючи великий бойовий досвід, організовував та готував бійців «Айдару». Завдяки його старанням вони перетворилися на добре підготовлених, мужніх воїнів, що добре воювали на фронті. За це від Міністра оборони України колишній «афганець» отримав нагороду – іменну зброю. Поряд із батьком воював і його син – Олег Міхнюк-молодший.

Олег Іванович Міхнюк загинув смертю героя 20 серпня 2014-го біля села Новосвітлівка на Луганщині. Під час мінометного обстрілу він як справжній командир прослідкував, щоб усі його бійці заховалися в безпечне місце, а сам не встиг – міна розірвалася поряд. Це сталося на очах у бойових побратимів-«айдарівців» та сина. «Афганець» загинув так, як прагне кожен справжній чоловік та воїн, – на полі бою, захищаючи свій народ, свою Вітчизну.

За кілька місяців до своєї смерті, у квітні 2014-го, Олег Міхнюк написав статтю до «Української правди», в якій виклав свої думки щодо зміцнення обороноздатності України. Зокрема, він пропонував навчати резервістів, а потім продавати їм зброю. Таким чином держава отримала би добре навчену й вже озброєну армію, готову в будь-який момент стати на захист Вітчизни. Така модель армії багато років працює в Швейцарії та в Ізраїлі. Якщо в людей – хай не в кожній сім'ї, хай вибірково і під строгим контролем – дома в сейфах буде зброя, тоді ні одна армія світу не відважиться зайти на нашу територію! Стрілецька зброя повинна бути в кожному домі, а важке озброєння – у власності держави. Це зробить нас непереможними!

Під час зустрічі із журналістами на Майдані взимку 2014-го Олег Іванович Міхнюк сказав: «На мою думку, у російської влади на сьогоднішній день одна мета – показати, що Україна не може бути самостійною. Тому ми досі на Майдані. Ми до останнього захищатимемо права та свободи українців та відстоюватимемо наш вибір бути вільними і незалежними!»

Вороги України бояться Олега Міхнюка і після його смерті. Вони розміщують в Інтернеті брехливі фейки, щоб очорнити його чесне ім'я. І не дивно – адже і на Майдані їх прислужники стріляли в «афганців» (у них були найважчі поранення). Та вороги стараються марно – народ України завжди пам'ятатиме Олега Міхнюка як героя, що поклав своє життя на вівтар незалежності рідної Вітчизни.

Указом Президента України від 21 січня 2015 року Олег Іванович Міхнюк «за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність присязі та незламність духу» посмертно нагороджений орденом «За мужність» першого ступеня.

Завдяки таким, як Олег Міхнюк, ми завжди будемо відчувати себе Українцями – громадянами вільної та незалежної європейської держави!

Маркіян Паславський («Франко»)

Маркіян Паславський

«Я МРІЯВ СТАТИ СПРАВЖНІМ УКРАЇНЦЕМ!»

«Якщо мене спитають, чи можу я померти за Україну, я відповім, що хочу це зробити!» – сказав колись у інтерв'ю журналістові Марк Паславський, американець за народженням, українець за покликом душі. Він був дуже багатою людиною, мав усе, але поїхав допомагати народам своїх батьків здобувати незалежність і право на краще життя. Він прагнув побачити Україну багатою, вільною і квітучою, як Америка, в якій він виріс!

Маркіян (Марк) Паславський народився 1959 року в Нью-Йорку в сім'ї українських емігрантів. Його батько Григорій, учасник національно-визвольних змагань 40-их років, зумів прищепити своїм дітям велику любов до землі предків. Маркіян, що з юних літ був членом «Пласту» (його юнацький гурток станції «Нью-Йорк» входив до 5-го куреня ім. Петра Конашевича-

Сагайдачного), із дитинства мріяв жити у тому чудовому краї, про який зі щемливою любов'ю розповідав йому батько. Марк закінчив престижну військову академію Вест-Пойнт, служив у 75-му полку рейнджерів, був нагороджений медаллю. Та в 1992-му, через рік після того, як Україна стала незалежною, він у чині майора залишив службу і поїхав на омріяну землю. Маркіян вважав, що його знання та вміння пригодяться для молоді держави.

Він купив собі будиночок у Львові, почав працювати в банківській сфері (у Нью-Йорку мав досвід роботи банківського консультанта). Займався бізнесом – помагав продавати продукцію українських заводів за кордон.

У 2004-му Марк Паславський брав активну участь у Помаранчевій революції. Після її поразки не розчарувався і вважав, що Україна ще матиме свій шанс на здобуття справжньої свободи. Честь, обов'язок, Україна – це було те, у що він вірив, чому хотів присвятити своє життя.

Коли почалася Революція Гідності, Паславський став її активним учасником. Був під час боїв на Грушевського, а на Інститутській 20 лютого 2014-го пройшов шляхом Небесної сотні. Марк бачив, як падають його побратими, але йшов уперед і не звертав убік. Тільки дивом уцілів від куль снайперів. Після цього відважний чоловік повірив у свою невразливість.

Кажуть, що Маркіян Паславський був добрим другом американського сенатора Мак-Кейна (тому Мак-Кейн приїжджав до Києва у грудні 2013-го, а також підтримував Україну в Американському Сенаті). А ще Маркіян Паславський був мільйонером, хоча про це ніхто не здогадувався. Адже важко уявити собі мільйонера, що разом із простим людиною йде під кулями в бій за справедливість!

У квітні 2014-го Марк Паславський прийняв українське громадянство (відмовившись при цьому від американського), щоб мати право захищати свою нову Батьківщину від ворогів. Пішов служити добровольцем у батальйон «Донбас». Оскільки серед воєнків було прийнято брати собі псевдо – позивний (як це було колись в Українській Повстанській Армії), Маркіян хотів назвати себе «Тарас» на честь Шевченка (він знав напам'ять багато віршів поета). Але в батальйоні вже був воєнка із таким позивним. Тому чоловік вибрав для себе інший – «Франко».

Він не сказав своїм рідним, що йде на війну (не хотів, щоб вони за нього хвилювалися). Сім'я довідалася про його вчинок набагато пізніше із телевізійних новин (один із американських журналістів зробив ряд репортажів про батальйон «Донбас» і там був сюжет про Марка Паславського).

У свої 55 років «Франко» мав добру фізичну підготовку, міцний дух і тверді життєві принципи. Але для побратимів по зброї був дуже добрим, скромним і веселим. Ніколи не ображався, коли вони над ним незлобливо піджартовували. Якось бійці послали Марка на склад отримати для взводу обмундирування. А оскільки в Америці не прийнято нічого давати безкоштовно, він подумав, що все це має купити. Почав пропонувати завскладові гроші, але той відмовився: «Бери усе, що треба, безплатно!» Повернувся Марк до своїх хлопців щасливий, із цілим оберемком обмундирування: «Ви мене тепер частіше на склад посилайте! Це так цікаво – брати щось без грошей!»

До батальйону Маркіян Паславський пішов служити рядовим, хоча мав у Америці офіцерське звання. Нікому не сказав, що він – багата людина. Хотів не виділятися з-поміж інших, прагнув бути таким, як усі. Під час бойових операцій вражав своєю сміливістю. Не боявся, біг завжди попереду. І, що дивно, кулі його минали. Коли Марка потім запитували, чи йому не було страшно, відповідав: «А чого боятися? Інші ж не бояться! А я що – не такий, як вони?»

Він дуже любив свій взвод. Писав про нього у «Твіттері»: «Наша бойова одиниця складається із шести невдах. Але патріотизм і дух робить її найкращою групою!»

Після кожної бойової операції влаштував «брифінг» – збирав бійців для аналізу всіх моментів бою: що зробили правильно, а що – ні. Побратими уважно прислухалися до його порад. А потім «Франко» пригощав усіх ірисками. Марк дуже любив солодке й охоче ділився ним із бійцями.

Він добре знав військову справу – аж до найменших дрібниць. Знав навіть те, скільки рижків до автомата треба брати із собою в бій, щоб і вистачило, і рухатися не було важко.

Дуже переживав за всі ті негаразди, які є в українському війську. Коли вони звільнили від терористів Лисичанськ, Марка дуже здивувало, що слідом за армією в місто не ввійшли ремонтні служби. «Як це так? – обурювався Паславський. – Електрики

Герб України на Майдані

немає, телефонного зв'язку немає, водопровід не працює. Хто це все має справляти?» В американській армії слідом за військовими завжди йдуть ремонтні служби, які одразу ж лагодять усе.

Маркіян був переконаний, що багато чого українській армії треба змінювати – заради України та її доброго майбутнього! І був готовий надати свою допомогу в цьому.

Українських воїнів із радістю зустрічали в багатьох населених пунктах на Сході. В Лисичанську трапився цікавий випадок. Коли вони зайшли до міста й зупинилися на перепочинок, назустріч вийшла старенька жінка із персиками. Запитала: «Хлопці, а ви хто будете? Наші або ж не наші?» «А хто ваші, бабусю?» – спитав у неї Марк. Старенька зам'ялася, не знала, що відповісти. Марк узяв у неї один персик і промовив: «Дякую!» Бабуся почула українську мову і дуже зраділа: «Значить, наші! Ну, тоді слава Україні!»

Після звільнення Іловайська Маркіян збирався взяти відпустку, поїхати в Америку, бо давно вже не бачив своїх рідних. Хотів також відвідати Міланську оперу (він був завзятим меломаном). Не судилося. 19 серпня він разом із побратимами потрапив у оточення. Відбивалися, сховались у приміщенні школи, а по них з усіх боків стріляли вороги. Під час бою Маркіян отримав три кулі в спину. Перед смертю він устиг сказати: «Я мріяв стати справжнім українцем! Сподіваюся, я ним став!» Душа героя відлетіла в небо до Бога – на Вічну Ватру (як кажуть пластуні).

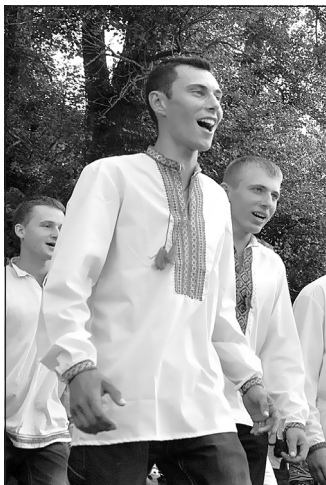
Марка Георга Паславського поховали в особливому місці, де злилися воедино героїчні часи української історії, – на Аскольдовій могилі (поруч із древньоруським князем Аскольдом, героями Крут і невідомим бійцем Революції Гідності). Побратими по зброї подали клопотання до Президента України щодо присвоєння Марку Паславському звання Героя України. Він його заслужив! Марк любив Україну всім серцем. Мріяв побачити її багатю і незалежною. Заради неї відмовився від багатства, від добре забезпеченого життя в Америці та переїхав до неможливого краю своїх предків. Він хотів жити тільки в цій країні, присвятити себе їй. На вітар України він хотів принести свої вміння та знання. А коли потрібно було, поклав на цей вітар і найдорожче – своє життя! Його на цій землі ніколи не забудуть! Мрія Маркіяна Паславського збулася – він навіки став УКРАЇНЦЕМ!

○ ..... **Розділ 2.**

ГАРТОВАНІ У ПОЛУМ'І МАЙДАНУ

Петро Жовтовський («Чорний»)

На святі Івана Купала

НЕПЕРЕМОЖНИЙ

Його дід, Семен Юрчик, був повстанцем і віддав своє життя за незалежність України. Влітку 1943-го війни УПА на чолі із командиром «Круком» зненацька наскочили на німецьких жандармів, що купалися в річці біля села Великі Бережці на Кременеччині. Від кулеметного вогню повстанців одразу ж упало 20 чужинців. Українські партизани забрали зброю, переодягнулися в німецьку форму і невідомими під'їхали до будинку жандармерії. У блискавичній сутичці упівці знищили ще близько 20 жандармів. Шестеро німців, що вціліли у бою біля річки, голі та налякані до напівсмерті, забігли аж до Почаєва (за 15 кілометрів від Великих Бережців).

Весь відділ «Крука» після того бою ходив у трофейній німецькій формі. Але у сутичці понесли втрати й українські парти-

зани: двоє із них загинули, а третій – Семен Юрчик із Дунаєва – був важко поранений і помер при транспортуванні на базу УПА, що знаходилася на хуторі Червона поблизу Духова. Згодом родичі таємно поховали борця за волю України на цвинтарі села Кокорів.

Гени сильного духом, безстрашного і безмежно закоханого в Україну повстанця передалися його внукові Петрові.

Петро Жовтовський народився 3 липня 1993 року в селі Дунаїв Кременецького району на Тернопіллі. Закінчив місцеву загальноосвітню школу та Почаївське вище професійне училище. Був на заробітках за кордоном. Із літа 2013-го працював у господарстві своїх батьків.

Хлопець ріс і виховувався на розповідях про героїчних українських повстанців. Окрім того, його родичем був Сашко Капінос (майбутній герой Небесної сотні та України), який зібрав у Дунаєві гурт патріотично налаштованих юнаків. Вони разом із натхненням відроджували забуті українські народні традиції, вивчали славне історичне минуле свого народу. Брало участь в етнофестивалях у Вінниці, Карпатах та Підкамені. Проводили свято Івана Купала, українські вечорниці з майстер-класом стародавніх українських танців, уроки писанкарства, Шевченківські свята, Різдвяний вертеп. Побудували в сусідньому селі Куликові пам'ятник «Борцям за незалежність України».

Коли у Києві побили студентів і почалася Революція Гідності, патріотично налаштовані юнаки із Дунаєва – Олександр Капінос, Олег Гонтарук, Роман Ванжула, Петро Жовтовський, Сергій Плетюк, Юрко Капінос, Роман Мидлик – взяли участь у революційних подіях.

Спочатку новітні повстанці з усіх областей України стояли на Майдані пікетами по тижневі-два. Пізніше, коли розпочалися серйозні силові протистояння, багато чоловіків та хлопців залишилися у столиці на довгий час – до кінця революції.

Петро Жовтовський приїхав на Майдан 22 січня 2014-го, коли, захищаючи право України на кращу долю, від куль підлих ворогів загинули вірменин Сергій Нігоян та білорус Михайло Жизневський, коли після жорстоких тортур «тітушок» помер львів'янин Юрій Вербицький.

Людина надзвичайно правдолюбива й патріотична, Жовтовський одразу ж пішов на передову. Там стояли одна на-

Петро Жовтовський агітує «беркутівців»

впроти одної дві лінії оборони – повсталого народу та силовиків. Юнак почав звертатися до совісті «беркутівців», переконувати їх одуматися і перейти на сторону простих людей. Та, виховані бездуховною антиукраїнською системою, силовики не прислухалися до його полум'яних слів. Один із «беркутів» жорстоко вдарив Петра гумовим кийком, а коли хоробрий юнак не відступив, інший кинув у нього світлошумову гранату. В результаті цього хлопець отримав важку контузію. Ледве не потрапив у полон до кровожерних «тітушок». Врятувала Петра молоденька дівчинка років 15–16-и, що вискочила наперед зі строю повстанців і буквально відтягла хлопця до своїх.

Коли юнак трохи одужав від контузії, його зарахували до резерву 15-ої сотні самооборони Майдану. Носив бруківку, укріплював барикади, разом із іншими людьми захищав Майдан від нападників.

Через деякий час Петро Жовтовський перейшов до 35-ої сотні «Волинська Січ» (до неї входили чоловіки із Кременеччини, Волинської та Рівненської областей). Там були його друзі: Олександр Капінос («Креміль»), Олександр Гуч («Пегас», він приїжджав до Дунаєва на українські дієства). А ще – нові побратими: «Казанова», «Вандал», «Дніпро», «Месник», «Пісня», «Махно» та інші. Це була особлива сотня (мала за чисельністю), що скла-

Любов на Майдані

далася із дуже відчайдушних бійців. Неозброєні, але дуже відважні (не раз ішли на акції всього із двома димовими пашками), вони завжди проявляли свою ініціативу, були там, де найважче, і завжди виходили переможцями із будь-яких ситуацій, відкидаючи супротивників за межі Майдану.

Сотня мала свій нарукавний знак-шеврон: червоний «козацький» хрест на білому тлі із чорним написом над ним «Волинська Січ» та «Сотня Самооборони Майдану» – під ним.

Дисципліна у сотні, як і на Майдані, була дуже високою. Високою була і самоорганізованість людей. Кожен працював для спільної справи, не покладаючи рук. Революційний Майдан був схожий на велетенський мурашник, де кожен мав свої обов'язки й сумлінно їх виконував, де всі люди відчували себе відповідальними і потрібними іншим, де кожен щомиті відчував поряд себе міцне братнє плече і знав, що побратими, не задумуючись, віддадуть за нього своє життя. Це було щось особливе, чого ніколи й ніхто не мав. У цих відносинах було набагато більше любові і самопожертви, ніж може бути в найміцнішій сім'ї. Майдан був даний українцям Богом! І через це він був непереможним!

Волинська сотня не раз патрулювала на вулицях нічного Києва, оберігаючи майно киян від «тітушок» (негідники грабували офіси в центрі міста, підпалювали легкові машини). Петро

Петро Жовтовський поранений

та його побратими йшли вулицями столиці мовчки, щоб не перешкоджати відпочинку мирних громадян. Їм назустріч часто попадалися то бабця із собачкою, то закохана пара. І ніхто їх не боявся, бо люди знали – це йдуть їх оборонці. А от «тітушки» зникали з шляху сотні, мов лихий туман. Петрові («Чорному») дуже подобався нічний Київ, тільки жаль було, що не бачив його іншим – мирним.

Відпочивала Волинська сотня у Міністерстві агрополітики, на восьмому поверсі. Поверхом нижче дислокувались козаки, ще нижче – ударівці, перший поверх займали бійці «Спільної справи».

У часи тимчасового затишшя «волинським січовикам» подобалося пізно ввечері збиратися за круглим столом у кабінеті міністра агрополітики й проводити дискусії на різні теми: що спонукало кожного із них прийти на Майдан, якою хочуть бачити Україну в майбутньому, якою було її минуле. Друг «Дніпро» розповідав про історію українського війська, зброю, війни. Друг «Вандал» (Сашко Храпаченко із Рівного, альпініст і театральний режисер) ділився з побратимами враженнями про підкорені ним українські скелі, вчив правильно в'язати вузли. Друзі «Пісня» (Володимир Пастушок із Березного, відомий на Рівненщині бард та реконструктор історичних битв) і «Месник» (Іван Городюк, та-

кож із Березного, також учасник Клубу історичної реконструкції) розповідали про те, як до Майдану займалися розшуком могил та перепохованням повстанців і січових стрільців. Коли перепоховували воїнів часів Першої світової війни, то їх тіла були неторканими, на пальцях залишалися каблучки, а у кишенях – гроші. А от тіла убитих вояків УПА були дуже часто понівеченими та обікраденими енкаведистами – нелюдами та нехристами. І це неможливо було забути!

Одного разу до друга «Пісні» прийшла із якимось завданням вродлива дівчина Зоя із Борисполя. Вона також була учасницею Майдану. Петро та Зоя сподобалися одне одному й невдовзі почали зустрічатися. Але їх життя належало революції, тому після коротких побачень майже завжди йшли у Будинок профспілок – готуватися до оборони Майдану.

18 лютого вранці бійці «Волинської Січі» вирішили йти разом із іншими сотнями Майдану під Верховну Раду – вимагати скасування прийнятих нею антинародних, антидемократичних законів. Та коли йшли строем по Інститутській, попереду з'явилися кілька тисяч «беркутівців». Майданівці зайняли оборону. Перша хвиля силовиків до них не добігла, зникла за дверима штабу Партії регіонів. Наступна хвиля ринула на людей. Силовики почали повну зачистку вулиці Інститутської.

З-за арки, що знаходилася у глибині дворика, з лівого боку між першою та другою барикадами, «беркутівці» стріляли по сотнях Майдану, кидали в повстанців бойові гранати РГД. Петро бачив, як падали від куль та осколків люди, дуже часто – «афганці» (їх «беркутівці» ненавиділи особливо люто). Повстанські сотні почали відступати з-під обстрілу. Відступаючи, чоловіки жбурляли в силовиків бруківку, бо тільки так, беззбройні, могли їх стримати (небайдужі люди з Майдану за багато сотень метрів від місця сутички вибирали із землі каміння і передавали «ланцюжком» своїм на передову).

У якийсь момент перед «беркутівцями» впала димова шашка. Волинська сотня знову перекрила тротуар і, прикрившись щитами, сформувавши «черепаху», закріпила свою оборонну позицію, щоб дати іншим можливість відступити в бік майдану Незалежності. Силовики кидали в повстанців світло-шумові гранати й коктейлі Молотова. Бійці Волинської сотні поділилися: одні з них тримали щити, інші вискакували наперед, кидали

в силовиків каміння, щоб стримати їх наступ, і ховалися назад за «черепашу». Запалав від кинутого «беркутівцями» коктейлю Молотова юнак поряд із «Чорним». Петро почав його гасити, та повстанець сказав: «Не гаси мене, краще щит потримай, хлопців прикрий» (як і всі на Майдані, він готовий був скоріше померти сам, аніж віддати на поталу своїх побратимів). Підтримуючи щит юнака, Петро допоміг йому загасити палаючий одяг.

Раптом бійці «Волинської Січі» побачили, що інші повстанці штовхають величезну машину, намагаючись встановити її поперек вулиці (у цьому був порятунок для них усіх). Один із «січовиків», не роздумуючи, вскочив у кабінку й почав вивертати кермо, допомагаючи побратимам. Невдовзі металевий велетень став так, як було потрібно майданівцям, і оберігав їх від силовиків. І в ту мить перед Петром вибухнула граната, він удруге отримав контузію.

Побратим «Махно» допоміг напівоглухому Петрові вибратися за межі протистояння, спинив іномарку й відправив до лікарні за медичною допомогою.

У 17-й лікарні міста Києва було людно. Привозили багато поранених. Найбільше було ветеранів війни в Афганістані. У них були найважчі рани. Одного «афганця» привезли на інвалідній колясці – у Маріїнському парку «тітушки» саперною лопаткою рубали йому руки й ноги. Інший «афганець» був у дуже важкому стані й постійно просив води. Петро кинувся виконувати його прохання, але, коли повернувся, душа вояка вже відлетіла в небо.

«Чорному» надали першу медичну допомогу, а потім, мов добрий Ангел, у лікарні з'явилася його кохана Зоя і за руку (від контузії в Петра була порушена хода) завела хлопця назад на Майдан. Побратими з Волинської сотні йому дуже зраділи. Усі були живі, тільки «Казанова» отримав поранення (куля пройшла по дотичній, вирвавши рів на його грудях).

Близько 16.00 «беркутівці» знову пішли на штурм. Вони наступали і з боку вулиці Грушевського, і від Жовтневого палацу. Сотенний «Волинської Січі» «Пегас» (Олександр Гуч) скомандував: «Кожен робить, що необхідно!» Одна частина сотні залишилася охороняти Будинок профспілок, а друга (там був Сашко Капінос) побігла захищати барикаду на Інститутській.

Надворі стемніло. О 18.00 закінчився строк дії ультиматуму, даного повстанцям владою (від них вимагали припинити бо-

ротьбу і розійтися). Після 19.00 багатотисячне військо силовиків з усіх боків почало наступати на Майдан. Вони з боєм захопили барикаду на вулиці Грушевського, барикаду на початку вулиці Хрещатик, дві барикади на Інститутській. Кільце силовиків усе більше звужувалося довкола Майдану. Та його оборонці не здавалися. Вони стояли на смерть. Жити надалі в корумпованій, безправній, деспотичній, проросійській державі Януковича було все одно рівнозначно смерті. «Або загинути зі славою, або відстояти кращу долю для себе та своїх дітей!» – таке було рішення повстанців.

Захисники Майдану нашвидкуруч спорудили нову барикаду на Інститутській навпроти свого табору (використали для цього дерев'яні піддони з-під своїх наметів) і захищали її так мужньо, що вона витримала безліч наступів силовиків. Не допомогли ні три водомети, що поливали людей крижаною водою на двадцятиградусному морозі, ні два БТР-и, що намагалися прорватися через кільце вогню довкола табору. Майданівці запалили «коктейлями Молотова» два водомети та один БТР.

З боку Європейської площі, прорвавши ще одну барикаду, на Майдан біля Будинку профспілок вийшли силовики. Бійці Волинської сотні, прикрившись щитами, стали навпроти них. Супротивників відділяли лише 5–6 метрів. «Беркутівці» та ВВ-шники почали закидати повстанців світло-шумовими гранатами. Петро втретє отримав контузію, але не відступив. Думати про себе не було часу – за спиною, у Будинку профспілок, працювало три операційні та один медпункт, що надавали допомогу пораненим. Медиків, та й усіх людей на Майдані, потрібно було захистити. Силовики кидали у повстанців гранатами, а ті відбивалися від нападників камінням. Разом із «січовиками» в бою брала участь шістнадцятирічна рудоволоса дівчина на псевдо «Відьма». У неї «беркутівці» кинули гранату і тяжко її поранили (близько п'ятдесяти осколків застрягло в ногах).

Час від часу з-за лінії ВВ-шників виходив збоку снайпер, стріляв у повстанців і ховався назад. Він поцілів уже в кількох людей. Снайпер знову вийшов наперед, і Петро побачив, що він цілиться в юнаків, які не мали на собі ніяких засобів захисту. Не роздумуючи й миті, «Чорний» виступив уперед і прикрив собою побратимів, бо інакше за хвилину хтось із них був би мертвим. Тепер снайпер цілився уже в нього, але Петро не боявся –

він мав на собі бронезилет і мотоциклетний шолом. Хлопець зігнувся, щоб підняти із землі камінь і кинути ним у нападника. І в цю мить снайпер вистрелив. Куля сковзнула по касці і по дотичній потрапила в ліве око юнака. Нестерпний біль пронизав усе тіло. Побратими підхопили «Чорного» під руки й вивели за межі протистояння.

Коли його вели до медиків у Будинок профспілок, що вже палав, дівчата із натовпу плакали, а Петро їх втішав: «Не плачте, у мене ще залишилось одне око. Я ще повоюю».

Хлопця перев'язали, відправили машиною Автомайдану до 4-ої лікарні. З ним поїхала наречена Зоя, що під час штурму була увесь час поряд і також отримала контузію від гранати «беркутівців». Вони вже не побачили, як силовики запалили останню барикаду на Інститутській та наметове містечко повстанців, як захисники Майдану, оточені з усіх боків, усе ж вистояли й не здалися. Найжорстокіший штурм Майдану провалився, бо над цим місцем, де так багато молилися повсталі люди, стояв оборонцем сам Господь Бог. Правда і справедливість були на боці повстанців! Вони не могли не перемогти!

Із 4-ої лікарні Петра повезли у Жовтневу – на операцію. Там було дуже багато поранених. Зоя хотіла хоч комусь допомогти, тому кричала-питалася: «Кому потрібна кров, перша група?» Дівчина хотіла врятувати хоча б одне життя...

Петра всю ніч не оперували. Коли вранці його кохана звернулася до медиків і почала вимагати операції, їй відповіли: «Наші хірурги вже дев'ятнадцять хлопців із Майдану з вибитими очима прооперували. Ваш – двадцятий. Почекайте ще кілька хвилин. Медперсонал від втоми із ніг падає...»

Коли Петра прооперували, Зоя попросила медсестру, щоб нашвидкуруч показала їй, як треба його перев'язувати, давати уколи. Тільки-но хлопець відійшов від наркозу, наречена забрала його до себе додому. Боялася, що пораненого юнака можуть викрасти із лікарні «тітушки» (як вони це зробили із Юрієм Вербицьким та багатьма іншими). Дівчина самотужки доглядала й лікувала коханого. І виходила його.

Доліковували «Чорного» у Вроцлавському 4-ому військовому госпіталі в Польщі, куди його доставили разом із кількома пораненими захисниками Майдану літаком. У Польщі йому вставили протез ока. Пізніше Петро побував і в Канаді. І скрізь

його до глибини душі вражало тепле ставлення і підтримка людей. Особливо – українських емігрантів, що приносили пораненим фрукти і борщі, давали гроші на лікування, підтримували добрим словом, запрошували в гості до своїх осель. Люди відносилися до них, як до рідних. У Канаді спеціаліст (із роду українських емігрантів) зробив для Петра особливий протез ока: над зіницею чоловік вигравірував маленький український тризуб).

Але весь цей час «Чорному» не давали спокою думки про побратимів із Волинської сотні, які загинули на Майдані 18–20 лютого від куль «беркутівців»: Сашка Капіноса («Кременя»), Олександра Храпаченка («Вандала»), Івана Городюка («Месника») – інтенданта сотні, що, тортурований на морозі водометом, помер невдовзі від запалення легень. Петрові було дуже тяжко на душі, адже всі вони були його друзями, із ними він ділив і небезпеку боротьби, і мрії про майбутнє України, боровся проти українофобної, людиноненавистницької влади. Біль пронизував Петрові груди: «Чому вони загинули, а я лишився живим? Я почуваюся винним перед ними!» Тільки через кілька тижнів він зрозумів, що має продовжувати те, чого побратими не встигли доробити на цій землі: виростити патріотичних синів – за себе і за них, а ще – боротися за укріплення здобутків Революції Гідності у житті рідного краю, у людських душах.

Після повернення в Україну Петро Жовтовський зайнявся волонтерською діяльністю. Тепер він – один із найвідоміших на Кременеччині волонтерів, збирає все необхідне для українських бійців на АТО. Часто передає допомогу і для воїнів із Кременеччини, і для своїх побратимів із Волинської сотні Самооборони Майдану – друзів «Пісні», «Звіробоя» та інших, які в складі Національної гвардії України та добровольчого батальйону «Азов» захищають на Сході незалежність рідної держави.

Волонтерство – це його ділянка фронту. Петро Жовтовський вважає, що ніхто не має права бути байдужим, коли Батьківщина в небезпеці, кожен повинен вкласти свою працю в перемогу! Він щиро вірить: Україну не переможе ніхто!

Олеся Жуковська

Готова рятувати життя

МЕДСЕСТРА МАЙДАНУ

Неслухняне кучеряве волосся, миловиде обличчя, розумні чорні очі та дитяча посмішка. Це – Олеся Жуковська, медсестра із Майдану.

Вона народилася 27 січня 1993-го у маленькому місті Кременці на Тернопіллі. Закінчила місцеве медучилище імені Арсенія Річинського. Працювала фельдшером у селі.

Коли в кінці листопада 2013-го почалися студентські виступи за відновлення курсу України на євроінтеграцію, Олеся щиро їх підтримала. А після розгону студентів у Києві залишила все – роботу, рідних – і поїхала до столиці, на допомогу протестуючим, бо вчинити інакше їй не дозволила совість.

Перші дні працювала волонтером на Майдані, готувала їжу, прибирала. А з 4 грудня влаштувалась у Медичну службу, допомагала людям уже за своєю спеціальністю. У Медичній службі Майдану було півтори тисячі лікарів та медсестер, які обслуго-

ували медпункти та сім польових госпіталів (один із них знаходився у будівлі Головоштамту). Працювали медики змінами по 8–10 годин.

Олеся жила в наметі, спала по 2–3 години на добу, а решту часу працювала. Роботи було вдосталь. Із приходом холодів багато людей простуджувалося, бо не звикли жити на морозі. Їх потрібно було лікувати. Пізніше, коли почалися силові протистояння із «Беркутом», надавала першу медичну допомогу пораненим майданівцям. Перев'язувала, зупиняла кров, відводила до машин швидкої допомоги.

Вона завжди була в епіцентрі усіх подій. Дуже часто дівчина-медик чергувала на передовій лінії. Так було і 19–22 січня на вулиці Грушевського, де обурений прийняттям «Законів про диктатуру» натовп людей зіткнувся у протистоянні із силовиками, що не давали йому пройти до Верховної Ради для протесту. Три дні йшли бої із застосуванням каміння, сльозоточивого газу, міліцейських гумових палиць, світлошумових гранат, коктейлів Молотова, водометів та перших прихованих куль із боку силовиків. Розбиті голови, попалені газом очі, відірвані осколками кінцівки, обморожені тіла... Потерпіли від поранень більше тисячі майданівців. Були й перші вбиті: Сергій Нігоян, Михайло Жизневський, Роман Сенник. Але повстали не здавалися...

Олеся, забувши про їжу і відпочинок, працювала на передовій, перев'язувала поранених. Не залишила свою роботу навіть тоді, коли поблизу вибухнула граната і вогонь перекинувся на її пуховик. Люди допомогли погасити полум'я, і медсестра продовжила свою роботу... Не думала в той час, що їй, 21-річній дівчині, кохати б та букети квітів отримувати в дарунок, а не бути тут, серед крові, болю та смерті! Міцно зціпивши напівдитячі уста, бинтувала й бинтувала... Скільки життів урятували її невтомні руки? Мабуть, багато! Медсестричка зі знаком Червоного Хреста на грудях була на полі бою ангелом, що дарував людям допомогу і життя...

Три місяці Олеся працювала на Майдані. Від холоду й сама захворіла, потрапила з ангіною до лікарні. Коли одужала, їй порадили на кілька днів поїхати додому, підкріпитися. Вирішила послухатися поради. Та й мама із Кременця щодня дзвонила і плакала (Олеся ж – єдина дитина в сім'ї). Потрібно було хоча б показатися ненці, щоб заспокоїти її. У середині лютого дівчина поїхала додому.

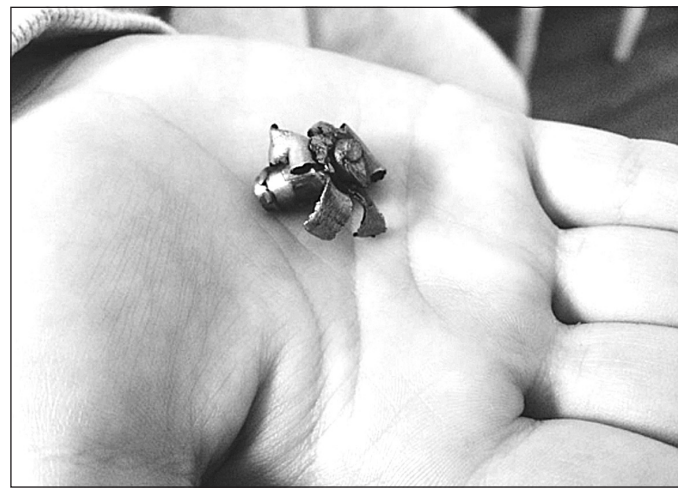

Олеся Жуковська після одужання

Вона пробула у колі своїх рідних недовго – лічені дні. Вісімнадцятого числа побачила в теленовинах, як «Беркут» розстрілює людей на Майдані, збрала речі і, не дивлячись на сльози та вмовляння рідних, поїхала вночі назад до Києва. В автобусі, крім неї, не було жодної жінки, лише одні суворі та занепокоєні чоловіки...

Коли наступного ранку ступила на Майдан, не впізнала його – все довкола спалене, зруйноване, розгромлене... Нахмурилася й побігла до найближчого медпункту під «ялинкою» – пропонувати свою допомогу. Одразу ж взялася до роботи і працювала, не покладаючи рук, увесь день.

Уранці 20 лютого Олеся несла ліки від Михайлівського собору на Майдан. Ранок був гарний, ясний і тихий. Сонце відбивалося тисячами різнобарвних іскорок у снігових заметах. Хотілося посміхатися й забути про біль та війну. Біля Лядських воріт вона зустріла своїх знайомих і зупинилася, щоб трохи поспілкуватися. І тут раптом у тиші пролунали постріли. Щось гаряче обпекло Олесину ший, кров залила біле медичне вбрання із великим розпізнавальним знаком Червоного Хреста на ньому. Юнак, що стояв навпроти, упав на землю мертвим... Вона ще встигла набрати тремтячими пальцями на своїй сторінці у Фейсбуці: «Я вмираю».

Заборонена куля

Машина швидкої допомоги за лічені хвилини довезла тяжкопоранену дівчину до лікарні, її одразу ж взяли на операцію, бо зволікати не можна було ні хвилини – куля зачепила артерію. У цей час на столі у прийомному відділенні лікарні задзвонив Олесин закривавлений телефон. Ніхто не наважився відповісти на дзвінок, боячись, що доведеться повідомити рідним дівчини про нещастя...

Операція була важкою, але пройшла успішно. Мабуть, багато життів порятувала Олеся на Майдані, бо Господь дав їй ще один шанс! Через кілька годин дівчина опритомніла у палаті реанімації.

«Вітаю із поверненням на цей світ! – усміхнулася їй лікарняна медсестра, що сиділа поряд. – Ти, дівчинко, мабуть, у сорочці народилася! Адже в тебе стріляли забороненою в усьому світі «експансивною» кулею, що, потрапляючи в тіло, розкриває у боки щось на зразок металічних пелюсток і вириває з нього великий шмат. Від такого поранення майже ніхто не виживає. А тобі пощастило – куля пройшла навиліт і не встигла у тобі розкритися. Так що святкуй від сьогодні свій другий день народження!»

Олеся кволо усміхнулася у відповідь. Вона ще не знала, що сюжет про її поранення пройшов того дня у теленовинах на всій земній кулі. І що весь світ обурився від такого нечуваного злочину, бо стріляти у волонтера Червоного Хреста суворо забороне-

но міжнародним правом! Не знала Олеся і того, що за її одужання молилися люди на всіх континентах! Що двісті угорських волонтерів Червоного Хреста виклали в Інтернеті відео, де вони зі своїх тіл утворили її ім'я латиною! Що британська музична група «O. Children» перерахувала кошти за свій концерт на її лікування! За неї вболівала вся планета!

Через добу поранену медсестричку перевели із реанімації до звичайної палати. А там – море квітів. Так знайомі й незнайомі люди дякували їй за мужність і бажали швидкого одужання...

Пройшло кілька тижнів, і Олеся Жуковська була запрошена до Франції та Італії – виступати на міжнародних конференціях, присвячених Майданові. Українська Революція Гідності на той час завершилася перемогою народу. Виступала із високих трибун, закликала європейців допомогти Україні на шляху становлення, застерігала бути пильними із Росією, якій не можна вірити...

Влітку Олеся переїхала жити до Києва, влаштувалася на роботу медсестрою у столичну лікарню «Феофанія», вступила до Національного медичного університету імені Богомольця. Вона мріє стати лікарем. Їй подобається рятувати людям життя. Адже це так прекрасно!

Все ніби повернулося в нормальне русло. Тільки уночі дуже часто болить шрам від рани і доводиться пити знеболююче. А ще до неї приходять погані сни. Олеся думає, що той нелюд-«беркутівець», який намагався її вбити, ще й досі не розкався у своєму страшному злочині. Адже бездушні вбивці у погонах, стріляючи в той день у беззбройних людей у центрі Києва, гралися-перемовлялися по радіо: «У мене «плюс», ще один «плюс», ще...» («плюсами» вони позначали кожного нового ними вбитого, ніби змагаючись поміж собою – хто уб'є більше)...

«Я простила того нелюда! – каже Олеся. – Але чи простить його Бог? Адже «беркутівець» хотів забрати у мене життя тільки за те, що я рятувала поранених! Йому є в чому каятися! А мені – немає! Все, що я робила, я повторила б знову! Заради щастя мого народу! Заради європейської, багатой, вільної та щасливої України!»

Євген Небибко

Євген Небибко

ЧАРІВНИК

*Присвячую начальникові
інженерної служби
11-го батальйону
територіальної оборони
«Київська Русь»
Євгену Небибку*

Коли п'ятирічний син у мирний час запитував Євгена, ким він працює, чоловік щасливо усміхався й відповідав: «Чарівником!» Адже влаштовувати людям на свята феєрверки – це й справді було чимось казковим, схожим на чари.

Він, 33-річний російськомовний киянин, кілька років тому під час служби у війську був серйозно травмований – вибухом міни йому розірвало кисть правої руки. Пальці на ній обвуглилися, і хірурги буквально натягали шкіру на оголені суглоби.

Антон Луб'яницький на Майдані

Лікарі сказали Євгенові, що він ніколи більше не зможе володіти правицею. Після закінчення лікування чоловіка комісували, дали третю групу інвалідності. Довелося залишити армію, якій віддав десять років свого життя...

Але Євген не здався. Він належав до родини військових (дід служив у військово-повітряних силах, батько був авіаційним техніком), тому був привчений із гідністю переносити найбільші труднощі. Чоловік довго й наполегливо розробляв кисть. І сталося диво – вона запрацювала!

Щасливий від досягнутого, Євген почав шукати собі нову роботу. І невдовзі знайшов її – невеличка фірма взяла його до себе піротехніком. Дарував людям радість, влаштовував у небі справжні шоу із різнобарвних вогнів, запускаючи під музику феєрверки. Ця робота йому дуже подобалася! Так було до осені 2013-го.

Коли у Києві побили студентів, Євген як нормальний чоловік і нормальний військовий вийшов разом із сотнями тисяч співгромадян на протест. Щовечора після роботи приходив на Майдан. А коли ситуація стала дуже напруженою, то й ночував там. Разом із побратимами із першого взводу восьмої сотні

Самооборони охороняв поранених у лікарнях, щоб їх не викрадали «тітушки», оберігав від розкрадання бандитами офіси у центрі міста. Чоловіки фактично виконували роль народної міліції.

Уранці 20 лютого, вийшовши із намету на Майдані, побачив біля Жовтневого палацу автобус, що горів. Позичив у грузинів алюмінієвий щит, знайшов по дорозі шматок металевої арматури і побіг туди. Коли піднімався на Інститутську зі сторони Жовтневого палацу, почув звуки пострілів і зрозумів, що справа дуже серйозна – стріляли бойовими патронами (як військовий він добре знав цей специфічний звук). Підійшовши ще трохи вперед, побачив, як одного юнака, що хотів перебігти вулицю, поранили в ногу. До нього на допомогу кинулися ще двоє, але снайпер в лічені секунди їх розстріляв, а пораненого добили...

Євгенові було страшно, але він не відступив. Розумів, що тим молодим хлопцям, які потрапили в засідку, потрібна допомога. Адже вони зовсім не знали, як треба поводитися під обстрілом. А він, колишній військовий, це добре знав!

Почав перебігати-перекочуватися від тіла до тіла, шукаючи поранених, щоб допомогти. Різко підводився, на рахунок «один-два» біг, а на рахунок «три» падав і перекочувався, щоб снайпер не встиг прицілитися. Але тим, хто лежав на бруківці, його допомога вже не була потрібна – всі вони були мертві.

Раптом на узбіччі Євген побачив пораненого юнака, що сидів за гранітним муром і стікав кров'ю. Потрібна була негайна допомога! Чоловік швидко перекоотився в бік пораненого і накрив його та себе алюмінієвим щитом. У ту ж секунду куля пробила щит, але, на щастя, нікого з них не зачепила.

«Я – Женя! А ти хто?»

«Я – Антон.»

«Йти зможеш?»

«Мене поранили в руку та в живіт. Але думаю, що йти зможу...»

Євген пояснив, що їм треба робити, щоб вибратися цілими з-під обстрілу. Взяв хлопця за руку (і це ніби додало йому сили), дав спертися на своє плече. І ось вже вони разом біжать під кулями на рахунок «один-два» і падають на рахунок «три», ховаючись то за тілами, то за деревами. «Один-два-три... Один-два-три... Один-два-три... Один-два-три...» Кулі свистять поряд, але не влучають у них...

Євген вивів пораненого з-під обстрілу, хоча і сам при останньому падінні сильно пошкодив собі ногу. Але головне, що вони обидва були живі. Їх зберегла військова майстерність Євгена та ще, мабуть, милість Господа Бога!

Пораненого забрали у медпункт у готелі «Україна», а звідти терміново відвезли на операцію у лікарню швидкої допомоги. Він вижив...

Через кілька місяців Антон Луб'яницький із Кременця знайшов через Інтернет свого рятівника і щиро подякував йому. А ще – вислав у подарунок бронезилет.

«Чарівник» на той час уже воював проти російських найманців на Сході. Женя, приховавши свою інвалідність, пішов добровольцем на АТО. Він розумів, що якщо він та інші чоловіки не стануть на захист своєї держави, то завтра вона може бути зруйнованою ворогом. А він не хотів, щоб рідний його Київ лежав у руїнах!

Євгена у його 11-му батальйоні територіальної оборони «Київська Русь» із повагою називають «Женя-сапер». Він майстерно володіє своїм військовим ремеслом і не одному бійцеві зі свого батальйону вже життя врятував. І – не раз! Героїчний сапер уже був на передовій біля Краматорська, Слов'янська, Дебальцевого, гори Карачун... «Ми наведемо порядок спочатку на Сході, а потім і у всій країні!» – каже він.

Та найбільше щастя для суворого військового – коли приїжджають волонтери й привозять дитячі малюнки. Ніжна дитяча творчість нагадує Євгенові про його п'ятирічного сина, за яким чоловік дуже скучає тут, на передовій.

Найбільша мрія сапера – щоб Україна була звільнена від окупантів і стала багатою європейською державою, щоб народ добився того, за що стояв і вмирав на Майдані. Коли це станеться і в Україні запанує мир, він, Євген, із воїна-сапера знову перетвориться на піротехніка-«Чарівника» і буде приносити радість дорослим і малим, запускаючи в небо чудові розсипи барвистих вогнів феєрверків.

Володимир Пастушок

Володимир Пастушок

СОТНИК МАЙДАНУ «ПІСНЯ» – ОФІЦЕР НАЦГВАРДІЇ

Володимир Миколайович Пастушок народився 5 грудня 1976 року в містечку Березне на Рівненщині. Ріс у патріотичній родині (дівоче прізвище його мами – Мазепа). З ранньої юності захоплювався читанням книг про українські національно-визвольні змагання, збирав і записував пісні Української Повстанської Армії. Згодом і сам, навчившись грати на гітарі, почав виконувати повстанські та інші патріотичні пісні зі сцени. Став відомим на Рівненщині та поза її межами виконавцем-бардом.

Вже десять років Володимир займається розшуком могил бійців УПА, які загинули в боротьбі за незалежну Українську державу, та їх перепохованням по-християнськи. Він очолює Рівненський осередок товариства пошуку жертв війни «Пам'ять». Окрім цього, останні чотири роки разом із активістами товари-

На перезахороненні бійців УПА

Майданівці у Національній гвардії

ства і патріотичною молоддю проводить історичні реконструкції боїв УПА зі сталінським НКВС. Володимир Пастушок довгий час був головою районної організації Спілки Української Молоді та головою районної організації Молодіжного Націоналістичного Конгресу. Він є депутатом Березнівської міської Ради. Одружений, має дев'ятирічну донечку Оріану – маленьку поетесу.

Коли 21 листопада 2013-го розпочалися студентські мітинги за вступ України до Євросоюзу, Володимир Пастушок виступав на багатотисячному зібранні перед молоддю Луцька. Співав: «Хотів би дожити й померти тоді, як прапор у руки візьмуть молоді...» А 30 листопада побачив, як «Беркут» жорстоко побив студентів на майдані Незалежності в Києві. Довго не роздумуючи, зібрався і поїхав до столиці – не хотів, щоб його донечка росла в жорстокій і безправній державі. З 2 грудня 2013-го Володимир Пастушок («Пісня») став активістом Революції Гідності. Молодий чоловік вступив до Волинської сотні Самооборони Майдану. Брав участь у всіх акціях і протистояннях революції у столиці.

Одного разу до нього підійшов давній знайомий – лідер групи «Тартак» Сашко Положинський і запитав, чому Володимир не співає. «Та якось не до того, та й гітару сюди не взяв!» – відповів йому бард. Сашко Положинський кудись пішов, а потім повернувся назад із гітарою (він купив її для «Пісні»): «Бери й співай! Ти повинен підняти бойовий дух своїх хлопців!» Із того часу «Волинська Січ» у вільний час співала разом із «Піснею»...

Багато разів силовики намагалися розігнати Майдан, але це їм не вдалося – люди стояли муром на захист своїх прав, на захист щасливого майбутнього своїх дітей. Кожен наступ «Беркута» безславно розбивався об їх кам'яну витримку і героїчну рішучість.

18 лютого 2014-го цілий день та цілу ніч ішов страшний бій між силовиками та протестувальниками. Оточені на Майдані, люди почали палити довкола вогонь, щоб уберегтися від нападників. Пізно ввечері був момент, коли «беркутівці» кинули під монумент Засновникам Києва потужну гранату із запалювальною сумішшю. Двадцять активістів, що стояли там, вмить охопило полум'я. Побратими кинулися збивати з них вогонь. І в цей час барикаду з протилежного боку Майдану протаранив бульдозер, а в отвір увірвалася лава «беркутівців». Їх натиск був такий сильний, що люди почали відступати. Відступала й Волинська сотня. Але коли усі відчули під ногами кінець площі, то підсвідомо зупинилися – відходити далі було нікуди, бо це – розгін і кінець революції! У втомлених багатогодинним боєм людей наче відкрилося друге дихання – вони кинулися в наступ і, відтіснивши «беркутівців» за межі Майдану, закрили пролом у барикаді. То був справжній приклад масового героїзму народу!

Беркутівці, що ввірвалися того дня в залишений повстанцями Український Дім, із люттю спалили книги з української історії, які зберігав там «Пісня». Яку ж величезну ненависть до всьо-

На повстанській ватрі

го українського виховала в головах силовиків влада, якщо вони, мов божевільні, нищили україномовні книжки! Як це могло статися в **УКРАЇНСЬКІЙ НЕЗАЛЕЖНІЙ ДЕРЖАВІ?**

18–20 лютого сотня «Волинська Січ» понесла великі втрати – шестеро її бійців загинули, багато отримали поранення. Був тяжко поранений у ногу і сотник «Пегас» (Олександр Гуч). Після того, як його відправили до лікарні, новим сотником став «Пісня» – Володимир Пастушок. Невисокий на зріст, худорлявий, із синіми, мов поліські озера, очима, він у той же час вражав твердістю характеру, кмітливістю та мужністю.

Після початку бойових дій на Донбасі Волинська сотня майже у повному складі вступила в Національну гвардію. Хлопці, що прийшли на Майдан мирними людьми і перетворилися там на сміливих бійців, пішли захищати рідну Українську державу від загарбників. Кілька тижнів військового вишколу у Нових Петрівцях – і їх перекинули на Схід, під Слов'янськ. «Пісня» із сотника став командиром взводу.

«Мої хлопці довели, що патріотичних пісень на вітер на Майдані не співали: в душах у хлопців Україна, і дуже вже ті душі за неї болять, розумієте?» – каже «Пісня».

Спочатку до українських воїнів на блокпостах ставилися вороже, обзивали їх «бандерами». Та вже через два місяці люди розібралися, що так звана «ДНР» їх просто використовує. Після звільнення українськими військовими Слов'янська вони просили: «Не пускайте сюди більше бойовиків, чуєте?» І плакали... У

боях під Слов'янськом вчорашні захисники Майдану відзначилися особливою сміливістю.

У липні 2014-го стався цікавий випадок. Володимир зі своїми бійцями охороняв порядок у місті під час розподілу гуманітарної допомоги. Збоку від черги раптом побачив маленьку біляву дівчинку, що стояла біля мами. Володимиру тьохнуло серце – та дівчинка нагадала йому донечку Оріану. Пошкодував жінку із дитиною, допоміг отримати харчі, подарував малій мобільний телефон. Мама дівчинки подякувала і сказала: «Вибачте, що ми погано думали про вас. Мені дуже соромно за Донбас!»

«Пісня» вже давно зрозумів: цих людей ворогами України зробила брехлива російська інформаційна пропаганда!

Взвод Володимира Пастушка майже завжди отримував завдання охороняти від сепаратистів підвищення – висотки, щоб ті не обстрілювали звідти українських воїнів. Це було під Слов'янськом у районі комбикормового заводу, на горі Молочар, у Красному Лимані. Пізніше бійці охороняли пагорб між Горлівкою та Дебальцевим і себе жартома називали «ті, що розмовляють з вітром» (на пагорбі постійно віяли сильні вітри). За добре виконання своїх військових обов'язків Володимир Пастушок отримав офіцерське звання «молодший лейтенант» і був призначений заступником командира роти оперативного призначення батальйону імені генерала Кульчицького.

Додому на ротацію вперше приїхав аж через півроку – на велику радість дружині та маленькій донечці. Оріана ніяк не могла натішитися татком і все розглядала його відзнаки: «За вірність присязі» та «За безпеку народу», які татко отримав від командування. Вона дуже гордиться ним!

Невгамовний дух «Пісні» не дозволив йому довго сидіти дома – під час своєї відпустки Володимир із друзями підготував і провів відтворення частини бою «Бродівського котла» 1944 року, а також з'їздив до Луцька – взяв участь у патріотичному пісенному фестивалі «Бандерштат-2014».

Він – козак і по духу, й по крові, як співає в одній зі своїх пісень! А ще – справжній духовний нащадок легендарного керівника повстанської «Поліської Січі» – Тараса Бульби-Борівця! Недарма вже кілька разів підряд бійці обирають Володимира своїм командиром!

На своєму військовому жетоні він хоче вигравірувати девіз: «Не смерті героєм у бою, а живому діждати ворога смерті!»

Ліза Шапошник

Л. Шапошник
на Майдані

«МИ ПЕРЕМОЖЕМО!»

Тендітна молода жінка, зодягнена у камуфляж, енергійно крокує вулицею Тернополя. Вона поспішає. Адже там, на бульварі Шевченка, у штабі «Правого сектору», її чекають однодумці, щоб спільно обговорити плани подальших дій.

Раптом із літнього неба лунає пронизливий пташиний крик. Жінка на мить зупиняється, пильно вдивляється у височінь, і по її гарному обличчю розпливається посмішка: над деревами зграя маленьких сміливих ластівок б'є величезного коршуна, жене його геть від своїх гнізд, забувши про гострі кігті хижака. «Зовсім як ми на Майдані!» – думає Ліза. І пришвидшує кроки.

Вона добре знає, що таке боротьба. Адже народилася не такою, як усі, – ДЦП, обмежені фізичні можливості. Бог дав їй небайдужу душу, кмітливий розум і характер справжнього борця. Боротися довелося від перших років життя. Спочатку – у школі, де немудрі однокласники підсміювалися із її вигнутих, мов

крильця ластівки, мініатюрних кистей рук, пізніше – у кабінетах різноманітних чиновників, що не хотіли її, дівчину-інваліда, брати ні на яку роботу... Вона боролася – і вижила.

Возила золотобокі, налиті сонцем мандарини та апельсини для українських ринків. Дарувала людям радість. Адже ці фрукти – символ Нового року, символ надії на краще життя в майбутньому. Мала кімнатку у донецькій Дружківці...

Минулої осені доля закинула Лізу в Київ. А там – студентський страйк за євроінтеграцію. Пішла на Майдан один раз, другий – і залишилася. Бо вже знала – хоче жити в європейській Україні. Адже в Європі до людей із обмеженими фізичними можливостями ставляться бережно, їм допомагають. Не те, що у державі Януковича, де вона ніяк не могла добитися для себе пільг, що належали їй за законом...

У ніч із 29 на 30 листопада молодь грілася біля багать, водила танки, співала, мріяла про краще майбутнє. Та о четвертій годині ранку її обступили двома кільцями «беркутівці», почали нещадно бити гумовими палицями, зачищати площу від мітингувальників. Не мали жалю ні до кого – ні до хлопців, ні до дівчат, ні до дітей, ні до молодих жінок. Увесь Майдан був залитий кров'ю. Ліза і досі не знає, яка доля спіткала 9-річного школяра, що був разом із ними, та молоду вагітну жінку, нещадно побиту силовиками. Чи вижила вона? Чи зберегла своє дитя?

Молодій донеччанці в ту ніч пощастило вислизнути із рук нападників...

Наступного дня вся Україна повстала на захист своїх дітей. Молодіжний протест переріс у всенародну Революцію Гідності. На Майдан з'їхалися сотні тисяч людей зі всіх куточків України...

Попросилася допомагати на кухні у Будинку профспілок. Її прийняли. Але оскільки не могла виконувати складної роботи, довірили те, що було для дівчини посильним, – відривати хвостики від пакетиків із чаєм. Сотні тисяч хвостиків за день. Працювала до знемоги, аж терпли руки. Там, під час Революції Гідності, вперше в житті відчула себе повноцінною, потрібною людям і любовною. Її любили всі, її знали всі, про неї розповідали на Майдані і по телебаченню. Їм'ям мужньої дівчини навіть назвали бригаду добровольців (600 осіб), що працювала на кухні. Вона стала загальною улюбленицею і символом незнищенності Майдану.

Л. Шапошник у Тернополі

27-річна Єлизавета Сергіївна Шапошник постійно була в центрі всіх подій, що відбувалися в ті тривожні дні в центрі Києва.

Силовики, підконтрольні президенту Януковичу, кілька разів намагалися розігнати протестуючих. Була така спроба і 10 грудня. Закривши вдень дві станції метро у центрі Києва (щоби жителі міста не змогли вчасно прийти на допомогу повсталим), уночі загони «Беркуту», внутрішніх військ та ДСНС почали зачистку Майдану – громили барикади, відтісняли людей, застосовували проти них сльозоточивий газ...

Загородивши собою жінок, зібраних у центрі довкола сцени, чоловіки-повстанці з усіх сил стримували ворожий натиск. Їм було тяжко.

Але вдарили дзвони Михайлівського золотого собору – то ченці, що з першого дня повстання були на боці народу, почали скликати киян на допомогу. Звідусіль почали збігатися і з'їжджатися люди, незважаючи на закриті станції метро. Таксистки везли бажаючих у центр безплатно. То була ніч великого єднання українців. Кияни обступили кільцем іззовні до зубів озброєних силовиків і не дали їм розігнати Майдан...

Ліза була в ту ніч у кільці облоги і раділа разом з усіма, що підступний план силовиків провалився.

18–20 лютого злочинний режим Януковича пішов на останню спробу придушення революції – снайпери почали розстрілювати людей на вулиці Інститутській. Більше ста осіб (серед них – юнаки від 17 до 29 років) полягли в ті дні у центрі Києва, своїм життям захистивши рідну землю та ідеали Революції Гідності.

Ліза, зв'язкова «Правого сектору», бігала під кулями від однієї групи повсталих до іншої, намагаючись допомогти. Снайпери, на щастя, не поцілили в неї...

Наступного дня, забравши кілька машин награвованого в українців добра, проклятий народом Янукович втік до Росії. Революція перемогла...

А Майдан простояв ще кілька місяців – до виборів нового президента. За цей час Ліза разом зі ще однією героїнею Майдану – медсестрою Олесею Жуковською із Кременця – встигла побувати у Франції. Париж вони відвідали на запрошення президента Оланда. У Франції на прохання друзів Лізу оглянули лікарі й були надзвичайно здивовані: як ця мініатюрна дівчина, котрій не можна довго ходити й стояти, могла півроку виборювати своє право на краще життя в горнилі революції на рівні із сильними та здоровими чоловіками? Такої сили духу вони ще не бачили! Її мужністю був уражений і французький президент. Він подарував українській революціонерці на пам'ять маленьку черепашку ніндзя (весела тваринка із червоно-чорним прапорцем на спині тепер щодня крокує по столі осередку «Правого сектору», розважаючи Лізиних побратимів).

У Криму та на Сході України підняла голову контрреволюція – бойовики-терористи, підсилені «зеленими чоловічками» Путіна, оплачені та озброєні Росією, стали захоплювати наші землі. Українська влада кинула проти них своє військо. Розпочалася широкомасштабна антитерористична операція (АТО). Ліза Шапошник просилася на фронт, але її не взяли – здоров'я не те. Повернутися на Донбас, де вороги засудили її заочно до 15 років тюрми, жінка не могла. Тому «Правий сектор» запропонував їй на деякий час переселитися до Тернополя. Ліза погодилася.

Вона живе у кімнатці гуртожитку, яку їй надала місцева влада, працює в осередку «Правого сектору», підліковує здоров'я і мріє все-таки поїхати на АТО – допомагати побратимам із добровольчого батальйону «Айдар» боротися проти ворогів. Хай

Єлизавета не в силі тримати в руках автомат, але волонтерська діяльність – це якраз для неї!

Замість наволочки на Лізиній подушці в гуртожитку – державний прапор України. Із ним відчуває себе затишно й спокійно. Вона дуже вболіває за долю рідної держави і щиро вірить: колись її земляки на Донбасі прозріють і навчаться любити Україну так, як любить її вона!

Мініатюрна жінка з надією вдивляється в небо, де з переможним криком кружляють ластівки, що подолали хижака.

«Ми теж переможемо!» – впевнено кажуть її уста.

Валерій Чоботар («Гатило»)

В. Чоботар – «кіборг»

«КІБОРГ» ІЗ СЕРЦЕМ ЛИЦАРЯ

Він – надзвичайно скромна людина і не любить, коли його називають героєм. Хоча за свої 38 років зробив для України дуже багато. Валерій Георгійович Чоботар («Гатило») – людина, яку надзвичайно поважають у середовищі молоді, а також у спортивних та політичних колах українських патріотів.

Він народився 17 квітня 1976 року у селі Червона Діброва Глибоцького району Чернівецької області. У 1994–96 роках проходив службу в Збройних Силах України (бригада особливого призначення на Львівщині). Закінчив Львівський державний університет фізичної культури за спеціальністю «Підготовка кваліфікованих спортсменів». Займався тренерською діяльністю. Створив спортивний клуб «Характерник» у Тернополі. Відроджував бойове мистецтво українських коза-

Захисник Донецького аеропорту

ків – «рукопаш гопак», розвивав вид контактного единоборства «фрі-файт».

За роки своєї тренерської діяльності він підготував 10 майстрів спорту з «фрі-файту», чемпіонів України, його вихованці є призерами чемпіонатів Європи та світу з цього виду спорту.

Але особливо цінним є те, що Валерій Георгійович працював не тільки над фізичним розвитком юнаків, але й виховував їх на засадах лицарства, на ідеях християнської моралі та українського патріотизму.

15 років (із 1999 по 2014) тренер працював із дітьми-сиротами та напівсиротами під егідою канадсько-американсько-українського фонду «Нове покоління» (спочатку цей фонд називався «Приятелі дітей»). За ці роки він виростив сотні здорових, мужніх, сильних духом українців. Під впливом свого улюбленого і дуже шанованого тренера молоді хлопці ставали справжніми чоловіками, лицарями, людьми з великої літери і щирими патріотами своєї держави, готовими віддати за неї своє життя.

«Валерія Георгійовича ми дуже любили, слухали його беззастережно, були готові йти за ним на край світу. Ніколи ні в кого не було такого доброго, мудрого і надзвичайно людяного тренера, як у нас! Хоча й вимогливого також! Перед змаганнями він умів

налаштувати кожного так, що ми неодмінно вигравали поєдинок. І під час змагань у суцільному шумі залу завжди якимось дивом добре чули його мудрі підказки», – згадує недавній вихованець В. Чоботаря Ігор-Ярослав Антонюк.

«Фрі-файт» – це сучасні спроби відродити традиційне виховання чоловіка. Адже його сутність – бути воїном, захисником. Він повинен вміти захищати свою дівчину чи дружину, свою сім'ю, свій дім, свою державу! – розповідав у інтерв'ю тернопільській журналістці Валерій Чоботар у 2013 році. – Я – тренер і на змаганнях не раз себе питаю: «Чи те, що я роблю, потрібне людям?» Та коли бачу, ким виростають діти, ким вони стають, розумію, що моя праця – недаремна!»

Вже багато років Заслужений тренер України живе і працює в Тернополі.

«Була в мене дитяча мрія – жити в Місті Сонця, де біля мене були б добрі, справжні люди, – казав він під час розмови з журналісткою. – Я спинився у Тернополі, бо він близький до природи. А чим ближчий до природи я, тим щасливіший! Люблю прокидатися зі сходом сонця, робити руханку на свіжому повітрі. Крім того, у Тернополі вранці можна зустріти багато усміхнених людей, що заряджає позитивною енергією на цілий день!»

Валерій Чоботар знявся у кліпі «Козак-сістем» із показом елементів козацького бою. А ще він був режисером та постановником «Диких танців», з якими виступила на Євробаченні у 2004-му році молода українська співачка Руслана Лижичко, здобувши для себе перше місце у конкурсі, а для України – славу й визнання всього світу.

Багато сил і вміння, а також енергії свого гарячого серця віддав Валерій Чоботар вихованню молоді. Разом із Валерієм Одайським та іншими однодумцями він побудував поблизу свого рідного села на Буковині духовний оздоровчо-спортивний комплекс для дітей та юнацтва і назвав його «Червонодібровська Січ». Будівництво розпочалося в 2002-му році, а з 2004-го літній табір почав приймати до себе дітей із різних куточків України – Івано-Франківщини, Львівщини, Тернопільщини, Хмельниччини, Сумщини, Дніпропетровська та Києва.

Табір має вигляд городища козацької архітектури, куди входять: дерев'яна церква Пресвятої Богородиці, музейний комплекс, канцелярія, кузня, кілька куренів, різьбярська майстерня,

майстерня лозоплетіння, відкритий навів для тренувань зі всіма необхідними спортивними знаряддями. Діти та юнацтво, що приїжджають сюди влітку, проходять вишкіл з історії України, займаються українськими бойовими мистецтвами («фрі-файтом» та «рукопаш гопаком»), опановують верхову їзду, формують свою національну свідомість і християнську мораль.

Червонодібровська Січ допомогла виховати багато мужніх українських патріотів, які пізніше проявили себе і в мирному житті, і під час Революції Гідності, і у воєнних діях на Сході України.

Коли влада проросійського президента Януковича переслідувала в 2012-му активістів, які вийшли на «Мовний Майдан» проти закону, що нищив і принижував українську мову, Валерій Чоботар переховував декого з них від арешту у своїй Червонодібровській Січі.

Він і сам із юних літ був і є великим патріотом України. Від 1996-го – член Всеукраїнської організації «Тризуб» імені Степана Бандери та її Центрального Проводу, від 2014-го – член політичної партії «Правий сектор» та її політради. Під час Євромайдану керував силовим блоком «Правого сектору» на Тернопільщині.

У серпні 2014-го Валерій Чоботар пішов добровольцем на фронт. Не зміг залишатися дома і тренувати юних спортсменів після того, як трое його вихованців – Андрій Юркевич, Роман Ілляшенко та Орест Квач – загинули в боях за Україну. У минулому старшина запасу, Валерій Георгійович взяв у руки зброю. Тепер він – «Гатило», командир 2-ої роти 5-го окремого батальйону Добровольчого Українського Корпусу, позиції якого базуються в селі Піски, неподалік від Донецького летовища. Це місце для українських військових має особливе значення. 242 дні тут йшла героїчна оборона від проросійських бойовиків та російських найманців. Захищати аеропорт було великою честю, і між українськими військовими існувала справжня конкуренція за те, хто наступний оборонятиме цю побиту вибухами, обпалену, скроплену кров'ю кількох десятків наших героїв, а перед аеропортом – багатьох сотень ворогів, землю. На сьогодні від летовища залишилася лише купа руїн, і його захисники відійшли дещо вбік. Але українські люди і далі із захопленням називають захисників аеропорту «кіборгами», тобто – незнищенними і розповідають про їх мужність справжні легенди. Серед цих геро-

їв – тренер із Тернополя Валерій Чоботар («Гатило»). Він не любить, коли його називають «кіборгом»: «Кіборги – просто незнищенні машини, а в оборонців летовища, на відміну від них, є живі, гарячі серця!»

Добровольчий Український Корпус, у якому воює Валерій Чоботар, – це люди, готові віддати своє життя за Батьківщину. Особливою сміливістю відзначаються молоді бійці. Часто до українських воїнів на передову приїжджають старі офіцери-артилеристи із колишньої Сумської військової академії і вчать добровольців військовому ремеслу. Це їхніми стараннями бійці ДУКу перетворилися за короткий час на багатогранних військових фахівців. За це небайдужим офіцерам велике спасибі!

А на початках усяке бувало! «Гатило» з усмішкою згадує, як він приїхав на фронт і отримав новий гранатомет РПГ-7 без пояснень, як ним користуватися. За півгодини до першого бою вони з побратимом через Інтернет по смартфону вчилися, як заряджати гранатомет і що натискати, щоб він стріляв. Зараз це смішно згадувати, але тоді було не до сміху. Пройшли місяці. Тепер Валерій Чоботар – досвідчений бойовий командир і добре вміє користуватися не тільки гранатометом, але й багатьма іншими новими видами зброї.

У рідкісні хвилини затишшя Валерій Георгійович любить читати поезію Ліни Костенко – її книгу він знайшов у зруйнованій бібліотеці після обстрілу. Вважає, що у віршах є рядки, які говорять про його загиблих побратимів:

Найнезабутніше з облич –

Таке єдине, Боже, Боже!

Не плач, не муч його, не клич –

Він не обізветься, не може.

Там ні печалі, ані сліз,

Ні дня, ні вечора, ні рання.

Його нема ніде, він – скрізь

Вже в остаточній формі існування.

«Цієї війни могло б і не бути! – каже Валерій Чоботар. – У тому, що вона почалася, велика вина наших керівників держави, політичних діячів, артистів. Сюди, на Схід України, протягом 24 років незалежності ніхто не хотів приїжджати! Прокраїнські депутати не бажали тут балотуватися на виборах – електорат, мовляв, не той. Сюди не приїжджали з концертами українські

артисти. Тут не звучала українська мова, пісня, тут не знають української історії. В той же час, сусідня Росія активно проводила на Донеччині та Луганщині антиукраїнську пропаганду, не змінену ще з часів Другої світової війни. Якби на Сході у свій час була проведена достатня роз'яснювальна українська політика – війни сьогодні не було б! А тепер українські військові повинні платити своїм життям за помилки політиків і доводити, що Схід України – це українська, а не російська земля!»

Валерій Чоботар розповідає, як активно допомагають для фронту, для українських вояків прості люди, часто – навіть небагаті. Війна об'єднала українців, зробила їх небайдужими.

Одного разу, згадує Валерій Георгійович, його товаришеві дісталася в подарунок від волонтерів старенька куфайка, а в її кишені була записка від 80-річного дідуся із Сумщини: «На жаль, це все, чим я можу допомогти. Але я надіюся, що ця куфайка на фронті комусь знадобиться. Хлопці, тримайтеся! Ви нам потрібні! Слава Україні! Хай вас Бог береже!»

Цей простий одяг для добровольця був дорожчий, ніж найміцніший бронезилет! Адже для людини на фронті відчувати, що вона комусь потрібна, – найкращий захист, найкраща підтримка!

Бійці Добровольчого Корпусу воюють у Пісках пліч-о-пліч із бійцями 93-ої бригади Збройних Сил України. Їх військова співпраця надзвичайно тісна. Ось що розповідає про неї «Гатило»:

«Ми воюємо разом із 93-ою бригадою і відчуваємо себе повноцінними військовими, тільки без державної підтримки. З раціями, зв'язком, координацією. І це дає досить багато для всіх нас. По-перше, ми дуже морально підтримуємо військових, надзвичайно сильно. Ми для них якісь міфічні спецназівці-фанати, безстрашні, які добре воюють і не здаються в полон. Треба віддати належне тому, що бійці, з якими поряд воюємо, біля нас надихнулися, вони знають, що ми не втечемо, не здамо назад і почали воювати так, як повинні були воювати. Ми зараз один одного підтримуємо, допомагаємо. Вони нам боекомплект, ми їм фізичною силою і своєю присутністю. Наші функції у Пісках, наприклад, це – допомога і підтримка діючим військам 93-ої. Вони там мають свої розрахунки, техніку, і ми їх повністю прикриваємо. Вони, відповідно, прикривають нас своїм вогнем. Йде взаємна виручка. Дуже часто нам допомагають волонтери, і ми ділимося з військовими медика-

ментами, всім. Для наших медиків із «Правого сектору» взагалі нема різниці, наш – не наш. Всі – наші».

Останнім часом почастишали обстріли з обох боків лінії фронту. Не раз виття куль та снарядів, гуркіт гармат і мінометів зливаються у божевільну музику війни. І вже не можна розібрати, хто стріляє: свої чи вороги. Навколо градом сипляться осколки...

Навіть там, на передовій, під вибухами мін та снарядів, Валерій Чоботар, суворий і мужній воїн, залишається вічним мрійником, який хоче змінити світ на краще: «Моя мрія – не переставати мріяти! Мрію мати сім'ю! Мрію, щоб всі мої друзі та близькі були живі й здорові! Мрію, щоб біля мене було якомога більше щасливих людей!»

«У мене та в моїх побратимів завдання – виграти війну! – звертається він до своїх земляків із Тернополя. – Підтримуйте нас! Вірте в силу українських військових! І тоді все буде гаразд!»

Петро Бурак («Пустельник»)

Капелан П. Бурак

КАПЕЛАН

*Присвячую усім капеланам
Майдану та добровольчих
батальйонів на Сході України*

До буремних подій 2013–14 років отець Петро Бурак служив на парафії храму Святого Михайла у Тернополі. Нова, красива, простора церква була зведена в роки Незалежності України. Вона так і кликала під свої сіро-блакитні куполи – порозмовляти з Небом. Отець Петро вчив своїх парафіян жити в справедливості, любові до Бога та до рідної землі. І люди його поважали та слухали...

Народився він 16 липня 1967 року в старовинному містечку Бережани. Навчався на історичному факультеті Кам'янецького

Подільського педагогічного інституту. Був кращим на курсі, відмінником. Але в 1990-му вирішив змінити своє життя і піти у священники. Закінчив богословське відділення теологічно-катехитичного інституту в Івано-Франківську. Згодом, здавши екстерном іспити, – Львівську Вищу Духовну Семінарію Святого Духа. Пройшов практику в Тернопільській катедрі. 15 лютого 1994 року у Львівському соборі Святого Юра був рукопокладений на священницький сан Патріархом УГКЦ Любачівським. Невдовзі о. Петро Бурак поїхав у далекий Дніпродзержинськ – відкривати там греко-католицьку парафію.

Він став першозасновником греко-католицької громади в Дніпродзержинську. Свого храму у них спочатку не було, Службу Божу доводилося відправляти у капличці в римо-католиків, у кімнаті музучилища, в інших місцях. Тільки згодом греко-католицька громада отримала дозвіл на будівництво храму Преображення Господнього.

Отець Петро Бурак заснував греко-католицькі церкви у Дніпродзержинську, Дніпропетровську, Кривому Розі, Запоріжжі, Кременчуці, багатьох селах регіону. За це отримав підвищення – кардинал Любомир Гузар призначив його вікарієм Дніпропетровським, Запорізьким та Полтавським.

У Дніпродзержинську в 1994-му він познайомився із майбутнім лідером «Правого сектору» – Дмитром Ярошем. Отець Петро давав йому шлюб у своїй церкві. А згодом вони потоваришували і навіть породичалися – дружина священника (Любов Нижник-Бурак із Кременця) стала хрещеною матір'ю старшої доньки Ярошів.

Спочатку отець Бурак здійснював свою духовну працю на парафії Преображення Господнього в Дніпродзержинську, потім переїхав до Тернополя, де продовжив священницьку службу в церкві Святого Михайла. Разом із дружиною – журналісткою тернопільської Інтернет-газети «Погляд» і талановитою поетесою – ростив і виховував шістьох дітей (трьох хлопчиків і трьох дівчаток).

Коли почалася Революція Гідності, священник поїхав до Києва і став одним із капеланів Майдану. Своєю вірою допомагав людям, на боці яких була справедливість, а отже, і Бог. Щодня молився із протестувальниками за перемогу Майдану, стояв із ними біля барикад, сповідав, укріпляв духом, хрестив ще не хре-

щених (багато їх було зі Східної України), стримував хрестом та Словом Божим жорстоких «беркутівців».

Поряд із ним плече-в-плече стояли й інші капелани – священики Української греко-католицької церкви (серед них – о. Іван Гуня із Тернополя, о. Михайло Димид зі Львова, оо. Петро Витвицький та Микола Мединський з Івано-Франківська, о. Іван Ісаєвич із Закарпаття), священики Української православної церкви Київського патріархату (серед них – отець Сергій Кунєв із Дніпродзержинська, пізніше двічі поранений на Майдані), Римо-католицької та протестантської церков. Всі вони молилися по-своєму з людьми, але якимось дивом їх звертання до Бога зливалися в одну щирю молитву – молитву Майдану, молитву народу України. Люди молилися так щиро, як, мабуть, не робили цього ніколи раніше в своєму житті! Майдан був територією свободи, добра, взаємодопомоги, територією боротьби за свою людську гідність, за справедливість на українській землі! І зброєю в цій боротьбі були лише молитва, віра, мужність та каміння. Це також було символічно, адже камінь у Біблії – це сам Ісус Христос (Він – камінь, з якого починалося будівництво Церкви, а українці бажали побудувати новий Храм життя на своїй землі)!

Револуцію Гідності українського народу підтримали глава УГКЦ Шевчук та глава УПЦ КП Філарет.

Священики усіх українських церков стояли на Майдані разом із людьми. Не було серед церковнослужителів тільки представників Московського патріархату. Адже вони служили Москві, а не українському народові!

20 лютого 2014-го отець Петро Бурак був у Києві. Він тільки-но приїхав зі своєї нової парафії у селі Охримівці Збаразького району на Тернопіллі, де на Водохреща святив людям оселі. Вранці пішов на Божественну Літургію до храму Василя Великого, а коли повернувся на Майдан, то застав там жахливу картину – біля головної пошти лежали тіла убитих. Це жорстокі «беркутівські» снайпери влаштували розстріл беззбройних людей на Інститутській. Пізніше протестувальники знесли загиблих до готелю «Україна» та до Михайлівського собору і бережно прикрили їх жовто-блакитними полотнищами – кольорами українського прапора, за який герої віддали своє життя. Священики (а серед них – і отець Петро) почали відспівувати полеглих.

Священики на Майдані

У Михайлівському соборі під час однієї з таких Служб над героєм Небесної сотні у кишені вбитого зненацька задзвонив телефон. Люди, розгубившись, подали мобільний священикові.

«Синочку! Як добре, що ти живий! Я так за тебе хвилююся! Там же у вас знову стріляють!» – схвильовано говорила мати героя, не знаючи, що телефон узяв уже не він. Тільки Богові відомо, яких надлюдських зусиль коштувало отцеві повідомити бідній матері, що її юного сина більше немає серед живих! Він уявляв її біль та страждання, бо і сам вже на той час був батьком...

Майдан переміг. Силою віри в добро. Силою молитви сотень тисяч людей. Силою великої самопожертви героїв Небесної сотні.

Та невдовзі Росія, не змирившись із перемогою Революції Гідності, розпочала проти України підступну, неоголошену війну. Тисячі вчорашніх майданівців зі зброєю в руках стали на захист Української держави. Поряд із ними (без зброї, з молитвою та хрестом) – і священики Майдану. Багато з них пішли служити капеланами у війську та добровольчих батальйонах: отець Михайло Димид зі Львова (він перший на Майдані почав служити восени 2013-го Божественні Літургії для повсталих людей), отець Петро Бурак із Тернополя, отець Іван Ісаєвич із Закарпаття, отець Сергій Кунєв із Дніпродзержинська, отець Андрій Зелінський зі Львова, отець Микола Мединський із Івано-Франківська та інші.

Вінчання на фронті

Священники залишилися вірними своєму духовному покликанню: служити Богові та справедливості на цій землі.

Сьогодні отець Бурак – військовий капелан 5-го окремого батальйону Українського Добровольчого Корпусу. Вже майже десять місяців він служить там.

«Війна людей дуже змінила, – розповідає священник. – Коли свищать міни, коли вибухають гранати, коли доводиться ховати побратимів, з якими ще вчора пив горнятко чаю на двох, – це міняє бійців. Але зміни тільки на краще. Хлопці загартовуються! Вони стають справжніми воїнами – мужніми і непереможними!»

База батальйону знаходиться у селі Велика Михайлівка на Дніпропетровщині. І там отець Петро як старший капелан виконує роль духовного наставника. Він проводить для добровольців Богослужіння, сповідає їх, причащає, освячує їм зброю та набої, дає бійцям благословення перед тим, як вони підуть у вир війни на передову.

Коли добровольці запитують свого капелана, чи це не гріх – нищити ворогів, він відповідає: «У цьому немає ніякого гріха! Не ми на їхню землю прийшли убивати, грабувати й катувати, а вони – на нашу! Тому їх нищити – не гріх, а подвиг!»

Якщо є потреба, отець Петро і сам виїжджає на передову. Багато разів він правив Службу Божу у Пісках, що перебува-

ють під постійними обстрілами терористів. Але капеланові 5-го батальйону ДУКу сміливості не позичати! Він не відстає у цьому від добровольців «Правого сектору», яких у Донецькому аеропорту прозвали «кіборгами». Відправляти Літургію на передовій, під обстрілами – велика честь для священників, і поміж ними йде навіть конкуренція за це, так як раніше йшла конкуренція між військовими за право захищати Донецький аеропорт.

За настановами свого капелана, бійці у час затишшя охоче допомагають мирному населенню, діляться з ним харчами та медикаментами. Адже місцеві люди найбільше потерпають від обстрілів бойовиків і без допомоги українських військових просто не вижили б. Отець Петро повчає добровольців: «Ціль життя людини – творити добро! Не забувайте про це навіть тут, на фронті!»

Сили та наснаги капеланові додає підтримка його сім'ї – дітей та люблячої дружини. Під обстрілами на передовій він постійно відчуває на собі їх любов і гарячу молитву. Дружина присвятила йому чудовий вірш-оберіг:

*Побудь, мій Боже, отут, зі мною,
У цьому полі, у розпал бою.
Серед руйни і серед краху
Не дай пізнати глибини страху.
Не дай упасти в зневіру й розпач
І побратимам розбігтись врозтіч.
Побудь, мій Боже, отут, між нами,
Сестри любов'ю, брата плечима,
Чеканням милої, її очима.
Побудь, мій Боже, отут, зі мною,
Посеред світу, посеред болю.
Храни від смерті, від кулі вражої,
Будь мені, Боже, вартою, стражею.
Я тіло й душу Тобі офірую,
Побудь, мій Боже, зі мною...
Вірую!*

Війна приносить біль і смерть. Але іноді серед нескінченних боїв приходять до священника і радісні хвилини. Адже навіть це важке буття не може заглушити прагнення людини до любові та добра! Вже тричі отець Петро давав шлюб у своєму батальйоні. Останній раз – двом професійним військовим, які зустрілися і полюбили одне одного тут, на передовій. Під час урочистої

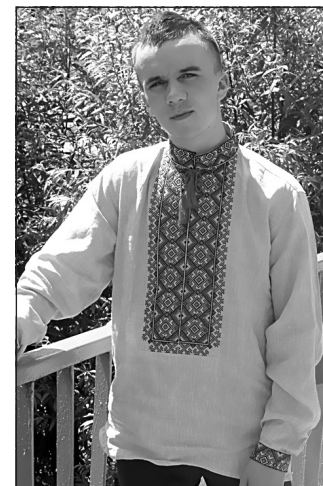
церемонії молодята були одягнені у камуфляж, а замість хустки для нареченої довелося використати хустинку-арафатку. Але це не зіпсувало свята. Всі присутні були дуже щасливі! І священик – також!

Військовий капелан знає: якщо навіть серед жахіття війни люди продовжують любити – Добро переможе!

Він вірить у перемогу українського народу! Адже з нами – справедливість, а отже, з нами – Бог! На Майдані, коли все навколо палало і, здавалося, не було порятунку, священики підіймали вгору хрести – і зло відступало! Воно відступить і цього разу! У перемогу треба вірити! За неї треба молитися! За неї треба боротися – кожному і всім разом! І тоді вона неодмінно прийде!

Ігор-Ярослав Антонюк («Бурій»)

Я – українець!

НАРОДЖЕНИЙ ВІЛЬНИМ

Він – майже ровесник української Незалежності.

Ігор-Ярослав Антонюк народився 16 жовтня 1990 року в селі Шевченкове Підволочиського району на Тернопіллі. Виховувала його бабуся – Марія Михайлівна Флейтута – колишня зв'язкова українських повстанців. Після Другої світової війни усі люди з її села (село Бояни Сокальського району на Львівщині) були вивезені на схід Тернопілля за зв'язки з українськими повстанцями. Бабуся не раз співала внукові пісень УПА, розповідала про мужніх героїв. Під впливом її розповідей Ярослав ріс вільним, незалежним, безмежно закоханим у рідну землю – справжнім патріотом України.

Після закінчення дев'ятирічки у Клебанівці (де він жив із бабусею) хлопець пішов навчатися до Тернопільського технічно-

го коледжу, а по його закінченні працював механіком у приватній фірмі «Імпульс».

Ще під час навчання в коледжі Ярослав став членом організації «Тризуб» імені Степана Бандери. Крім того, охоче відвідував заняття із «фрі-файту» в тернопільському спортивному клубі «Характерник» під керівництвом Заслуженого тренера України Валерія Чоботаря. Заняття спортом йому дуже подобалися. Та й наставник був незвичайний – він не просто вчив їх бути мужніми та витривалими, уміти постояти за себе – він виховував із хлопців справжніх українських патріотів. Щороку возив юнаків на літнє таборування у Червонодібровську Січ – копію славної Січі козаків-запорозжів. Там хлопці займалися спортивними єдиноборствами («фрі-файтом» і «рукопаш гопаком»), вчилися їздити верхи, слухали розповіді з історії України. Це сприяло їх становленню як справжніх чоловіків та гідних громадян своєї держави.

Також щоліта юнаки із «Тризуба» разом зі своїм обласним керівником Василем Лабайчуком їздили до Зарваниці – охороняти порядок біля святині під час щорічної велелюдної прощі. Дивилися за підтриманням порядку та чистоти довкола Духовного комплексу. Василь Лабайчук вмів організувати їх побут, а отець Петро – капелан – освячував їм намети, сповідав і причащав.

Через тиждень після початку студентського Євромайдану 10 молодих людей із тернопільського «Тризуба» (серед них – і Ярослав Антонюк) сіли в поїзд і поїхали до Києва.

Там 28 листопада 2013-го за ініціативи цієї організації було створене громадське об'єднання революційно настроєних активістів «Правий сектор», до якого увійшли: «Тризуб» імені Степана Бандери, УНА-УНСО, «Патріот України», «Карпатська Січ», «Білий Молот», окремі націоналісти і футбольні фани.

Вони («Правий сектор») виступали за радикальні дії, спрямовані на ліквідацію антиукраїнського режиму Януковича.

Увесь день 29 листопада хлопці були на Майдані разом зі студентами, близько другої ночі пішли трохи перепочити на квартиру. А о п'ятій ранку їм подзвонив знайомий: «Майдану вже нема! Студентів побили і розігнали!» Бігти на допомогу було пізно...

В охороні у Д. Яроша

Вранці 30 листопада тисячі обурених людей почали збиратися біля Михайлівського собору. Натовп все ріс і ріс. А 1-го грудня багатотисячне людське море ринуло у центр Києва, зносячи все на своєму шляху. Відтоді люди стояли на Майдані і вже ніхто їх звідти не зміг зрушити. Студентські протести переросли в українську Революцію Гідності!

Ярослав Антонюк («Бурий») разом із хлопцями з «Правого сектору» мав завдання охороняти барикаду на Грушевського. Спочатку там була одна барикада. Трохи пізніше, коли почастішали атаки «Беркута», активісти добудували ще дві, укріпивши таким чином підступи до Майдану. Небайдужі люди дзвонили щодня до протестувальників і питали: «Що вам привезти? Що потрібно для Майдану?» Привозили теплий одяг, їжу, шини, дрова, бензин, солярку... Коли падав сніг, барикади укріплялися ним, коли сніг танув – укріплялися дровами. Чергування було позмінне.

Ярослав був єдиним представником від рідного села Клебанівка, хто стояв на Майдані постійно (інші приїжджали на день-два та й від'їжджали). Бабуся Марія переживала за внука, але водночас і раділа, що він виріс справжнім патріотом, готовим захищати Україну від недругів. Одного дня жінка наспівала йому в телефон стару козацьку пісню, що була відображенням повстанської долі Ярослава:

*Горіхове сіделечко
І кінь вороненький.
Ой, поїхав з того села
Козак молоденький.
А як їхав з того села,
Низенько вклонився:
«Прощавайте, громадонько,
Буду за вас бився!
Не жаль мені кров пролляти,
Щоб вас боронити.
Не жаль мені життя дати,
Щоб вам добре жити.
Прощавайте, батьку й мати,
Не тужіть за мною!
Ласка в Бога – перемога
Вславить нашу долю!»*

Ночував і відпочивав «Правий сектор» на 5-му поверсі в Будинку профспілок. Вхід туди був за перепустками. Охорона стояла внизу і зверху в будинку. Вдень у Профспілках працювали люди, а вночі в кабінетах спали революціонери. Вони суворо дотримувалися дисципліни: нічого не займали, не вживали спиртного, підтримували скрізь чистоту (це була загальна вимога усього революційного Майдану).

20 січня Ярослав із побратимами брав участь у протистояннях на вулиці Грушевського. «Беркутівці», що мали кращу позицію, бо стояли вище, стріляли в протестантів гумовими та мисливськими кулями, кидали в них світло-шумові гранати. Революціонери відбивалися камінням та «коктейлями». Назар із Тернополя («Вій») отримав контузію (граната закотилася йому під щит). «Росомаха» зі Львова був поранений (куля пробила алюмінієвий щит, мотоциклетну каску і поранила хлопця в голову). Та оборонці Майдану міцно тримали свої позиції.

У кінці січня 2014-го Ярослав («Бурий») став одним із охоронців провідника «Правого сектору» – Дмитра Яроша. Оскільки хлопець до революції займався бойовими мистецтвами, його обрали на цей пост, коли на Яроша почали полювати вороги. Охоронців при командирі було декілька.

18 лютого під час штурму Майдану на барикаді був поранений обласний командир «Правого сектору» Тернопільщини Василь Лабайчук – йому вистрілили з дробовика в ногу.

У госпіталі з родичкою

20 лютого снайпери розстріляли людей на Інститутській. А пізніше всі дізналися, що під прикриттям снайперів «беркутівці» вивезли із адміністрації Януковича два сейфи із секретними документами. Що було в тих документах? «Бурий» був у той день на Майдані і на власні очі бачив, як носили з Інститутської вбитих людей.

Через кілька днів владу тирана Януковича було повалено.

22 березня 2014-го відбувся установчий з'їзд партії «Правий сектор», роботу якого освятив капелан Майдану Петро Бурак («Пустельник»). Головою партії було обрано Дмитра Яроша.

1 квітня 2014-го бійці «Правого сектору» переїхали з Києва до військово-навчального центру «Десна» у Чернігівській області. Там 150 активістів Майдану почали навчатися тактичній підготовці, вогневій підготовці, базовим знанням із маскуванню, рукопашному бою.

Після захоплення Криму «зеленими чоловічками» Путіна та початку проросійського сепаратистського руху в Донецьку та Луганську «Правий сектор» перебазувався у Дніпропетровськ, щоб надати свою допомогу в захисті української території у випадку подальшої агресії Росії. Бійці разом зі своїм командиром – Дмитром Ярошем – із дозволу губернатора Дніпропетровщини розмістилися табором у селі Велика Михайлівка, створивши та-

ким чином буферну зону для захисту цієї області від донецьких сепаратистів.

Ярослав Антонюк («Бурий») із великою повагою згадує про свого командира: «Провідник ніколи не ставив себе вище від своїх бійців. Спав разом з усіма. Одягався, як усі. В першу чергу завжди дбав про хлопців, а вже потім – про себе. Тримав сувору дисципліну під час бою, а у хвилини відпочинку міг і пожартувати».

У Великодню ніч, 20 квітня 2014-го, бійці «Правого сектору» виїхали на бойове завдання – вони повинні були відбити у сепаратистів телевежу в Слов'янську, щоб знову транслювати на всю Донеччину та Луганщину українські програми (в останні дні бойовики вели з неї свою ворожу антиукраїнську пропаганду).

Удень, перед завданням, дорогу до телевежі старанно перевірили розвідники – вона була вільною. Вежу бійці «Правого сектору» планували захопити безшумно, не стріляючи.

На завдання їхали чотирма машинами. І раптом попереду з темряви виріс ворожий блокпост (очевидно, його спорудили десь надвечір). Зверху стирчали два прапори – Росії та російських десантників. Снайпер, що вистрілив із укріплення, вбив водія першої машини українців. Бійці «Правого сектору» височили зі своїх автівок і зайняли бойові позиції на узбіччі дороги. Розпочався жорстокий бій. У його ході «правосекторівці» захопили ворожий блокпост, на якому патрулювали 30 п'яних деенерівців. Було вбито 12 бойовиків (9 із них виявилися російськими десантниками – спецназ ГРУ РФ і лише 3 – громадянами України), захоплено 30 одиниць зброї. Але довелося відступити – до блокпосту із захопленого бойовиками Слов'янська підійшла численна підмога.

У тому бою «Правий сектор» втратив одного бійця убитим, двох було поранено.

Ярослав пам'ятає: під час бою поряд пролунав сильний вибух і він упав, ліва частина тіла одразу відмовила (хлопець не знав, що осколок зніс йому частину черепа, мозок виднівся зверху). Побратим «Десант» виніс «Бурого» на собі з-під куль, «Іран» обробив рану, перев'язав. Із виразу облич побратимів Ярослав зрозумів, що поранення в нього серйозне. Капелан (священик православної церкви КП Сергій Кунев із Дніпродзержинська) помолвився над хлопцем (у тому бою священик також отримав поранення). По закінченню сутички бійці «Правого сектору» почали

відходити. Поранених везли в машині (лише одна із автівок вціліла після бою), за нею бігли решта бійців і відстрілювалися на ходу від погоні. Так вони дісталися до найближчого українського блокпосту.

Ярослава відправили в лікарню міста Ізюм, де його оперували, звідти – в Харків, де зробили ще одну операцію, а через кілька днів по тому – в Київ. Був у тяжкому стані, ліва частина тіла не працювала. Брат із дружиною приїхали до лікарні в столиці, братова місяць не відходила від хлопця, допомагала йому. Приїжджали допомогти і друзі з тернопільського осередку «Правого сектору», підтримували пораненого побратима морально, передавали гроші на ліки. Про Ярослава піклувалися навіть зовсім незнайомі люди, надсилали йому кошти на лікування, цікавилися, як він одужує. Війна згуртувала всіх чесних і патріотичних українців, зробила їх небайдужими до чужого болю, перетворила на одну велику родину. Бізнесмен із Тернополя Петро Сачик допоміг виробити документи і знайти місце для ще однієї операції у Польщі. В Краківському шпиталі Святого Рафала, де юнак перебував із 23 вересня по 16 листопада 2014 року, йому зробили третю, дуже складну операцію по видаленню із мозку дрібних осколків і встановленню спеціальної захисної пластини у місці поранення. Після двох місяців лікування за кордоном Ярослав повернувся в Україну, 10 днів проходив реабілітацію в третій міській лікарні Тернополя, потім ще раз – у Більче-Золотому.

Мало-помалу юнак почав одужувати. Велика сила волі, любов до життя і Божа допомога з небес зробили диво – надзвичайно добрий, щирий, небайдужий, працьовитий, патріотичний молодий чоловік став повертатися до життя! Адже інакше не повинно було статися! Сьогодні Ярослав уже ходить самостійно і навіть допомагає волонтерам, що піклуються про бійців із Добровольчого Українського Корпусу «Правого сектору».

Ігор-Ярослав Антонюк народився вільним і своє життя готовий віддати Українській незалежній державі! Його вже ніщо не зламає! Побільше б Україні таких вірних і мужніх синів!

Роман Ванжула

Р. Ванжула –
мер Кременця

ПОЖЕЖНИК НА МАЙДАНІ

У Революції гідності брали участь люди різних професій та різної долі. Були там афганці, чорнобильці, військові-пенсіонери і навіть пожежники. Всі вони прийшли на Майдан заради єдиної мети – вибороти краще майбутнє для своїх дітей, для рідної держави із гордим іменем – Україна!

Роман Валерійович Ванжула народився 26 травня 1982 року у місті Кременці на Тернопіллі. Після закінчення ЗОШ №5 навчався на біологічному факультеті Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка. Згодом пройшов курс у «Навчально-методичному центрі безпеки життєдіяльності» Тернополя і був направлений на службу в пожежну частину №5 міста Кременця. У обов'язки співробітників відділу входило не тільки виїжджати на пожежі, але й знешкоджувати старі міни та снаряди, що залишилися в кременецькій землі з часів Першої та Другої світових воєн (їх вимивала вода під час злив,

викопували ненароком люди на своїх городах). Доводилося ризикувати життям і знешкоджувати небезпечні «подарунки».

Через два роки з Романом сталася біда – коли повертався після роботи велосипедом додому у Савчинцях (там він живе із сім'єю), на нього наїхав КАМАЗ. Чоловік дивом залишився живим. Із пошкодженим хребтом та відірваною в лікті рукою потрапив до лікарні. Після кількох операцій руку, на щастя, вдалося зберегти. Але з роботи його звільнили, дали третю групу інвалідності.

Після видужання працював на різних посадах. Згодом зайнявся бізнесом. Перед початком Майдану мав своє невеличке підприємство у Житомирі.

Із Сашком Капіносом їх єднала дружба і спільні політичні погляди. Не раз у будинку Ванжулів у Савчинцях збиралися хлопці-однодумці (Роман Ванжула, Сашко Капінос та Олег Гонтарук із Дунаєва, Славко Кріпиволя із Тернополя, Артем Черес із Чернівців). Разом обговорювали шляхи боротьби із невисним режимом Януковича, мріяли про створення своєї політичної партії, або ж лицарського ордену. Роман Ванжула вже мав деякий досвід зі створення громадських організацій, бо в 2005-му брав участь у заснуванні «Волинської школи лицарів», у 2006-му – Радивилівської районної громадської організації «Пам'ять», а в 2011-му – «Історично-пошукової спілки в Кременці».

У 2012-му спільно із Сашком Капіносом, Олегом Гонтаруком, Петром Жовтовським та іншими хлопцями з навколишніх сіл вони створили громадське об'єднання «Гарт», в якому під криттям спільних занять спортом проводили патріотичні вишколи, відзначали важливі дати української історії. Добилися у сільської Ради Дунаєва дозволу на виділення їм приміщення для облаштування спортзалу.

Коли почалася Революція Гідності, хлопці один за другим подалися до Києва. Роман Ванжула вперше приїхав туди третього грудня 2013-го. Потім був на Майдані ще багато разів.

23 січня 2014-го він знову приїхав у столицю. Якраз було загострення боротьби між протестувальниками та силовиками (день перед цим загинули перші люди на барикадах). Вся вулиця Грушевського була оповита димом – це протестувальники напередодні палили автомобільні шини, щоб оборонитися вогнем від наступу «беркутівців».

Пожежник на Майдані

Роман пройшовся по вулиці Грушевського і завважив, що її оборона не до кінця продумана. Там було споруджено три барикади, у проміжках між якими вільно ходили люди, серед них – багато жінок з дітьми. У випадку штурму з боку «беркутівців» вони могли бути розчавлені некерованим натовпом. Навички пожежника підказали чоловікові, що треба підготувати план укріплення барикад та евакуації людей-глядачів на екстрений випадок. Підійшов до здорованя у військовій формі із дубцем у руці, якого всі кликали «Танкіст», і поділився з ним своїми думками. Чолов'яга торкнувся дубцем каски на голові, а потім згодився, що Роман має рацію. Відвів його до сотника. Почали спільно радитися, що потрібно зробити для того, щоб не було потерпілих серед «глядачів» під час атаки силовиків.

Через деякий час вони вже мали план евакуації людей на випадок штурму: на барикадах повинні залишитися бійці самооборони, всі сторонні підлягають евакуації за межі барикад і просторів між ними, в першу чергу треба відводити жінок із дітьми, в другу – «туристів» (тих, хто приїхав подивитися на революцію), після відходу останніх проходи у другій і третій барикадах закривати. Відхід – організований, біля отворів у барикадах повинні чергувати бійці, які допомогли б людям швидко і пра-

Волонтери Кременеччини

вильно вийти з небезпечної зони. Крім цього, у вечірній час запровадити комендантську годину і вхід на барикади дозволяти тільки за перепустками. Удень організувати групу міцних хлопців, щоб виявляти серед людей і виводити за межі Грушевського «тітушок» і п'яниць.

План був хороший, але потрібно було кілька діб, щоб його втілити в життя. Знадобилися б також тренування по евакуації...

У той день Роман Ванжула двічі без зброї, із відкритим обличчям (ризикуючи бути арештованим) ходив на переговори, щоб зберегти мирних людей за барикадами на Грушевського. Оскільки був у формі МНС, із цього дня його пізнавали майже всі. Дали чоловікові прізвисько – «Пожежник».

Невдовзі Роман Ванжула записався до другої сотні самооборони Майдану. Місцем його «роботи» став периметр між другою і третьою барикадами на Грушевського. Колишнього пожежника призначили командувати цією ділянкою оборони. На барикадах стояли різні люди. Там були не тільки українці, але й поляки, чехи, білоруси, грузини, представники інших національностей. Було багато бізнесменів (один із них приїхав боротися за українську революцію аж із Америки, інший – із російського Петербурга).

У час затишшя на Грушевського не раз приходив Сашко Капінос. Він дуже переживав за Романа (адже у чоловіка вдома залишилася дружина і троє маленьких дітей). Окрім цього, Сашко знав побратимову таємницю: Роман познімав гроші зі своїх кредитних карток і передав їх у скарбничку Майдану. За кілька днів до жорстокого штурму 18 лютого 2014-го Сашко похвалився побратимові, що заручився із дуже гарною дівчиною і після перемоги революції вони планують одружитися. Роман від усієї душі радів за нього.

А потім був жахливий штурм, що продовжувався цілий день і ніч. Майдан потопав у вогні, гинули від рук «беркутівців» люди. Барикади на Грушевського були захоплені силовиками (щоправда, цивільних із них устигли відвести без втрат – система евакуації, розроблена «Пожежником», спрацювала безвідмовно). Роман підносив до захисної смуги вогню автомобільні шини. Колись він як пожежник мав обов'язок рятувати людей від смерті в полум'ї, а тепер рятував людей і себе вогнем від біди. Упав поряд майданівець, поранений кулею. Наступної миті побачив, як граната летить у жінку, котра тягне до вогню дві шини, – Роман збив її з ніг, прикрив собою. Бій був довгий і тяжкий. Здавалося, що надії на перемогу немає. Але чоловік молився і знову йшов помагати побратимам. Відчував щомиті їх підтримку – і це додавало сили та мужності! Братерський дух оборонців Майдану був дуже високий! Кожен думав у першу чергу за інших, а потім вже – за себе!

Вони перемогли! Майдан вистояв!

Пізно ввечері 18-го Роман довідався: Сашко Капінос важко поранений, у нього вистрілив «беркутівець». А вранці подзвонила Сашкова наречена: «Його більше немає! Він помер!» У страшній злості на ворогів Роман подерся на барикаду: «Уб'ю хоча б одного!» Побратими із Майдану насилу стягнули його вниз. Дали закурити (не курих уже 10 років, а того дня знову почав). Гіркий дим цигарки ніяк не міг перебити гіркоту важкої втрати...

19 лютого вночі Роман Ванжула поїхав на похорон Сашка в його рідне село – Дунаїв. Це й врятувало чоловіка від розстрілу на Інститутській наступного дня («Пожежник» неодмінно був би там!). Згодом усі друзі зішлись на думці: «Сашко своєю смертю врятував тебе як побратим!»

Після похорону повернувся на Майдан і був там до кінця революції.

Сьогодні Роман Валерійович Ванжула – міський голова Кременця і відомий волонтер. Він разом із однодумцями (волонтерський центр діє на території міськради) збирає і возить на фронт допомогу для бійців-кременчан. Під час однієї із поїздок на передову його зупинив доброволець: «Я пам'ятаю тебе, ти – «Пожежник»? Я на Майдані стояв напроти вас і був офіцером «Беркута». А після загибелі людей 18 лютого подав у відставку. Зараз воюю рядовим добровольцем на АТО і хочу віддати своє життя за Україну!» Роман відповів: «Я радий, що у Вас проснулася совість! Померти за свою Батьківщину – найвища честь!»

Окрім волонтерської діяльності, Роман Валерійович як міський голова Кременця займається впорядкуванням цього чудового старовинного містечка, з яким зв'язані імена Максима Кривоноса, Івана Мазепи, Тараса Шевченка, командирів УПА Миколи Медведського («Хрона») та Івана Климишина («Крука»). Мріє перетворити рідне місто на відомий у цілому світі туристичний центр. А також бореться за увіковічення пам'яті героїв – тих, що віддали своє життя за Україну в буремні 40–50-ті, і тих, що поклали його на вівтар свободи Батьківщини на Майдані в 2014-му. Завдяки старанням міського голови невдовзі на центральній площі Кременця з'явиться величний монумент «Борцям за волю України».

Його робота – це щоденна боротьба. Але Роман Валерійович впевнений: «Якщо ми не опустимо руки, наші діти невдовзі житимуть у кращій державі! У такій, про яку мріяли ми всі на Майдані, про яку мріяв мій побратим – Сашко Капінос!»

Він, як завжди, має рацію!

Вікторія Романчук («Відьма»)

Віка Романчук

ЗОЛОТОКОСА АМАЗОНКА ІЗ ВОЛИНСЬКОЇ СОТНІ

Студентці Косівського училища прикладного мистецтва Вікторії Романчук усього 17 років. Але вона була активною учасницею Революції гідності. На Майдан приїжджала чотири рази. Спочатку працювала волонтером, потім була бійцем Мистецької сотні, а пізніше перейшла у сотню «Волинська Січ» (дівчина родом із міста Ківерці на Волині).

Віка згадує: «На Майдані, коли спілкуєшся з людиною 2–3 дні, здається, наче знаєш її все життя. Кожен хоче чимось допомогти. Відчуваєш себе, як удома. Не важливо, якою мовою говориш, головне – ти тут і маєш мету. Уночі 23 градуси морозу, хлопці мерзнуть. Принесеш їм склянку чаю, а вони на тебе дивляться такими очима, ніби життя врятувала. Находишся

за день, відпочити хочеться, але той вдячний погляд так додає сил!»

На Майдані вона зустріла росіянина, який сказав: «Боротимусь за незалежну Україну, бо без неї не буде незалежної Росії!»

18 лютого 2014-го Волинська сотня охороняла блокпост на вулиці Інститутській. Коли почався штурм, їх відтіснили до парку. Віка загубилася у натовпі, відбилася від своїх. Вона сховалася за будинок, а коли виглянула з-за нього, весь простір попереду був заповнений «Беркутом». Лунали автоматні черги. Один із силовиків, прийнявши її за місцеву жительку (була в цивільному одязі), грубо заштовхав дівчину в під'їзд і наказав не виходити. Через кілька хвилин Віка усе ж вийшла – і одразу попала в руки іншого «беркутівця». Він її обматюкав і пригрозив завести до своїх. Але коли прозвучав наказ йти в наступ, одразу ж забув про дівчину. Золотоволоса юнка була сама, далеко від побратимів, у колі ворогів. Їй було страшно. «Відьма» сіла біля будинку, обхопила себе руками і наказала заспокоїтися. Потім рушила вперед – потрібно було щось робити. За мить її знову спіймав якийсь «беркутівець», але цей вже виявився людяним – прикрив дівчинку щитом, відвів до майданівців і відпустив. Видно, по той бік барикад іноді теж траплялися нормальні люди.

Переживала за свою Волинську сотню, що була в оточенні силовиків, але нічим не могла хлопцям допомогти. Разом із іншими людьми на Інститутській підкопувала бруківку, носила на передову. Потім їй зателефонував сотник «Пегас» (Олександр Гуч) і сказав, що «Волинська Січ» вийшла з оточення. Віка дуже зраділа. Хоча, зустрівши хлопців, знову почала непокоїтися, дивлячись, як вони дістають ворожі кулі зі своїх бронжилетів. Але головне, що всі хлопці були живі! Сотня пішла в Український дім, на свою базу. Та через деякий час повідомили: «Беркут» прорвав барикаду на Грушевського, усім евакуюватися!» Вийшли на сходи, а там уже 300 озброєних силовиків. Все довкола горіло. «Пегас» послав «Відьму» розвідати – де є шлях для відступу. Віка зуміла врятувати побратимів, вивести їх геть. Коли відійшли на безпечну відстань, «Пегас» та бійці побачили, що Майдан оточений з усіх боків. Сотник скомандував: «Хто хоче врятуватися – відходьте! Решта – за мною!» Ніхто не відійшов. Усі пішли в бій за своїм командиром.

Логотип Самооборони Майдану

Йдучи на передову, зустрічали по дорозі багато людей. Майже всі вони гукали до Віки: «Куди ти? Не дівоча то справа – воювати!» Та вона відповідала: «Я – боець Волинської сотні! І піду в бій разом з усіма!»

А далі було пекло бою. І вона, золотокоша амазонка-воїн, не відставала від інших бійців, робила все те, що й вони. Силовики закидали їх гранатами, стріляли по майданівцях із помпових рушниць. У якийсь момент бою «беркутівці» кинули гранату під ноги дівчині. Спочатку не відчула болю, тільки шум у вухах і глухоту. Світ поплив перед Вікою. Попросила хлопців із сотні, щоб допомогли їй дістатися в медпункт (мала дуже поранені ноги). Ті допомогли.

Медсестра, до якої привели Віку, побачивши її рани (у Віки було 50 рваних ран на ногах), розплакалася. «Ви не плачте так сильно, зі мною все буде добре!» – заспокоювала її мужня юнка. Після перев'язки її забрав хлопець з Автомайдану, віддав їй свої кросівки, а сам йшов по вулиці босий. Доглядав її до ранку, давав їсти, пити, знеболююче. На світанку, коли наступ силовиків захлинувся, відвіз Віку до медиків у Михайлівський собор. На другий день її почав мучити сильний біль, але вона мужньо терпіла.

Згодом Віці довелося пережити багато операцій. І в Києві, і в Луцьку, і в Чехії. Але дівчина не жаліє за тим, що поїхала на Майдан. «Що б не сталося, на Майдані варто бути!» – написала вона під час революції у прощальному листі до мами, який завжди носила з собою на випадок, якщо загине. На щастя, той лист не пригодився – Віка залишилася живою! Але ті слова дівчина повторює і зараз: «Якщо треба буде, я знову вийду на Майдан! Мій народ має право на достойне майбутнє!»

Микола Шевчук

Художники М. Шевчук
і Б. Ткачик на Майдані

ХУДОЖНИК-ВОЛОНТЕР

*Присвячую члену НСХУ
та волонтерського об'єднання
«Теребовлянська вежа»,
голови Теребовлянської
районної організації
«Меморіал» ім. В. Стуса
Миколі Степановичу Шевчуку*

Художник малював рожевого лелеку – казкового птаха щастя. Танцювали на стіні біля мольберта яскраві сонячні зайчики. Потягалася за вікном після сну молоденька вишенька, простягаючи до світла віти, вкриті стиглими плодами. Ранішнє сонечко обцілювало на ній кожну ягідку, і вишенька сміялася від лоскоту. У сусідній кімнаті спала маленька Мартуся і теж уві сні посміхалася. Мабуть, їй снився рожевий лелека, якого малював для неї дідусь.

Чудова ідилія мирного літа! Прекрасний ранок, що на все життя залишиться у пам'яті солодко-щемним спогадом простого людського щастя!

Тільки ж миру на рідній землі художника немає. На іншому кінці його Вітчизни ідуть бої, гинуть під кулями солдати.

Півроку тому у Києві проходила революція – Майдан. Сотні тисяч українських людей виборювали на ній своє право на краще життя, на європейське майбутнє. Це були студенти, вчителі, лікарі, селяни, службовці, співаки, музиканти, вчені, колишні військові, пенсіонери... Був і він із побратимами-художниками, що об'єдналися в Мистецьку сотню Майдану і стали на захист народної революції. «Усіх судити будуть діти!», «Служіть народу України!» – закликав він силовиків, що стояли по інший бік барикад. Та вони не прислухалися. Мозок «беркутівців» затуманили високі зарплати, які дав їм президент Янукович. Ці гроші захочували на злочинні дії проти власного народу. А ще перед кожним наступом силовикам показували чужі фільми, де патріоти України були змальовані як бандити. Тому багато «стражів порядку» були готові вбивати майданівців, не роздумуючи. Художник, що вирізнявся з-поміж демонстрантів високим зростом та міцною тілобудовою, не раз відчував на собі приціл снайперів...

18–20 лютого силовики переступили межу допустимого – почали жорстоко розстрілювати беззбройних людей. Більше ста захисників Майдану заплатили життям за своє прагнення жити в чесній, вільній, некорумпованій країні, загинули від куль снайперів під Будинком профспілок, на Грушевського та Інститутській. Але побратими вбитих не злякалися, не відступили. Майдан переміг. Антинародна диктатура впала, злочинець-президент разом зі свитою ганебно втік до Росії, маріонеткою якої він був усі чотири роки свого правління.

Народ України обрав нового керівника держави, почав змінювати життя на своїй землі. Та мир був дуже коротким – російські війська підступно захопили Крим, а далі найманці, оплачені та озброєні Москвою, вдерлися на Український Схід – у Донецьку та Луганську області. Розпочалася неоголошена війна Росії проти України.

Тисячі вчорашніх майданівців, об'єднавшись у добровольчі батальйони, разом із частинами Збройних Сил виступили на захист Української держави, її територіальної цілісності.

М. Шевчук на Майдані

Тепер художник – волонтер. Він збирає і возить на фронт допомогу українським воїнам – харчі, взуття та одяг, захисні каски та бронежилети, а ще – обереги, намальовані українськими дітьми. Волонтери нерідко потрапляють під обстріли найманців-бойовиків, ризикують власним життям, але не залишають своєї праці. Вони знають: усі ці речі дуже потрібні українським воякам на передовій. Особливо – дитячі малюнки, що не дають серцю зачерствіти серед крові та смертей, а інколи навіть зберігають життя. Останнього разу, коли художник був на передовій біля Дебальцевого, один із воїнів розповів йому дивну річ: свою захисну каску він виклав дитячими оберегами і, коли її під час бою пробила ворожа куля, то пішла по колу навколо голови і випала із другого боку біля вуха. Незрозумілим чином дитячі малюнки врятували воїнові життя! Це неможливо пояснити жодними фізичними законами! Мабуть, велику силу мали ті неznані дитячі реченята, що підписали під своїми творами: «Повертайся живим!»

Коли художник приїжджає додому із передової, він малює портрети українських героїв і творить їм пам'ятники. В кінці весни звів у своєму місті перший в Україні монумент героям Небесної сотні, а зараз працює над меморіальною табли-

цею Вікторові Семчуку – воїну із Тернопілля, який віддав своє життя за Батьківщину на АТО. Бо все це потрібно людям, щоб пам'ятали, якою дорогою ціною заплачено за їх волю та щасливе життя!

Під вікнами засигналила машина. Художник відклав убік пензель і ще раз окинув поглядом рожевого птаха на полотні. Непогано! Схоже на мрію чи далеку казку щасливого дитинства! Чоловік поспішив до порога, де на нього вже чекав наготований на дорогу рюкзак. Художник із побратимами-волонтерами знову збирався їхати на Схід, везти допомогу українським солдатам.

Із кухні вийшли донька та дружина, із сусідньої кімнати клубочком викотилося заспане дитя. Він підхопив Мартусю на руки, розцілував у розпашілі від сну м'якенькі щічки і показав на мольберт: «Цей птах щастя – для тебе!» Передав онуку донечці, обійняв своїх рідних і, підхопивши на ходу наплічник, поспішив до дверей. Вже від порога кинув через плече: «Моліться за мене та за хлопців!» І вийшов надвір, де біля брами чекали на нього волонтери.

Танцювали на стіні сонячні зайчики. Шелестіла під вікном різьбленим листям молода вишенька. Рожевий лелека дивився із мольберта услід художникові і ніби промовляв: «Усе буде гаразд! Ти повернешся додому живим! Війна скоро закінчиться! Україна буде вільною!»

Набат Михайлівського монастиря

Михайлівський Золотоверхий монастир був побудований у 1108–1113 роках київським князем Святополком – онуком Ярослава Мудрого. Під час монгольської навали хана Батия 1240 року монастир був пошкоджений і пограбований – монголи зняли його позолочені бані. 14 серпня 1937-го вже інші варвари – радянські – з наказу Москви підірвали монастир, знищивши унікальний ансамбль архітектури. Дорогоцінні фрески та мозаїки були украдені в українського народу, вивезені до музеїв Росії (Москви, Санкт-Петербурга та Новгород).

Підірваний комуністами Михайлівський собор

Золотоверхий Михайлівський собор був відбудований у роки Незалежності України (його відкрили у 1998-му на День Києва) і освячений Патріархом Київським і всієї Руси-України Філаретом.

У 1240-му ченці захищали простий люд, ховаючи його від орди за стінами монастиря; у 2013-му історія повторилася.

Вночі з 29 на 30 листопада 2013-го, після того, як «Беркут» жорстоко побив і розігнав студентів на Майдані, в двері монастиря постукали. Це були дівчата і хлопці, які шукали рятунку від «беркутівців», що гналися за ними. Ченці Михайлівського монастиря, не роздумуючи, відкрили двері обителі, впустили досередини молодих людей. Багато із них були поранені, але відмовлялися їхати до лікарів. Монахи помагали їм, чим могли. «Беркут» оточив монастир, як колись монголи, але вдертися досередини не осмілився.

Із тієї ночі ченці на чолі з ігуменом Фотієм стали похристиянськи допомагати повсталому народові. На території монастиря приймали їжу, теплі речі, ліки для майданівців. Тут діяв медпункт для поранених і хворих людей. Священики брали участь у відправах на Майдані, хрестили людей зі Східної України і раділи, що люди навертаються до Бога!

10 грудня 2013-го «Беркут» оточив Майдан, намагаючись його знищити. Сотні людей почали телефонувати до дзвонаря Михайлівського собору, просячи сповістити Київ про небезпеку. І, отримавши благословення єпископа Агапіта, 24-річний отець Іван-Сидір кинувся на дзвіницю. Він щосили вдарив у дзвони, скликаючи киян на допомогу Майданові. Тільки двічі за всю історію монастиря били набат ці дзвони – в 1240-му, під час нападу орди хана Батия, і в 2013-му, під час наступу новітньої орди варварів. Три години отець Іван-Сидір безперервно бив набат (від 2-ї до 5-ї ранку). Його руки від напруги вкрилися мозолями. Але дзвони почув увесь Київ та його околиці. І кияни негайно відреагували.

З усього міста почали з'їжджатися і збігатися люди. Таксистки везли їх у центр безплатно. Це була ніч великого єднання українського народу! Люди стали кільцем позаду «Беркута» і не дали йому розігнати Майдан! І в тій першій великій перемозі народу була заслуга священнослужителів Михайлівського монастиря!

Той, хто захоче знову спробувати поневолити український народ, хай добре пам'ятає: волю нашої землі бережуть суворі монахи та їх гучні дзвони!

Михайлівський Золотоверхий монастир

○ ..... **Розділ 3.**
**«І НА ОНОВЛЕНІЙ
ЗЕМЛІ...»**

Дід Майдан

Присвячую тернополянину
Івану Степановичу Мандрику

Іван Степанович Мандрик – Дід Майдан

Сивочолий чоловік зосереджено підкидає дрова у металеві бочки, що зігрівають людей на Майдані. Бочок у нього – близько десятка. А ще – величезний кількасотлітровий казан, у якому кипить вода на чай для мітингувальників. Без вогню та кип'яточку на грудневому морозі не вистояти! Дід Іван добре знає про це, тому тримає завжди наготові для людей, що виїшли боротися за свої права, і тепло, і гарячий напій. А ще – добре слово підтримки та мудру пораду. «Не будьте байдужими! Байдужість – гірша від смерті!» – повчає він.

Пенсіонер зігріває усіх, хто на Майдані. Це – і молоді студенти, що прагнуть жити в європейській Україні, і їх батьки – представники різноманітних професій, яких існуюча влада прирекла на бідність та національне приниження, і колишні афганці, що у минулому змушені були воювати за інтереси проросійської держави, а зараз стоять живим щитом довкола Майдану

і готові ціною власного життя захистити рідний народ від усіх, хто на його безпеку посягатиме.

Яскраві іскорки життєдайного тепла вистрибують із обігрівачів, відбиваються у яernih очах дідуся, виблискують на його козацькому оселедцеві, що визирає з-під смушкової шапки. Дід Іван, мов добрий чарівник, чаклує над вогнем. Всі, хто проходить мимо, вітаються із ним, як із давнім знайомим. Тут, на революційному Майдані, його знає кожен, з любов'ю називаючи «наш старший обозний», або ж просто – «дід Майдан».

Вже два місяці старенький зігріває протестувальників. У рідний дім, де його чекають лише холодні стіни (вже двадцять років, як дружина пішла в інший світ), навідується рідко. Переодягнеться – і знову на Майдан, бо совість не дозволяє йому залишити людей без допомоги. «Коли не я, то хто ж їх обігріє?» – питає він своїх дітей та внуків, що часто телефонують йому з іншого міста і просять трохи відпочити. І знову довгі години простоє на морозі біля бочок, що дихають вогнем. Не звертає уваги ні на свої обморожені ноги, ні на бронхіт, що мучить його.

Перепочиває дід Майдан тільки 2–3 години на добу вночі у будинку місцевого театру, до якого колись любив ходити на вистави із коханою дружиною. Майже не спить, роздумує над долею свого народу, своєї землі – України. А ще нишком розмовляє із пам'ятником Тарасові Шевченку, що розміщений неподалік:

*Борітеся – поборете,
вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
і воля святая!..*

«Батьку Шевченку! Ми виконаємо ваш заповіт! Стоятимемо на смерть за нашу волю! Ми так багато молимося, щоби Бог просвітив нас і допоміг знайти правильний шлях до перемоги!»

Отак, буває, уночі гомонить-розмовляє старий із Шевченком. А вранці знову йде на Майдан, до своїх обов'язків – зігрівати вогнем та добрим словом повстанців.

«Я палю вогонь революції! – каже дід Майдан. – Ми неодмінно переможемо!»

Чотирилапі герої

Друзі

Історія перша НІЧИЙ, ЩО СТАВ ГЕРОЄМ

Пес був нічий, бо народився без господаря. Ходив щодня вулицями великого міста, шукаючи собі поживу. Гасав за голубами, чи разом із товаришами гавкав на машини, що рухалися по дорозі. Іноді годинами просиджував перед великим металевим кіоском із написом «Смажені курчата», невідривно дивлячись за руками меткої продавщиці, зазираючи їй в очі. І жінка не витримувала – кидала йому одну-дві кісточки, що залишалися після обіду відвідувачів. Приймав дарунок, швидко уплітав його, вдячно помахуючи кошлатим хвостом. Ось так і жив. Великий, рудий, він був нічий і нікому не потрібним у цьому гамірному місті. У пса не було навіть імені, бо й кликати його було нікому...

Та одного дня життя його змінилося. На головному майдані вирости намети. Запалав біля них вогонь у бочках. З'явилася висока сцена, що пахла лісом і сосною живицею. Сотні молодих людей із жовто-блакитними стрічками на грудях і таких же кольорів знаменами в руках почали збиратися тут. Одні виступали з помосту, до чогось закликаючи, інші стояли довкола й уважно слухали, або хором скандували заклики промовців. Час від часу зі сцени звучала музика і весь Майдан співав. І так щодня – із раннього ранку й до пізньої ночі.

В обідню пору літні жінки приносили студентам чай і канапки, у такий спосіб висловлюючи їм свою підтримку. Нічий пес разом із молоддю грівся біля вогню і ласував шматочками їжі, якою охоче ділилися із ним студенти. Рудий швидко звик до цих молодих людей і полюбив їх. Навіть уночі залишався біля наметів, охороняючи своїх нових друзів од чужаків. Більше не бігав за голубами, а ніби прикипів до Майдану.

Та найбільше йому подобалося слухати. Вибрався на краєчок дощатого помосту, сідав і уважно дивився на виступаючих. Його не чіпали, бо нікому не заважав. Нічий не розумів усіх слів, але відчував своїм собачим серцем, що люди говорять про щось дуже розумне і надзвичайно важливе для них. Майорили над Майданом жовто-блакитні знамена і звучали в осінньому небі слова: «Україна», «молодь», «Європа», «революція»...

Одного разу, коли Нічий грівся у колі студентів, дівчина Олеся пов'язала йому на ший широкую жовто-блакитну стрічку: «Тепер ти наш, Нічий! Ти – теж революціонер!» Молодь довкола засміялася, а пес лише серйозно глянув їй у зіниці.

З цього часу люди почали звертати увагу на великого рудого собаку із революційною стрічкою на ший, що завжди сидів на краєчку сцени й уважно слухав промовців. «Дивіться, який мудрий!» – дивувалися вони.

Та останньої листопадової ночі трапилася біда. Майдан обступили зусібіч «беркутівці» з великими металевими щитами та кийками в руках. Вони нещадно били студентів, трошили намети, гнали молодь геть. Хлопці намагалися голими руками захищатися від них, дівчата зібралися колом у центрі й заспівали «Ще не вмерла Україна». Протистояння було нерівним, нападники відтіснили молодь із Майдану, скропивши його студентською кров'ю.

Нічий, що метався поміж наметами, побачив, як «беркутівець» ударив кийком дівчину – ту, що недавно подарувала йому свою стрічку. Не роздумуючи, пес кинувся на допомогу і вчепився гострими зубами в ногу нападника. Він гриз ворога нещадно – так, як гризуть його вовки, захищаючи малих дитинчат. Не думав за своє життя, не зважав на важкий кийок, що гуляв по його голові та ребрах. Захищав друзів, що за дні революції стали йому рідними, аж поки від удару світ не погас в очах.

Вважаючи собаку мертвим, комунальники згодом вивезли його разом зі студентськими речами та шматками розірваних наметів на сміттєзвалище.

Але Нічий не вмер. Він вижив. Десь із тиждень гоїв свої рани травами, зализував їх язиком. А потім знову з'явився на Майдані, що гудів тепер уже в сотні разів більшим натовпом – це на захист своїх прав устала вся Україна! Якимось дивом він знайшов у велетенському людському морі знайомих студентів і радісно лизнув Олесину руку.

«Ти повернувся! Ти – живий! – зраділа йому дівчина. – Хлопці! Дівчата! Наш Герой повернувся! Наш Герой знову з нами!»

Давши себе погладити кожному із друзів, пес із новим іменем – Герой, – трохи накульгуючи, поквапився зайняти своє звичне місце на краю революційної сцени.

Історія друга

ЧОРНИЙ – БОЙОВИЙ ПЕС «АЙДАРУ»

Невеличкого верткого собаку «айдарівці» підібрали на вулиці. Голодний, худий, він тинявся містом у пошуках їжі. Один із добровольців – Богдан із Вінниці (псевдо «Скажений», щоправда, скажений він лише до ворогів України, а для своїх – звичайний, дуже добрий чоловік) – пожалів бідолаху, забрав у розташування батальйону. Назвав собаку Чорним – із огляду на його темне хутро. Відтоді чотирилапий став вірним товаришем Богдана та всіх його побратимів-«айдарівців».

Щоденно пес несе бойову службу разом із українськими добровольцями – захисниками Вітчизни. Він не відходить від них ні на крок, ділить із людьми нелегкі будні фронтового життя.

Чорний із волонтером М. Шевчуком

Собака завжди поряд із ними під час боїв, а у хвилини затишшя розважає вояків «Айдару» своїми веселими витівками. Чорний – надзвичайно вірний пес. А ще він – дуже розумний і має чудовий дар: якимось дивним способом завжди відчуває наближення артобстрілів із боку сепаратистів. Коли вороги налаштовують свої гармати та «Гради», пес починає непокоїтися, скавчати. Тоді «айдарівці» знають: треба поспішати в укриття, бо невдовзі прилетять міни та снаряди з боку ворогів. Поспішають захищатися, попередивши перед цим мирних жителів: «Обережно, буде обстріл!»

Коли небезпека минає, Чорний перший вискакує зі схованки й починає шалено кружляти довкола, виробляючи акробатичні номери. Він радіє, наче хоче сказати: «Я – молодець, бо знову врятував моїх друзів!»

Але це ще не всі заслуги чотирилапого розумника. Одного разу, патрулюючи разом із «айдарівцями» у місті, пес зненацька зупинився над одним із каналізаційних люків на вулиці й нізащо не хотів від нього відходити. Дивився на металічну криш-

ку й сердито гавкав. Заспокоївся лише тоді, коли бійці відкрили отвір і заглянули досередини. Там, під землею, вояки «Айдару» побачили склад зброї – таємний арсенал бойовиків. Його вороги планували використати для боротьби проти українських військових та для проведення терактів у місті. «Айдарівський» пес їм у цьому перешкодив. Відтоді Чорний став справжнім героєм в очах українських вояків.

«Ти боєць, Чорний! – хвалив його Богдан із Вінниці. – Жаль, що собакам у нашій армії медалей не дають! Ти заслужив нагороду! Ти – справжній герой!»

Чорний у відповідь тільки дивився на нього розумними очима й помахував у знак згоди хвостом.

Чотирилапий товариш вірно служить українським бійцям на передовій, щодня рятує їх від смерті і допомагає захищати від ворогів невеличке містечко Щастя – часточку нашої великої України.

Чорнобилець

Майдан у Дрогобичі

«Мамо, я нашого тата сьогодні по телевізору бачила!» – вигукує Надія, вбігаючи в дім.

«Як – по телевізору? – дивується Віра, підводячи очі від вишиття. – А що ж він там робив?»

«Та з московськими монахами воював! – сміється донька. – Розкидав їх наліво і направо, як сніпки соломи!»

Віра здивовано сплескує в долоні, а Надія радить: «Давай увімкнемо телевізор. Може, його сьогодні ще раз покажуть?»

Вірин чоловік Василь – малоговіркий сивочолий велетень – колишній чорнобилець. Двадцять вісім років тому, працюючи водієм, рятував українців од страшного атомного лиха, вивозив людей за межі зараженої радіацією Чорнобильської зони. З усієї групи ліквідаторів, що працювала з ним, сьогодні живим залишився тільки він один. Всі інші вже давно померли. А Василь – живе. Чи тому, що дуже міцний від роду, чи тому, що під час ліквідації аварії на ЧАЕС ніколи не знімав із обличчя респіратора, а чи тому, що українець любить щодня за обідом з'їсти шма-

точок запашного свіжого сальця (а сало, кажуть, будь-яку отруту з людини виводить), але він вижив.

Товаришів уже давно немає, а Василь ходить вулицями рідного Дрогобича, бавиться із онуками – Марком та Віталіком і радіє кожному прожитому дню як дорогому дарункові від Бога.

Радіація зробила його напівглухим та напівсліпим, але не змогла зробити чоловіка байдужим. Чорнобилець цікавиться усім, що відбувається в державі, і щиро вболіває за долю України.

«Це – майбутнє моїх онуків!» – каже він.

Вечорами літній чоловік залюбки вчить хлоп'ят повстанських та стрілецьких пісень, розповідає їм про хоробрих козаків-запорожців.

«Нехай ростуть із гордістю за свій народ!» – каже дружині.

Коли в Києві розпочалася Революція Гідності, Василь рвався до столиці. Але Віра не пустила: «Ти погано чуєш і бачиш! Куди ж ти поїдеш? Адже там – бої!»

Послухав дружину – залишився у рідному місті. Але щодня ходив на мітинги місцевого Майдану. Передавав на Київ гроші, харчі, теплий одяг. Загітував своїх сусідів – здорових чоловіків – поїхати на революцію в столицю...

А сьогодні, березневого недільного дня, неждано-негадано потрапив чорнобилець на голубий екран.

Стояв на площі Дрогобича, слухав промовців і скромно відвертався від телекамери (столичний оператор знімав сюжет для теленовин). Аж раптом з'явився хресний хід монахів із Підгорецького монастиря Московського патріархату. Замість церковних хоругв несли вони плакати з написами: «Путин, помоги! Введи войска на Україну! Долой Майдан!»

Люди на площі від гніву оніміли. А потім кинулись на «московитів», бо хід монахів був одвертою зневагою до українського народу, що став на боротьбу за кращу долю, загрозою для Української держави (недавно путінські «зелені чоловічки» окупували український Крим, тепер гострили зуби на Одещину, Луганщину, Донбас). Дрогобичани кинулись до ченців і почали їх гнати геть, як ворогів. Гігант-чорнобилець троцьив несамовито «путінські» плакати і відкидав від себе чорнорясників, немов сніпки соломи на току. За півгодини «речники Москви» втекли з ганьбою із Майдану. А людський натовп ще довго хвилювався і гудів, мов розтривожений бджолиний рій...

Увечері дрогобицький сюжет пройшов у теленовинах України...

Тихенько знявши черевики й плащ, Василь зайшов у дім. А там – чотири пари насторожених очей родини. Бліда від хвилювань дружина полегшено, а донька – підбадьорливо всміхнулись. Онуки ж – Марко та Віталік – одразу кинулися до діда, повисли на його кремезній шії: «Дідусю! Ми пишаємось тобою! Ти воював, як справжній запорожець!»

Чорнобилець мовчав, ніяково всміхався і ласкаво пригортав до себе внучат.

Майдан

Дві сестри

Бій на Грушевського

Леся енергійно працює лопатою, старанно відкидаючи сніг із бруківки вечірнього Майдану. Поряд – сотні таких, як і вона, людей. Одні розчищають бруківку, інші носять сніг до барикад і погосподарськи укріплюють їх, аби Януковичеві «беркутята» не змогли прорватися на територію табору повстанців-мітингувальників. Тут – уся Україна: Схід і Захід, Північ і Південь.

Після жорстокого побиття силовиками мирних студентів-протестувальників у ніч із 29 на 30 листопада українці повстали. Сотні тисяч людей приїхали у Київ на Майдан, приєдналися до молодіжного протесту, і він переріс у всенародний. Мітингарі вимагають відставки злочинних уряду та президента, відновлення курсу України на євроінтеграцію. Вони єдині у своєму пориванні здобути кращу долю для себе і для своєї Батьківщини.

На Майдані панує дух великої і дружньої родини. Тут мало хто знає один одного на ім'я, але кожен бажає іншому добра, мов найріднішій людині, і готовий віддати життя за тих незнаних братів і сестер, що стоять тут поряд із ним.

Вся Україна, до найменших сіл і хутирців, допомагає Майдану, передає для нього кошти, їжу, теплі речі й ліки.

Українці знову відчули себе сильною та гордою нацією. Народ встав із колін, і ніхто й ніколи не зможе його знову на них поставити!

Леся запально відкидає від себе сніг лопатою, нібито – ворогів, що посягають на майбутнє її сина Тараса. Він – студент Києво-Могилянки – теж тут, на Майдані. Разом з іншими чоловіками укріплює снігом, дошками та автомобільними шинами барикади, готується до оборони...

Раптом неподалік зупиняється новенький чорний джип. Водій вискакує з кабіни, витягує із багажника два темних кола і передає мітингарям. Ті зустрічають його жест схвальними вигуками. А Леся здивовано замирає на місці, із недовірою вдивляючись у напіввідкриті двері машини: «Дарина? Не може цього бути! Що робить її сестра на Майдані?»

Високий стрункий силует у дорогій шубі виринає із нутра джипа і неквапно прямує до Лесі. Так, це і справді Дарина – красива, весела, впевнена в собі. Вона нітрохи не змінилася за ті останні п'ять-сім років, які вони не бачилися (хіба що деколи вітали одна одну зі святами по телефону).

Давно, у дитинстві, Даринка та Леся були нерозлучними, завжди усе робили разом, захищали одна одну від бід, раділи з успіхів і стійко підтримували у випадку невдач. Але доросле життя розвело їх у різні боки. У кожній – своє буття, і в ньому чомусь немає часу для сестри.

Леся – вихователька дитячого садка – мешкає із сином-студентом у старенькій «хрущовці» неподалік від центру. Дарина живе в ошатній віллі на околиці і володіє багатим рестораном у місті...

Ступивши кілька кроків назустріч чорнявці, що прямує до неї, Леся замирає. Та теж зупиняється. Обидві довго дивляться одна одній у вічі.

«Здрастуй, Даринко! Що привело тебе сюди, на Майдан?» – першою озивається Леся.

«Привіт, сестричко! Виглядаєш, як завжди, чудово! Я тут, бо привезла шини для ваших барикад, а ще – гроші для Майдану. Адже ви мене врятували!»

Леся здивовано піднімає брови, а Дарина продовжує свою розповідь: «П'ять тижнів тому обідав у моєму ресторані син президента, а потім прислав своїх бритоголових: «Або продай мій

Протистояння 10 грудня

сім'ї цей заклад, або я сам його від тебе заберу!» І пропонував мені при тому десятку частку від ціни. Якби не ваш Майдан, залишилась би я під чистим небом!»

«Ти ба! Я чула, що він присвоює чуже добро, але не думала, що й до тебе руки дотягнуч!» – щиро здивувалася Леся.

Раптом десь збоку закричали: «Наступають! Всі – до оборони!» І люди кинулись до барикад.

У сутінках з'явилося темне море постатей із високими металевими щитами та гумовими палицями в руках і почало розтікатися довкола Майдану, беручи його в кільце. А потім «беркутята», мов чорні ворони, поперли на людей, трощачи кийками усе, що їм траплялось.

Леся вхопила Дарину за руку і потягла під захист барикади. Разом з іншими жінками вона почала виколупувати із землі бруківку та подавати її чоловікам, що кидали каміння в «беркутят», і відбивалися від них дерев'яними киями. Працювала гарячково та із завзяттям. Дивлячись на неї, Дарина, трохи повагавшись, почала й собі допомагати. А потім так втяглася, що вже не звертала уваги ні на свої заляклі від морозу руки, ні на пошматоване камінням хутро. Довкола чувся шум, удари, крики, світ застилав ядучий чорний дим. Протистояння було довгим і тривало усю ніч.

І всю ніч Даринка з Лесею пліч-о-пліч воювали.

Над ранок бій затих. Майдан залишився непереможеним, а «Беркут» відступив, мов темрява і зло під тиском світла і добра.

Натомлені протестувальники закричали, заплескали в долоні, а потім дружно заспівали «Ще не вмерла...»

Леся та Дарина кинулися одна одній в обійми. Куди й поділося все, що їх так довго розділяло! Цієї тривожної ночі вони знову відчули себе сестрами – такими ж, якими були колись у дитинстві, – рідними та люблячими! Майдан знову поєднав їхні серця!

Через чотири місяці, коли революція закінчилась і комунальні служби відновлювали понівечені вулиці міста, Дарина зателефонувала до Лесі: «Сестричко! Там біля тебе на Майдані нову бруківкукладають. Ти попроси комунальників, аби клали каміння невеличке, щоб легше нам у руку вміщалося. Може, колись знову разом воювати прийдеться!»

І дві сестри щасливо розсміялися.

І був ранок

Священик на передовій

19 лютого 2014-го. Щойно закінчилася майже доба важкого бою, що тривав, здавалося, цілу вічність. Майдан-переможець спить. Усюди, куди не глянь, проти неба лежать люди, втомлені до напівсмерті. Вони цієї ночі здійснили подвиг, величі якого ще не встигли як слід усвідомити – безбройні, після 15 годин непосильної битви, прогнали геть озброєних силовиків – військо тирана, який хотів украсти майбутнє в їх дітей. Здавалося, що те військо не подолати! Воно було озброєне до зубів! Чорним удавом стискало свої хижі кільця довкола революційного Майдану, розстрілювало його руками снайперів, закидало гранатами. Безбройні люди відбивалися від нападників камінням, рятувалися вогнем. І безупинно молилися. Поряд із людьми стояли священики – капелани Майдану. Вони, піднявши вгору свої хрести, займались екзорцизмом і просили Бога спинити зло, врятувати народ, на боці якого була справедливість. І Бог почув їхні молитви – Майдан переміг!

О сьомій ранку приїхала підмога зі Львова. Вона влила Майданові свіжої крові, додала сил. І супротивник побіг!

Першими почали втікати війська ВВС. Вони зім'яли й розпорошили «беркутівців», що спішили їм на підмогу. І ті також кинулися навтьоки. Вся ця хмара утікаючого зла промчала повз Маріїнський парк. Із наметів у Маріїнці повискакували сонні «тітушки» і босі помчали навздогін «беркутівцям» та «вешнікам», боячись народного гніву. Чорний потік із галасом та криками скотився на Паркову алею і Набережну, почав утискатися в автобуси, що стояли там. Військо тирана програло бій!

Люди на Майдані полегшено зітхнули і впали на коліна, дякуючи Богові за чудесний порятунок. А далі, виставивши на чати вартових, знеможено поснули. П'ятнадцять годин нестихajúчого бою знесли всіх до кінця...

Отець Іван йшов поміж сплячими, не в силах втишити в своїй душі тривогу. Його уста тихо промовляли молитву, але важкі картини недавнього бою і досі стояли перед очима: убиті люди, поранені осколками та кулями тіла... Священик вирішив пройтися по Майдану і перевірити, чи все в порядку, чи нема когось, кому потрібна допомога. Йшов, не поспішаючи, пильно вдивляючись довкола. Із закіпченим димом обличчям, у посіченій осколками рясі.

На місці наметового містечка чорніло згарище. Запах диму доносився від Будинку профспілок. Темніло обгорілими боками укріплення із боку Інститутської. А в барикаді з боку Європейської площі бовванів спаленим каркасом ворожий бронеовик.

Зненацька із землі підвівся чолов'яга, впав перед священиком навколішки: «Отче, простіть мені! Вночі я кинув у БТР із «беркутівцями» «коктейль» – і він згорів! Не знаю, чи вони живі, чи також погоріли! Тепер я, мабуть, вбивця?!»

На молодому, всіяному веснянками обличчі світилися питання і тривога. Відчувалося, що ця мирна людина ще ніколи нікому не робила зла...

«Встань, сину, ти – не вбивця! Вбивці – ті, хто воював із вами! Ті, хто стріляв у вас, хто кидав у вас гранати, прикріпивши до них скотчем цвяхи та болти, щоб рвали ваше тіло. Вбивці – ті, хто ламав ноги пораним у Будинку профспілок, щоб вони не могли врятуватися із полум'я. Ось вони – справжні вбивці! А ти та інші люди – герої, що захищають свій народ, своїх дітей! У тебе є діти, сину?»

Профспілки ще димлять

«Є, отче! Трое! Донечка і два сини!»

«Ось бачиш! Ти захистив їх від зла, виборов для них щасливе майбутнє! І для всіх дітей України – також! Це – великий подвиг! Встань, сину! Ти – герой!»

Перші промені сонця пестили Майдан і дві самотні постаті посеред нього. Відпочивали втомлені боєм люди-переможці. І вставав над українською землею гордий світанок нової епохи.

Лист українському воїнові

Як затишно з тобою!

Містечко Новоайдар прокидається від сну. Останнім часом воно спить дуже сторожко – сюди нерідко долітають гуркіт гармат і звуки вибухів із недалекої передової. На Сході України йде війна. Новоайдар контролюється Українськими Збройними Силами, проте населення живе у постійному напруженні. Воно пам'ятає, що за лічені кілометри звідси йде боротьба із проросійськими бойовиками – жорстокими та бездушними убивцями, що сіють страх на землі Луганщини. Люди, які раніше були задурені чужою пропагандою, тепер уже розібралися, хто є хто. Зі свого досвіду вони знають, що українські воїни не їдять і не розпинають дітей, не гвалтують чужих жінок і не обкрадають будинки – вони чесно і мужньо захищають незалежність і неподільність своєї держави, а також допомагають місцевому населенню і діляться з ним останнім крайчиком хліба. Тепер Українське військо має від новоайдарівців і повагу, і підтримку.

Три чоловіки – волонтери з «Теребовлянської вежі» на Тернопіллі – вивантажують із потужного «Уралу» пакунки і швидко передають двом військовим, які складають дарунки

Волонтери М. Небоженко, М. Шевчук, С. Керничний,
Р. Кривінський та воїни «Айдару»

в невеликий броньований джип. У пакунках – зимова форма для українських вояків, продукти, передачі від рідних, натільні іконки та дитячі малюнки. Волонтери квапляться, бо повинні об'їхати ще багато своїх підопічних. Їх чекають в інших військових частинах на передовій, а також у дитячому будинку містечка Щастя, куди вони пообіцяли доставити дарунки та україномовні книжки. Цим дитячим будинком опікуються бійці добровольчого батальйону територіальної оборони «Айдар». Діточки із нетерпінням чекають гостей, адже завтра – День Святого Миколая – одне із найулюбленіших свят української дітвори! Всі малюки до цього дня стараються бути чемними, щоб отримати за добру поведінку подарунки від святого. Їх сподівання повинні здійснитися!

Коли волонтери їхали в Новоайдар, усім діткам по дорозі роздавали подарунки до Дня Святого Миколая. Помітивши на обочині маму із немовлям у колясці чи маленькою дитинкою у візочку, вискакували із машини й обдаровували малят цукерками та печивом: «Це вам передав Святий Миколай із Західної України! Зі святом вас! Ростіть щасливі та здорові!» Молоді мами дивувалися приємній несподіванці, щиро дякували, дехто навіть плакав від радості.

Адже про дарунки тут, де йде війна і люди з дітьми часто повинні ховатися у підвали від обстрілів бойовиків, усі забули. А тут раптом з'явився хтось небайдужий, щоб зробити свято для малюків!

Волонтери поспіхом розвантажували «Урал». І раптом вони помітили самотнього підлітка років дванадцяти, що сидів на лавочці неподалік і уважно слідкував за діями дорослих. Хлопчик, зодягнений у сіру курточку та джинси, був худий і бліденький – типове дитя прифронтової зони, виснажене переживаннями та скрутою. Довго не думаючи, один із чоловіків підхопив із кабінки два пакунки із солодощами й попрямував до хлопця. Той піднявся назустріч волонтерів, глянув на нього великими, не за віком серйозними очима.

«Ось, візьми! Це тобі Святий Миколай передав!» – простягнув чоловік пакунки хлопчикові.

Той трішечки знітився, але взяв дарунки й несподівано сказав чистою українською мовою: «Дякую!» (Це була перша у той день дитина, що подякувала волонтерам по-українськи!)

Чоловік повернувся і пішов назад, а хлопчина кудись зник. Через 15–20 хвилин він знову наче з-під землі виріс перед волонтерами й подав одному із них згорнутий учетверо аркушик паперу: «Передайте це, будь ласка, українському воїнові, що стоїть на варті!»

«Кому саме?» – здивовано запитав чоловік.

«Будь-якому українському воїнові, що стоїть на варті!» – твердо сказав хлопчик, повернувся і пішов геть.

Здивовані волонтери розгорнули папірець. А там – лист, адресований невідомому українському бійцеві:

«Воїне України, патріоте!»

Спасибі Тобі за те, що борешся за незалежність нашої Неньки, за мирне небо над головою, за наше світле майбутнє! Ти і Твої брати-вояки, сини України, – справжня наша гордість! Воїнів, що люблять свою Батьківщину так палко, так щиро, немає ніде в цілому світі!

Здоров'я Тобі міцного, витримки! Нехай у серці завжди палає вогонь (у таких випадках кажуть «жевріє», але це зовсім не те – вогонь у Ваших серцях справді палає!)

Я пишаюся Тобою безмежно, до сліз! Усім найкращим, що маю, я завдячую Тобі! Спасибі!

Я люблю Тебе, український воїне!»

Війське України, побратиме!
Спасибі тобі за те, що береш
за незалежність нашої України,
за мирне небо над головою,
за наше світле майбутнє!
Ти і твої брати-солдати, сини
України, справжня наша гордість!
Таких воїнів, мовчунів своєї
Батьківщини так, мамко, так много,
немає ніде у цьому світі!
Здоров'я тобі міцного, безпечного,
нехай у серці завжди палає вогонь!
~~за~~ (в таких випадках зазвичай
кажуть «теврь», але це зовсім не
те... цей вогонь у Вашій серцець саме
наша!). Я пишу тобі Валери без-
менно, до сліз! Спасибі!!! Вам
Українцям, що маю я дякую
тобі! Люблю тебе, солдате»!

Лист хлопчика

Чоловіки кілька хвилин стояли мовчки, бо горло кожному стиснув гарячий клубок жалю та розчулення. Потім отямився, сфотографували лист хлопчика на мобільний телефон (собі на згадку) і рушили в дорогу.

Довго шукали, кому вручити цей дорогоцінний скарб. Нарешті через кілька десятків кілометрів вибрали для цієї місії вояка, що стояв на варті біля одного з українських блокпостів. Зупинили машину, підійшли до вартового, розповіли йому про хлопчика і передали дитяче послання.

Суворий військовий почав читати, і по його обвітреному обличчю зненацька покотилася самотня сльоза: «Як зветься хлопчина, що це написав?»

«Не знаємо, забули запитати! Але він – справжній маленький український патріот! І живе у Новоайдарі!»

«Якщо зустрінете хлопчика ще раз, перекажіть, що я щиро дякую йому за лист! І що я його також дуже люблю! І всіх українських дітей! (У мене своїх удома двоє залишилося!) А ще скажіть йому, що ми, українські військові, стоятимемо на цій землі мужньо та неситно і захищатимемо щасливе майбутнє діточок до нашого останнього подиху!»

На обличчі воїна, осяяного промінням суворого зимового дня, світилися любов та рішучість. Відчувалося: він дотримає свого слова.

Прапор України

Історія перша

ПРАПОР НАД «ДОВЖАНСЬКИМ»

*Присвячую старшому матросу
В. Булавкіну*

Влад Булавкін та прапор

Вже понад місяць український прикордонний пункт пропуску «Довжанський» зазнає обстрілів із російської території «Градами» та «Смерчами». Усе довкола перетворилося на купу розвалин. Раніше, в мирний час, тут щодня перетинали кордон близько 3000 громадян та 1000 автомобілів. Сьогодні ж «Довжанський» – це вирви та уламки, що димлять. Неушкодженою залишилася тільки прикордонна вежа із гордим жовто-блакитним прапором на верхівці. Щодня по цій ділянці української землі б'є по 40–50 разів російська артилерія...

Сьогодні прикордонники залишають спалений і розбитий «Довжанський». Командування дало їм наказ відійти. Бійці замінували всі підходи до колишнього пункту пропуску і приготувалися до відступу. Та коли вже мали сідати в машини, старший матрос «Влад» (доброволець, що недавно прийшов служити в сухопутний прикордонний загін) раптом згадав, що вони забули забрати із вежі український прапор! Нічого нікому не кажучи, він, ризикуючи своїм життям, кинувся назад через мінне поле – забирати вояцьку святиню. Бо як міг лишити її на поталу ворогам?

Прапор рідної держави – то найдорожче, що є у бійців!

Після кожного ворожого обстрілу «Влад» виглядав зі свого укриття – чи є ще на вежі прапор? І прапор був! Пробитий, пошматований осколками, він гордо майорів над «Довжанським» і додавав українським прикордонникам сили та мужності! Прапор був їх оберегом, їх совістю, їх надією на перемогу!

Кілька днів тому борець із позивним «Юрза», чергуючи на вежі, помітив, що з російської території відбувся залп із «Градів». Прикордонник повідомив своїх побратимів про небезпеку, а от спуститися вниз не встиг. Пекельний обстріл «Градів» «Юрза» пережив на сторожовій вежі, знаходячись під українським прапором. І, на диво всім, уцілів серед пекельного моря вогню та осколків, Прапор ніби врятував його!

«Влад» щасливо подолав мінне поле, видерся на вежу, зняв ніжне жовто-блакитне полотнище і, старанно склавши, сховав у себе на грудях. Потім прожогом кинувся назад. Біг і молився, щоб не наступити на міну, адже було вже зовсім темно. І Бог його вберіг. А ще, мабуть, його вберегло рідне знамено, що гріло прикордонникові серце під бушлатом! Воно ніби заспокоювало бійця: «Не журися, ви сюди ще повернетесь!» Так, вони сюди ще повернуться! І повернуться з перемогою! «Влад» та його побратими-прикордонники свято вірять у це!

Історія друга ПРАПОР ЄВДОКІЇ

*Присвячую школярці з Луганщини
Є. Кулич*

Україну не здолати!

Щодня після уроків Євдокійка спішить за село. Там далеко на околиці пролягає широкий асфальтований шлях. Цвітуть на його узбіччі дикі рожеві мальви, зеленіють всюдисущі спориші та пнеться списиками суцвіть у небо непокірний подорожник. Дівчина підходить до гостинця, виймає зі шкільного рюкзачка прапор України і, загорнувшись у нього, завмирає над шляхом. Мимо неї проїжджають машини, що везуть українських бійців на фронт. Водії сигналять юнці, воїни привітно махають їй руками та посміхаються. «Щасливої вам дороги! – кричить їм услід Євдокія, піднявши до неба долоню. – Повертайтеся назад живими! Повертайтеся з перемогою!»

Вже чотири місяці школярка з Луганщини виходить на шлях, щоб підтримати українську армію. Вдячні бійці назвали в її честь один зі своїх танків «Євдокія».

Історія третя УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР НАД МОСКВОЮ

*Присвячую киянину
П. Ушевцю*

Павло Ушевець

Прапор України над Москвою

Він стоїть на «промені» сталінської зірки на карколомній висоті (176 метрів) над сплячою Москвою і посміхається. Ох і буде сюрприз для кремлівської влади завтра вранці! Юнак присідає навпочіпки, береться за фарбу та пензель. Працює всю ніч, аж до шостої ранку. Велетенська золота зірка під його ногами, перефарбована наполовину в синій колір, стає вже не сталінською, а українською – жовто-блакитною. На довершення сміливець виймає із заплічного мішка такого ж кольору полотнище, надягає його на пластиковий довгий держак і прикріплює скотчем над зіркою. Роботу зроблено! Тепер можна й відпочити! Задоволено оглядає плоди своїх старань, фотографує їх і знову посміхається. Складає інструменти у заплічник і швидко, як людина-павук, спускається по металевих конструкціях донизу.

Цей хлопець – український руфер (підкорювач міських вершин) на прізвисько «Mustang Wanted», вчорашній київський студент-психолог, відомий в усьому світі альпініст. Він підко-

рив найвищі хмарочоси та мости у Києві, Москві, Петербурзі, Берліні, Братиславі, Відні та Дубаї.

А ще він – українець! І сьогоднішній його вчинок – протест на збройну агресію Росії в Україні! Про це невдовзі довідається увесь світ!

Наступного дня Москва завмерла від жаху – зірку висотки на Котельницькій набережній перефарбовано у кольори України, а над нею майорить у небі державний український прапор! Кремль мало не тріс від злості та безсилля!

А рупер спокійнісінько продав ексклюзивне відео із перефарбування зірки російському пропагандистському телеканалу «Life News», а потім виставив його в Інтернет, «нагрівши» путінський телеканал на 5000 \$, а гроші перерахував для українського добровольчого батальйону «Донбас», який воює проти російських агресорів. Свій «арт-перформанс» на висотці Москви він присвятив Дню Незалежності України та хлопцям, що захищають Батьківщину.

Цілий день поліція Москви розшукувала сміливця, а він ходив у неї під носом у футболці з українським тризубом на грудях. І залишився непоміченим!

За незвичайний патріотичний вчинок Міністр внутрішніх справ України нагородив безстрашного рупера іменною зброєю.

Україна – земля сміливців та героїв! Її ніхто не зможе перемогти!

ДОДАТКИ

Студентський Євромайдан

Побиття студентів 30. 11. 2013

У полоні в «беркутівців»

1000000 на Майдані

Побиті «Беркутом» батько з сином

Імпічмент Януковичу

Повалення ідола

Нігоян – один із перших героїв

Майдан у вогні

Юний герой Майдану

Протистояння

Штурм Майдану 18. 02. 2014

Вбиті 20 лютого 2014

Розстріл молоді на Інститутській 20. 02. 2014

Убиті майданівці в готелі «Україна»

Народ – Небесній сотні

Революція триває!

ЗМІСТ

Вступне слово автора 4

РОЗДІЛ 1.

Пантеон України

Герої Небесної сотні з Тернопільщини:

Сашко Капінос. <i>Непохитний «Креміль»</i>	7
Устим Голоднюк. <i>Де козак – там і слава</i>	14
Василь Мойсей. <i>Нащадок повстанців</i>	19
Назарій Войтович. <i>Наймолодший із героїв</i>	23
Тарас Слободян. <i>Його зброею була доброта</i>	28
Ігор Костенко. <i>Найкращий вікіпедист світу 2014-го</i>	32
<i>«Отче, благословіть... на смерть!»</i>	36

Герої війни на Сході України:

Віктор Гурняк («Гарт», «Олігарх»). <i>У серці: Бог, Україна, Свобода!</i>	39
Олег Міхнюк. <i>«Афганець»</i>	47
Маркіян Паславський («Франко»). <i>«Я мріяв стати справжнім українцем»</i>	52

РОЗДІЛ 2.

Гартовані у полум'ї Майдану

Петро Жовтовський («Чорний»). <i>Непереможний</i>	58
Олеся Жуковська. <i>Медсестра Майдану</i>	68
Євген Неbibко. <i>Чарівник</i>	73
Володимир Пастушок. <i>Сотник Майдану</i> <i>«Пісня» – офіцер Нацгвардії</i>	77
Ліза Шапошник. <i>«Ми переможемо!»</i>	82
Валерій Чоботар («Гатило»). <i>«Кіборг» із серцем лицаря</i>	87
Петро Буряк («Пустельник»). <i>Капелан</i>	94
Ігор-Ярослав Антонюк («Бурій»). <i>Народжений вільним</i>	101
Роман Ванжула. <i>Пожежник на Майдані</i>	108
Вікторія Романчук («Відьма»). <i>Золотокоса</i> <i>амазонка із Волинської сотні</i>	114
Микола Шевчук. <i>Художник-волонтер</i>	117
<i>Набат Михайлівського монастиря</i>	121

Розділ 3.

«І на оновленій землі...»

Дід Майдан	124
Чотирилапі герої	131
Чорнобилець	134
Дві сестри	138
І був ранок	141
Лист українському воїнові	126
Прапор України	146

Додатки 151

ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ВИДАННЯ

КРЕМ'ЯНЧАНКА Неоніла Ігорівна

РАБІВ ДО РАЮ НЕ ПУСКАЮТЬ

<i>Редактор</i>	Петро Сорока
<i>Комп'ютерна верстка</i>	Юлія Венгринович
<i>Коректор</i>	Леся Мельник
<i>Технічний редактор</i>	Тетяна Яворська

Здано до складання 6. 03. 2015 р. Підписано до друку 11. 03. 2015 р. Формат 60x84 1/16.

Гарнітура SchoolBook. Папір офсетний. Друк офсетний.

Ум.-друк. арк. 9,3. Обл-вид. арк. 11,07. Тираж 200 прим. Замовне. Зам. №145

Видавець і виготовлювач ТзОВ «Терно-граф», свідоцтво суб'єкта видавничої справи ТР № 24 від 28. 12. 04 р.
46400, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 18, тел. 52-28-97, 52-28-79, 52-47-27
e-mail: terno-graf@mail.ru